

tinet ad prodigalitatē dico q̄ cuīz non omnis p̄ digalitas sit mortale: sed frequenter veniale. Et iō isto respectu non poterit istud iudicari mortale: nisi sit valde enōmis et evidens excessus. In quo cōsiderandum est: quia qd̄ est vni magnus excessus vt vxori rusticiā vel pauperis artificis: vestis veluti vel auro texta vel gēmata: alteri paru⁹ vel nullus est: vt vxori militis vel principis. quant⁹ autē sit iste excessus quo ad supfluitatē: seu prodigalitatem ornatus: q̄ facit mortale Arch. f. fatetur se nescire dare regulā: nec defacili posse dari: nec reperit: vt ipse dicit aliquem dedisse regulam in hoc ideo relinquitur vñctioni. In q̄ntum vō ornatus mulieris est prouocatiuus ad lasciuīam videtur distinguendum de occasione data vel accepta. Si enim mulier ornat se fm̄ decentiaz sui status et morem patrie et non sit ibi multus excessus. Et ex hoc aspicientes rapiantur ad p̄cupiscentiaz eius: erit ibi potius occasio accepta q̄ data. vñ nō mulieri: sed ei soli qui ruit ex aspectu eius imputabitur ad peccatum saltem mortale. Poterit autē esse tantus excessus q̄ erit occasio: data etis ex parte mulieris se ornantis. quant⁹ autem sit iste excessus: vt mortale valeat iudicari. ad arbitrium boni viri videtur dimittendum. non solum in consciētia: sed etiam in sufficiēti peritā circa huiusmodi. Sed et Alexan. de Ales. dicit non defacili debent huiusmodi mulieres de mortali condemnari. Dicit enim q̄ licet viris et mulieribus se ornare fm̄ cōsuetudinem patrie et statum et conditionem persone ornantis se. Ita tamen q̄ non sit libido in voluntate: nec sit ibi scandalum in exteriori opere. Qd̄ pertinere videtur ad nimium excessus: nec tamen asserit contrariū faciendo esse mortale: quia non semper. Sed et fucis vti: quod preceteris vanitatibus videtur magis pulcritudinem ostentare: et per consequens magis ad lasciuīam incitare. Tho. dicit non esse mortale de se. Sed mortale: vt veniale: fm̄ intentionem vtentis: vel conditionem persone: vt si non sit in statu nubendi precipue religiosa: in quibus forte esset mortale. quinimmo et turpitudinem non naturalem: sed ex aliqua supueniente egritudine accidēti per hec occultare his que nupte sunt et in statu nubēdi sine peccato fieri posse fm̄ Tho.

Et predictis igitur dicendum videtur q̄ vbi in huiusmodi ornatis confessor inueniat clare et indubitanter mortale non absoluat talem nisi p̄ponat abstinere: et interim sequatur arbitrium iudicis. Quando vō in his reperitur esse veniale nō denegat absolutionem etiam si nolit dimittere: sed in illo perseverare: quia venialia non sunt de necessitate confessionis. Si vō non potest clare percipere vtrum sit mortale: vel veniale: seu ex intentione eius quam nescit intelligere: vel illa exprimere: vel ex qualitate vel quantitate ipsius ornatus: non videtur tunc precipianda sententia. vt scilicet denegat propter hoc absolutionem vt illi faciat consciētiam de mortali: quia faciendo postea contra illud etiam si illud in se non esset mortale: erit ei mortale

quia omne: quod est contra conscientiam edificat ad gebennam. Et etiam iura sunt preceptoria ad absoluendum q̄ ad ligandum. l. distinctōe. ponderet. Et melius est domino reddere rationem de nimia misericordia: q̄ de nimia seueritate. Fatetur tamen q̄ predicatorum in predicando. et confessorum in audientia confessionum debēt talia detestari et reprehendere. et psuadere ad dimittendū que sunt nimium excessiua. vt cōiter accidit. Nō tamen debent indistincte asserere esse mortale.

Et ex predictis patet quid sit dicendum de faciētibz vel vendentibus huiusmodi ornamenta. Si enim huiusmodi ornamentis non posset vti mulier nisi cum mortali: tunc sine dubio et illi artifices et venditores peccarent mortaliter: dantes occasionē ruine alijs. Sed q̄ vt dictū est de se iste ornatus non est mortale. Et si vt in pluribus fiat saltem cum veniali: aliquando etiam sine peccato nō tenentur dimittere talem artem. ex quo frequenter us committuntur venialia: quia sic etiam oportet dimittere omnes artes: cum difficile sit in vendentem et ementem non interuenire peccatū. Nam ergo artem vel artificium vel negociationem oportet de necessitate dimittere: quia vel quo sine mortali: vt non potest. alis non est absoluendum.

Si ergo artifex certitudinaliter crederet mulierem talia querere: vel emere ad prouocandum lasciuīam vel alio modo criminali: vtiq̄ talis non posset facere vel vendere absq̄ mortali. Et tunc habet locum. Qui occasionez damini dat dam. de. videtur c. si culpa. de iniurijs. et dam. da. Sed non defacili debet sibi fomare consciētiam: nisi signa manifesta appareant. Ex quo enim possunt mulieres huiusmodi vtii cum mortali: vel veniali vel nullo peccato. Et dubia sint in meliorem partem interpretanda. vt in c. effote. de regul. iur. Credere debent seu sibi persuadere possunt: non ad mortale vsu talium querere. cum nemo sit arbitrands in memō: salutis eterne: non ergo huiusmodi deneganda videtur absolutio in foro penitentie: vbi creditur pro se et pro se: sed admonendi sunt. vt q̄pauiores possunt faciant superfluitates et vendant. Inuentores autem harum vanitatum et ornamentorum superfluatorum primitot mortibus digni sūt quot pditionis causas huiusmodi inuentores ad posteros transmittūt. xi. q. iij. c. p̄cipue.

Et ex p̄dictis p̄z responsio ad argumenta q̄ hic inde fieri possunt.

Actum. Pacta que
faciūt priores vel guardiani conuētiāles religiosorum mendicantium de suorum conuētiuum assensu cum prelati vel personis ecclesiarum in illis locis vbi habitant: debent perpetuo seruari: non obstante: q̄ nō fuerit assensus magistri vel ministri prouincialis: aut generalis: aut q̄ sedes apostolica quo ad fratres minores auctoritatem nō prestiterint. extra de pactis. quia ex eo. li. vi.

Actum patri factum a filia duz nuptui trade-

illa dicitur
conuētiū
tunc sine dubio
facere vel vendere
absq̄ mortali
et tunc habet locum
qui occasionez
damini dat dam.
de. videtur
c. si culpa.
de iniurijs.
et dam. da.
Sed non defacili
debet sibi fomare
consciētiam
nisi signa
manifesta
appareant.
Ex quo enim
possunt mulieres
huiusmodi
vtii cum
mortali
vel veniali
vel nullo
peccato.
Et dubia
sint in
meliorem
partem
interpretanda.
vt in
c. effote.
de regul.
iur.
Credere
debent
seu sibi
persuadere
possunt
non ad
mortale
vsu
talium
querere.
cum
nemo
sit
arbitrands
in
memō:
salutis
eterne:
non
ergo
huiusmodi
deneganda
videtur
absolutio
in
foro
penitentie:
vbi
creditur
pro
se
et
pro
se:
sed
admonendi
sunt.
vt
q̄pauiores
possunt
faciant
superfluitates
et
vendant.
Inuentores
autem
harum
vanitatum
et
ornamentorum
superfluatorum
primitot
mortibus
digni
sūt
quot
pditionis
causas
huiusmodi
inuentores
ad
posteros
transmittūt.
xi. q. iij. c. p̄cipue.

retur zc. Vide s. Dos.

Palla dicitur linea p̄a
nus consecratus qui extenditur sup al
tare: sup quo extendit corpale. z de pal
la aliqd dicitur est s. Cōsecratio. iiii.

PAlliū vt hic sumitur
est speciale ornamentū archiepiscopo
rum: in quo plenitudo pontificalis offi
cij p̄fertur. extra eo. nisi. Et dicit panoz. in. c. anti
qua. de priuil. q̄ est quoddam ornamentū habēs
multas cruces: quod ponitur super bumeros pre
lati quādo celebrat. d. c. nisi: debet autem pallium
peti a papa infra tres menses a tempore cōsecrati
onis: siue p̄firmatōnis: si ante fuerat consecratus
Aliter si accusetur potest remoueri. dis. c. quoniam
Et debet peti cum instantia. di. c. p̄sca. Item re
cepto pallio z non ante potest se archiep̄m nomi
nare. d. c. nisi. nec ante potest concilium conuoca
re. cōficere crisma: dedicare basilicas. ordinare cle
ricos: siue ep̄scopos p̄secrare. de elect. quod sicut.
Item archiep̄scopus non potest pallium suūz al
teri cōmodare: quia pallium personam eius non
transit. vnde z debet cum eo sepeliri. extra eod. ad
hec. z. c. ex tuarum. Item solus romanus p̄ntifex
semper z vbiq̄ vitur pallio. Ceteri autē infra mis
sarium solennia in qualibet ecclesia sue puincie nō
autem iūgrediatur ecclesia: vt in processione. ex
tra eo. c. j. Et hoc in diebus in quibus p̄ceditur in
suo p̄uilegio. aliter nō p̄t. Sed bene p̄t quāq̄ si
ne pallio celebrare. extra eo. c. fi.

Papa est summus in
ter omnes. Ipse enī habet plenitudinez
potestatis. Alij v̄o partem sollicitudis.
ij. q. vi. decreto.

Quot sunt casus qui ad solum papam p̄tinent
Respon. sunt multi. de quibus habes. lxj. sup le
gatus. vide etiam glo. singularem in. c. proposuit.
de conce. p̄ben. que attingit multos casus: in q̄
bus papa dispensat: z ibi panoz. mitanus. Nam in
voto dispensat ex causa. Item in iuramento: duz
causa ad sit. Et est differentia inter dispensationez
pape z ep̄scopi: quia ep̄scopus non liberat ex to
to a voto: sed commutat in causam magis acce
ptam. hoc intellige quando nulla causa est in vo
uente. Si autem adesset causa commutandi in vo
uente: tunc iūficeret q̄ p̄mutaret in equale: vt no
tat idem panoz. in. c. j. de voto. Sed papa potest
ex toto liberare quem admoduz potest ipse deus:
quia verisimile est q̄ deus ex causa dederit pote
statem suam inter homines vicario suo. als nō fu
isset bonus paterfa. si dimisisset gregem suūz sine
pastore: qui ex causa posset omnibus consulere. vt
dicit Inno. in. c. q̄d super bis. de voto. vnde No
sti. in. c. quanto. de transla. p̄e. dicit. q̄ cum idem
sit dei z vicarij sui p̄sistozium: potest papa fere om
nia facere que deus potest: clare non erante. Na
generaliter xp̄c dixit Petro. Quodcūq̄ ligaueris

z. Et dicendo quodcūq̄. nihil excipit. Idem die
in iuramento. Item papa potest dispensare p̄tra
vniuersalem statum ecclesie: vt in. c. non debet. de
consan. Ad intelligit panoz. quādo nō decolora
tur status ecclesie. vt puta. quia subest causa mu
tandi z dispensandi. Secus autē vbi status eccle
sie decoloraretur. scilicet vbi nō subesset causa. Et
sic intellige. d. ca. proposuit. Item papa dispensat
in secundo gradu consanguinitatis vel affinitatē
In collateralibus in linea equali: vt cum duobus
filijs fratru. Non autem in linea inequali. v̄pu
ta. q̄ patruus possit ducere neptem in vxozē. Re
peritur tamen q̄ olim papa dispensauit etiam in li
nea inequali. vt puta. q̄ patruus possit ducere ne
ptem in vxozem. Et dicit panoz. in. c. per venera
bilem. qui si. sint le. q̄ talis dispensatio fieri nō po
test nisi maxima z ardua causa. ad hoc facit quod
notat Jo. and. in dicto. c. per venerabile. vbi dicit
papā ex causa posse dispensare etiam in gradibus
diuina lege prohibitis. nec alicubi expresse reper
itur prohibitum q̄ papa ex causa nō possit dispē
sare in gradibus diuina lege prohibitis. Et vnaq̄
trū facit differentia inter istos gradus z alios hu
mana lege p̄hibitos. Dicit enī q̄ in istis gradibz
qui sunt humana lege p̄hibiti: p̄t dispensare cir
ca m̄rimoniū iam de facto p̄tractum: vt valeat: vt
extunc. In illis v̄o qui sunt diuina lege p̄hibiti:
nō dispensat nisi vt valeat. vt extunc. quasi nō pos
set facere q̄ illi q̄ iam sunt nati p̄tra legem diuinā
censeant l̄tini: vt extunc. Et tene mente semp hoc
dictū fm panoz. in. c. l̄ras. de resti. spo.

An autē papa possit dissoluere m̄rimoniū con
tractū p̄ verba de p̄nti: R̄n. panoz. in. c. ex publi
co. de p̄uer. p̄iu. de mente No. dicit. q̄ in m̄rimo
nio nō p̄sumato p̄ copulā carnalē papa p̄t dispē
sare. Sz circa p̄summatū: papa nō dispēsat inter
fideles. Et circa nō p̄summatū No. dicit mirabi
le verbū: q̄ ex p̄sensu vtriusq̄ sponsi p̄t papa ex
ptate absoluta dissoluere illud m̄rimoniū: nulla
alia cā existente. Sz ex ptate ordinata p̄t ex cau
sa dissoluē tale m̄rimoniū. vt in. d. c. ex publico. Pe
trus tū ibi recitat. q̄ dum quidā p̄nceps peteret
ab Inno. papa: vt dissolueret m̄rimoniū nō p̄su
matū p̄ eum p̄tractum. Papa r̄ndit se non posse.
Et p̄ncipe allegante glo. in. d. c. ex publico. R̄n.
dit papa. Maledict⁹ q̄ te docuit. Non tū refert q̄
re papa maledixerit docentez: s̄ forte ex eo: q̄ sine
maxima cā nō deberet hoc papa facere. Et cū his
dictis No. transeūt vere cōiter doc.

An autē papa ex cā possit p̄cedere q̄ m̄rimoniū
p̄trabat ad tps duraturū solū vsq̄ q̄ filius mascul
lus habeat ex m̄rimonio: Jo. an. in regula. Act⁹
l̄tini. de reg. iur. li. vj. in mercu. refert se disputasse
hanc. q. nunq̄d papa possit dispensare cū vnico fi
lio regis religioso: vt p̄traheret m̄rimoniū ad tps
sez donec susciperet filiū masculū et postea rediret
ad monasteriū. Et responderet: q̄ ipse papa de cu
ius potentia queritur: questionem soluat. Consu
lendū tū est sibi q̄ abstineat. Sed si dispensa
ret multis videtur q̄ teneat dispēciatio. fm quos
bb ij

non vetatur papam extra euangelia dispensare ex causa: sed vetatur euangelia destruere. Et hoc maxime pcedit si ipse filius magis pntaretur de contrahendo ad temp⁹ q⁹ imperpetuum. Et hoc casu sufficeret q⁹ matrimoniū posset esse perpetuū. hec Jo. an. Idez videtur tenere. d. Jo. anto. in. c. ex literis. de spon. Et dicit idem tenere Bal. 7 Fulgo. licet Panormita. in dicto. ca. ex publico. teneat q⁹ nullo casu papa possit dissoluere matrimoniū con summatum inter fideles.

Sedposito q⁹ papa nō possit dispensare vt religiosus p⁹trabat ad tempus. Queritur an possit dispensare vt p⁹trabat imperpetuū. Rñ. Ri. in. iij. di. xxxviii. ar. ix. q⁹. j. dicit q⁹ omne votū q⁹ est de his que sunt superrogatōnis dispensabile est. quia in quolibet tali voto potest inueniri causa rōnabilis dispensandi. s. profectus maioris boni: vel vitatio mali: siue per comparatōnem ad rem publicam: siue per comparatōnem ad videntem. Reformatio enim pacis inter regna: magis bonū est p⁹mutari: q⁹ continentia vnius persone. In tali etiam casu si persona que continentiam vouerat turbat per obedientiam pape: sua obedientia magis est meritoria sibi: q⁹ continentia q⁹ tum ad premium substantiale. Vitatio enim cōmunis mali. vt vitatio discordie inter regna que sunt in pace: 7 vitatio probabilis transgressionis voti si probabilitas sit vehemens possunt esse rōnabilis causa dispensandi in quocunq⁹ supererogationis voto. Aliter. n. nō video: q⁹n obligatio p⁹ charitate facta quandoq⁹ cōtra charitatem militaret. Et si dicas q⁹ hoc nō ē per se: sed per accidens. scilicet propter infirmitatem persone. hoc non obstat. Recta esset ratio dicere videtur aliquem esse loco dei in ecclesia: qui periculis p⁹mutatum 7 personarum pensatis infirmitatib⁹ vtilitatib⁹ 7 damnis: possit rōnabiliter obuiare. Nec ob. illud ecclesiasticū. Omnis ponderatio non est digna anime continentis quia fm glo. ibi. Illa ponderatio de qua ibi loquitur scriptura est opes mundi. et sapie secularis: et per p⁹inentem animam: intelligitur anima xpō dispensata in spūali scientia. Et hanc opi. tenent canoniste p⁹mutiter vt refert Panor. in. c. cū ad monasterium. de sta. mo. Et ibi Inno. inter ceteros p⁹cludit. q⁹ et magna causa papa pōt dispensare p⁹ votum religionis. Exempla. si rex infidelis vellet venire ad fidem cū toto suo regno: si posset ducere monialē: filiā forte alicuius regis in vxorem. Nā credendū est hoc esse deo charius: q⁹ p⁹ntiā vnius mulieris. Item quia religio sumptis substantiam suam ex auctoritate romani pontificis. Aliter ergo qui cōcessit: poterit dispensare. Nec ob. d. c. cū ad monasterium. in fi. vbi dicitur q⁹ abdicatio p⁹ p⁹ietatis et castitas adeo sunt annexa regule monachali: vt nec p⁹tra illa sumim⁹ pontifex valeat licentiam dare. Respon. Inno. q⁹ verbū licētia. in religitur quando hoc facit sine causa. i. ex sola voluntate. Et dicit panor. hoc dictū esse notandū p⁹ intellectu hui⁹ verbi. licētia. vt nō referat ad arbitrium boni viri. Et licet doc. communiter transe-

ant cum hoc dicto. tamen Bar. aperte tenet op⁹positum in. l. alio. ff. de ali. le. 7 in extranaganti. ad repimenda. vbi dicit q⁹ cum verbū licētia veniat a verbo licet: debet intelligi: non de nuda voluntate: s⁹ rōtione regulata. Et ad istum tex. tenendo opinionem Inno. potest responderi: q⁹ et facili causa nō debet dare licentiam. Item loquit⁹ q⁹ndo simpliciter vult dare licētia. non p⁹mutando in aliud bonum deo acceptus. Et hec responsio plus placet panor. Sed Ri. vbi s. dat aliā responsionem. q⁹ quis summus pontifex nō possit facere q⁹ sit monachus absq⁹ renunciatōne proprietatis: quia hoc esset facere p⁹tradictōna simul: tamen potest de monacho facere non monachum si causa rōnabilis affuerit. Et p⁹ hoc soluit alia q⁹stio. Nunquid papa possit dispensare q⁹ monach⁹ habeat proprium? Et fm Ri. papa non potest facere q⁹ sit monachus 7 habeat proprium. Sed faciedo p⁹mo nō monachū. puta. clericum secularem: aut totaliter eum secularem. Et sic mutādo rei naturam: sic potest. Aliter non fm eum: licet forte canoniste tenerent q⁹ etiam non mutata rei natura papa posset facere q⁹ quis esset monachus: vel religiosus 7 haberet proprium. nec hoc videret implicare contradictionem fm eos. Et vide Jo. an. in mercu. in regula. Semel deo dicatum. de regu. iur. in. vj.

An autē papa possit dispensare: vt fidelis p⁹trabat matrimoniū cum infideli? do. Jo. anto. in. c. fi. de condi. ap. dicit Gasparē tenuisse q⁹ si ex magna cā. puta. q⁹ vna regina: vel alia fidelis et apta ad p⁹uertendam virum ad fidem accipet turbus vel huiusmodi. Et assignat rōtōnem: quia hec p⁹hibitio est de iure positio. Car. autē dicit q⁹ non credit papam posse dispensare. Et istam prohibitionem habere originem a iure diuino: dum in testamento veteri. phibebantur habere vxores alienigenas. Sed tamen pro opinione Gaspar. facit q⁹ Raab que erat de genere chanaanorum fuit cōiuncta Salmon principi tribus iuda in matrimoniū per Josue. Et papa nō videtur esse minoris auctoritatis q⁹ tūc erat Josue.

Utrum papa possit tollere leges ciuiles? Respon. fm Jo. an. vbi non habet iurisdictionem temporalem: non potest tollere legem quo ad forū ciuile: nisi in his in quibus vertitur periculum anime: cum potestates distincte sint. xvj. distinctōe. cum ad verum. In illis autē in quibus anime periculum vertitur quo ad vtrunq⁹ forum tollit legem. extra de iudi. nouit. et de prescrip. c. fi. 7 de se. cundis anp. c. pe. et vltimo. et de fo. compe. c. fi. li. vj. et de iure iur. c. ij. li. vj. 7 de excep. c. ij. li. vj. et de sen. ex. c. decernim⁹. li. vj. Nā in his: leges sacros canones inutari nō designat. extra de iudi. clerici. 7 in auren. vt de. apd. p. epōs. coll. vj.

Utrum papa possit absolnere aliquem ab obligatōne qua tenetur homini? Respon. fm Inno. potest hoc facere de plenitudine potestatis: ar. ix. questione. iij. per p⁹ncipalem. A. de qua. prescrip. l. bene a zenone. A. de preci. impa. of. l. quotiens.

[Marginal notes in a smaller script, partially cut off on the right edge of the page.]

Idem **Hosti.** & **Ser.** hoc intellige ex causa: Nam papa non est dominus mundi quo ad proprietatem: sed solum quo ad iurisdictionem & protectionem. ut tenet glo. & p̄muniter doc. in p̄hemio digestorum immo plus ibi **Bar.** dicit. q̄ imperator ibi etiam legem p̄dendo: non potest auferre dominium rei mee sine causa. Et sic intellige. l. venditor. §. si constat. ff. p̄munia p̄re. qui. §. eo. singularis q̄tum ad hanc materiam fm̄ **Bar.** magl. q̄ alia lex que sit in mundo. Et si impator hoc facere nō potest: multo minus ciuitas: vniuersitas: vel aliquod collegium hoc facere potest. l. q̄ aliquid minuat de patrimonio sine causa. Et sic concludit. q̄ ciuitas sine cā non potest auferre dominium rei mee. Et magna tamen causa papa potest exigere a secularibus subsidium tempore. ut puta si ecclesia vel christianitas inuaderet ab infidelibus: vel hereticis vel huiusmodi. Et aliter non haberet papa unde posset habere subsidium: tunc enim esset causa rationalibus collectandi seculares. Et ipsi tenerent obedire.

An autem ad solum papam pertineat destinata ad vnum vsum p̄m̄ p̄uere in alium vsum. **Respon.** zab. in de. quia contingit. de reli. do. dicit q̄ sic q̄d non potest etiam legatus de latere. Et hoc intelligit zab. quando possunt conuerti ad vsum destinatum. Si autem legata huiusmodi nō possent p̄uerti ad vsum destinatum: tunc bene ad alium vsum p̄uerti p̄nt etiā p̄ inferiores. De hac materia vide singularia s̄. **Legatus.**

Querit etiam zab. ibi. Done testator legauit fieri hospitale per executores in fundo suo & ad vsu pauperum dotari. et q̄ rector poneretur et remuneretur p̄ quendam platum. Executores autē volunt auctoritate diocessani facere monasterium religiosorum. An possint maxime p̄tradente illo p̄lato. **Jo. an.** consuluit q̄ sic cum quibusdam alijs: ut refert **Lapus.** Aduertur quia qui melius & magis facit nō facit aliud: sed idem. plus autem ē ecclesiā religiosorum facere q̄ hospitale. facit de voto. c. scripture. & regula plus. li. vj. de re. iur. In cōtrarium videtur: q̄ voluntas defuncti p̄ lege seruanda est. de testa. tua. Sicut et forma mandati. Nec plus hoc casu continet minus. d̄ preben. cui non in. vj. Et in hoc videtur residere **Lapus.** quod placet zab. Ad argumentum quando dicitur q̄ ille qui facit plus et magis rē. Dic illud procederet: quando minus continetur sub maiori. & sic loquitur. ca. scripture. al̄s secus. ut in q̄one nostra. nam minus non continetur sub maiori. Item non est verum simpliciter q̄ facere ecclesiam religiosorum sit plus q̄ facere hospitale: sed potius hec sunt diuersa opera pietatis: que se habent fm̄ excedentia & excessa.

Parafrena ē quicquid mulier h̄ p̄ter dotem. Et dicitur a para quod est iuxta. & frena quod est dos. quasi iuxta dotem. licet in quibusdam regionibus talia nō habeat locus. vbi fm̄ p̄suetudinē vir omnia immobilia mulieris recipit in dotem & omnia mobilia sunt cōia. Dabet autē parafrena paulegi

um ad instar dotis.

An autē bona mariti sint tacite obligata pro huiusmodi parafrenalibus. vide s̄. **Dos.** Addit tamē **Hosti.** q̄ si parafrenalia inferant in domum viri eo sciente: puenitur maritus depositi vel mandati: nisi dominium translatum fuerit in maritum: q̄d nos p̄sumitur: nisi expresse appareat fm̄ eundem **Ho.** q̄ tunc agitur conditōne certi vel sine causa vel ob causam. Et ista nomina important q̄ quis habet ius perendi actione p̄sonali. i. iure quod respicit obligatōnem p̄sonę. & nō rei. De parafrenalibus non debet se maritus introuere muliere inuita: q̄nis bonum videretur: ut sicut mulier se ipsam viro mittit: sic etiā p̄mitteret res suas.

Parentes. Vtrum filij teneantur alere parentes: **Respon.** filij locupletes tenentur nutrire parentes egenos. Sicut & e conuerso. Et nomine parentum & filiorum & liberorum: intellige omnes ascendentes & descendentes. ut in aut. ut liceat ma. et autē. §. illud q̄z. coll. viij. **Lesat** tamē hec obligatio fm̄ **Ho.** si p̄nt illi sustentari de bonis p̄p̄ris: vel d̄ suo artificio. Intellige q̄ nō sunt tales respectu dignitatis: aut nobilitatis q̄ eos dedeceret laborare. Et intellige nisi filij vel p̄ntes p̄m̄lissent tale crimen q̄ merito exheredari deberent. Et etiā causas vide s̄. **Hereditas.** Item socer tenet alere nutū suam. Similiter & frater fr̄em vel sororē. Item tutor pupilli tenet alere m̄rem pupilli: vel sororē egentem fm̄ **Bar.** in. l. si q̄s a liberis. ff. de li. agno. De hac mā vide s̄. **Alimenta.** Et quid p̄tineat appellatōe alimentorum vide ibi.

Picida. p̄p̄ie dicit q̄ p̄ntē occidit q̄si parenticida. Et tū lex q̄ punit picidas locū h̄z in omnibus ascendentiibus & descendentiibus in infinitū. Item locū h̄z in vxore. viro. nuru. genero. vitrico. locero. patrno. anunculo. amita. p̄obina. patruela. p̄iono. nouerca. sponsa. p̄re & m̄re sponsi & sponse. Et similiter intelligas si femina p̄dictas p̄sonas p̄iunctas occiderit: vel ab eis occidat. Item qui emit venenū ut hoc fieret. ff. e. l. j. iij. & iij. Similiter om̄s p̄c̄ij tenent. ff. e. l. vtrum.

Que est pena picide? **R̄s.** fm̄ leges est: ut p̄rio virgis cedat: deinde sacco cotij p̄sutus cū cane. et gallo gallinacio. vipera & simia in mari iactet. vel ē amnē p̄ximū: v̄s omnium elementorum vsu careat et celū sup̄stiti: & terra mortuo auferat. Et si mare vel amnis nō sit p̄ximus bestiis subijc̄t. l. eo. l. j. ff. e. l. p̄enul.

Patriarcha & primas sunt diuersa noīa: h̄ cōiter idem sunt in re. cax. di. p̄uincie. Prop̄ie tū dicitur patriarche quatuor principales. l. **Constantinopolitanus.** **Alexandrinus.** **Antiochenus.** & **Ierosolomitānus.** Et fm̄ ordinē hic positū: est etiā eorum maioritas. extra de priu. antiqua. Alij **Ho.** p̄p̄ie dicuntur primates: ut **Aquilegensis.** **Gradenis.** **Canuariensis** & huiusmodi.

Patronus

Que sunt privilegia quatuor principalium patriarchatum? Respond. quatuor sunt. Primum est quia postquam receperunt pallium a sede apostolica: conferunt pallium metropolitanis qui sunt sub eis. Secundum est. quod recipiunt fidelitatis et obedientie iuramentum pro se et romana ecclesia. Tercium quia faciunt ante se deferri vbiq; crucem: nisi papa ibi fuerit: vel eius legatus: utens insigniis papalibus. id est apostolice legationis: ut in dicto c. antiqua. et nisi in vrbe roma. Quartum quia appellatur ad eos omnis medijs. hec omnia habentur in dicto. c. antiqua. in tex. Sed glo. ibi tenet quod ad patriarchas de quibus ibi non possit appellari in prouincijs sibi subiectis: omisso medio. Et ideo de episcopo non potest appellari ad patriarcham. Sed primo ad archiepiscopum. Sed Innocentius. et Hosti. et multi alij tenent contrarium. Et idem Specula. Et dicit Panormitanus quod hec opinio Inno. est magis communis. licet do. an. dicat aliam esse magis communem. Et multum facit di. c. antiqua. Nam hoc datur eis in privilegio. Sed si non posset appellari omnis medijs: nullum esset privilegium: quia de iure communi appellatur ab archiepiscopis ad patriarchas. ix. qone. iij. c. si inter.

Sed que est iurisdictio ipsius patriarche. siue patrie in subditos suorum suffraganeorum? Respond. fm Ray. habent iurisditionem in octo casibus. Primum est. cum appellatur ad eos dicto. c. prouincie. Et hoc intelligit Panormitanus. de archiepiscopis existentibus in prouincijs deputatis ipsi patriarche. naz quilibet patriarcha habet plures prouincias. De alijs autem archiepiscopis non habet se introumittere. et suorum archiepiscoporum patriarche sunt ordinarij: sicut archiepiscopi episcoporum. Secundus. cum vacat ecclesia metropolitana et postulatur primas: ut disponat de rebus ad metropolitanum pertinentibus scilicet custodiendis. extra de offi. ordi. presenti. li. ix. Tercius ex consuetudine vel privilegio. ix. qone. iij. con questus. Quartus. si super aliquo negotio dubitatur: nec potest in prouinciali concilio terminari: tunc enim metropolitanus debet primatem consulere. xvij. distinctio de concilijs. Quintus. cum metropolitanus est negligens vel remissus potest supplere defectum eius. ix. questio. iij. cum simus Sextus. quando aliquis conuenitur de archiepiscopo: primas est iudex. xi. qone. j. si clericus. Septimus. si subditus metropolitani conuenitur primati quod iniuste ipsum excommunicauit: et primas remittat eum ad metropolitanum ut absoluat. et ille non possit absolutionem obtinere: poterit absolvere patriarcha. Ita quod precipiat ei quod metropolitanus satisfaciat. Aliter reducat ipse eum in eandem sententiam: nisi confiterit eum iniuste fuisse excommunicatum. ut in. c. ad repa mendaz. de offi. ordi. Octauus est quod si archiepiscopus: vel episcopus fecit mandatum illicitum vel iniustum: et subditus appellauit ad papam: potest patriarcha declarare quod subditus legitime appellauit. ar. extra de

ap. sollicitudinem.

Mota tñ fm Panormita. in dicto. c. antiqua. quod quedam sunt insignia dignitatis: denotantia superioritate seu potestate in loco. Et istis insigniis non potest quis vti extra territorium suum. Ita potest intelligi dictus. c. antiqua. ut patet etiam in c. ij. vbi. pen. vbi non potest archiepiscopus vti illis insigniis extra prouinciam suam: quia hoc videtur tendere in preiudicium aliorum: ne in eodem loco videantur plures esse prelati. Ex quo inferitur quod patriarcha. archiepiscopus. vel episcopus non potest sollemniter benedicere populum extra suam diocesim vel prouinciam: quia per talem benedictionem dimittuntur peccata venialia: que dimitti non possunt nisi per superiorem. de penit. et remiss. quod autem. Quedam sunt insignia denotantia dignitatem in persona insignita: vel perfectionem. Et istis insigniis potest quis vti extra prouinciam suam et iurisditionem suam: ut portare anulum: vel celebrare in pontificalibus. et similia. Et idem forte posset dici de cauda quae portari faciunt episcopi: cum non denotent superioritatem in loco sed quandam grauitatem.

Patronus. siue ius

Patronatus. Ius patronatus fm Hostien. est potestas presentandi institutum ad beneficium ecclesiasticum: simplex tamen et vacans fm Ray. Bos. Inno. et Ber. Et prouenit ut Bos. dicit de eccle. fundatōe dotatiōe: aut soli collatione. xvj. questione. vij. filijs. et. c. quicūq;. vnde vers. Patronum faciunt dos. edificatio. fundus. Et ius patronatus fm diuersas regiones diuersimode nominatur. Quandoque dicitur aduocatio. extra eodem. quia clerici. Quandoque vinecedominatus: vel custodia: siue guardia. extra eo. preterea. et. c. quoniam. Quandoque dicitur ius frequentationis: vel processionis. xvj. q. vij. pie metis. Nec enim omnia per eodem supponunt.

Quod ius competit patrono ecclesie? Respond. quadruplex ius competit ei. vnde vers. Patrono debetur honor. onus. emolumentum. Presentet. presit defendat: alatur egenus. Primum ergo est quod habet presentare institutum ad prebendas: siue ecclesias non collegiatis. extra eodem. fere per totum. In collegiatis vero: non electioni fiende: sed iaz facte postulatur assensus patroni. extra eodem nobis. Secundum est quod quasi principalis et primus in processione incedit dictū. c. pie mentis. et. c. frigentius. xvj. q. vij. Tercium est quod defensor precipuus est ecclesie. Et ideo tenetur eam defendere ab omnibus oppressoribus. xvj. q. vij. filijs. Quartum est quod si vergat ad inopiam: alendus est de bonis ecclesie dicto. c. filijs. Item in ipsa fundatione potest patronus laicus de consensu episcopi certum censum retinere. extra eo. preterea. el scdo. Secus autem si post fundationem vellet erigere aliquod seruitium: vel aliud grauiamen inferre: quod hoc non potest: ut ibi dicit panorm. nisi fuerit reseruatū per episcopum tempore fundatiōis ecclesie: vel alio iure cau.

tum. Et dicit per illū tex. al's consuluisse. q̄ popu-
lus habens ius patronatus: nō poterat exigere a
p̄b̄ytero certos cereos in recognitiōez iur̄ patro-
natus: ex quo illud nō fuit reservatū tempe funda-
tionis: nec pōt ipse patronus reservare libi p̄ria
auēte aliq̄ seruituz. vel aliud tempale in ecclesia:
s̄ hoc debet facere ep̄s ad petitiōez patroni. Et in-
fert ex illo tex. q̄ si p̄ionus in testamēto mandavit
ecclesiā p̄strui: r̄ reservavit aliquā pensionē annu-
atim filijs solvendā q̄ nisi ep̄s illud reservet p̄fo-
no p̄ statutum: nō poterūt filij illam pensionē eri-
gere. Infert tercio. q̄ patron⁹ nō pōt donare ius
patronatus sine consensu ep̄scopi. Et intellige cū
vult donare laico vel clerico ratōne p̄imonij. Se-
cus si vult donare ecclesie. vt extra. e. c. illud. vltra
etiam censum p̄stitutum a principio per ep̄m: ni-
hil aliud debet exigere. Immo sentiūt doc. q̄ si ep̄i
scopus statuisset patrono pensionem q̄ erat simo-
derata respectu alioz redditū ecclesie: v̄ ex post-
facto incipit multuz gravare: q̄ poterit reduci ad
debitam moderatōnem. Sed q̄n̄ est locus religio-
sus: vt si aliqui monachi in p̄prio solo et proprijs
expensis ecclesiam edificauerūt: habent in ea om-
nia temporalia bona. sicut ep̄s omnia spiritualia. ex-
tra de p̄vni. cum et plantare. §. i. ecclesijs. r̄ de cap.
mo. c. j. Et habent nihilominus ius p̄sentandi. ex-
tra de sup. ne. pre. sicut. Nota tamen sm̄ p̄anoz.
in. c. quoniaz. extra eo. q̄ patronus consequit ius
patronat⁹ ex gratia r̄ quadam p̄missione r̄ tolerā-
tia ecclesie. Nam de iure communi ex sola funda-
tione nō posset patronus acquirere ius patronat⁹
cum illud sit annexum iuri spirituali. vt in. c. qua-
to. de iudi. Et per hoc infertur q̄ papa possit p̄-
videre de ecclesia patronata laicorum sine p̄sen-
tatione patronozum. Licet secus sit in alijs prela-
tis circa papam: vt notatur in. c. cum dilectus. eo-
dem titulo.

Sed infra q̄d tempus debet patronus p̄sentare:
R̄n̄. si est patronus laicus: tenet infra quatu-
or menses. Si est ecclesia vel monasteriuz: tenetur
infra sex menses: etiaz si ius patronatus habuit ex
collatiōne laici. extra eo. si laicus. li. vj. Aliter ep̄s
ordinabit de ecclesia. ar. extra eo. d. c. qm̄. r̄. c. cū p̄-
pter. eo. titulo.

Quid aut̄ si ecclesia et patron⁹ laicus simul h̄nt
p̄sentare: nunq̄d habebūt. sex menses: vel q̄taor-
tū: vel alter sex. r̄ alter q̄tuor? Glo. in. d. c. si laicus
dicit q̄ habebūt sex menses. Ita q̄ ratōne p̄muni-
onis p̄uilegiū ecclesie transeat ad laicū. Nota eti-
am p̄anoz. in. d. c. qm̄. q̄ duo sunt casus in quibus
ep̄s instituit rectorē sine p̄sentatiōne patroni. Pri-
mus. q̄n̄ sine scandalo p̄ patronū p̄sentatus insti-
tū nō pōt. Secund⁹. q̄n̄ p̄tentio sup̄ p̄ionatu nō
deciditur infra tempus p̄ionis ad p̄sentandū p̄-
fixum. Et ex hoc vltimo habes casum: in q̄ nō va-
lenti agere currit t̄ps. Et hec adducunt ad. q̄. Po-
ne q̄ inter electores p̄tendit de p̄tate eligendi r̄ nō
decidit q̄d infra t̄ps p̄fixum ad eligendū. Querit:
nunq̄d p̄tās libere ordinādi ecclesiaz deuoluat ad
superiorem? Hof. r̄ Jo. an. tenet q̄ nō: q̄ nō est q̄d

impūteē habentib⁹ ius eligendi. Nō p̄ eos nō defi-
ciat quin eligat: sed p̄ litem sibi motam. v̄i cū con-
trariū nō sit statutū nisi in p̄sentatiōne nō debem⁹
hoc ius extendere ad p̄tentōez sup̄ electōne. Et p̄
hoc videt̄ tex. in. c. ij. de in. inte. resti. vbi longo t̄pe
fuit certatuz. sup̄ iure eligendi: nec p̄tās fuit ad su-
periozem deuoluta. Itēz pinguis ius h̄nt electo-
res q̄ p̄tatores. Itēz tractat̄ de medico p̄iudicio
patronozū: si pendente lite alijs instituat p̄ ep̄m.
Sed electozib⁹ fieret magnū p̄iudiciuz: cum forte
h̄rent superiorē: quē nō vellent vel non expediret
Merito q̄ aliud statuit: cum p̄tendit de iure p̄sen-
tandi: r̄ aliud cū de iure eligendi.

Nunq̄d aut̄ semestre q̄d datur superiori: cum
facta est deuolutio ad eum in beneficio p̄ferendo:
habeat locū in habente instituire p̄sentatum p̄ pa-
tronum? R̄n̄. do. de rota vt refert p̄anoz. in. c. nul-
la. de p̄ces. p̄ben. tenent q̄ nō. Dicunt enim q̄ ille
tex. loquitur in eo qui habet p̄ferre. Non autē ex-
tenditur ad habentē instituire. Et respectu insti-
tutionis sciende nō reperit tempus a iure limitatū
Remediū est ergo vt recuratur ad superiorē: quē
p̄figat terminū debentē instituire. Et si nō institu-
et infra t̄ps: ipse supplebit. Et pōt eē ratio. Nā de-
bens instituire nō h̄z t̄ps ita p̄fixū sicut is qui h̄z
p̄ferre cū institutio fiat de p̄sona p̄ntata: cuz superioz
nō habeat nisi illū examinare. Al's sequeret̄ q̄ b̄n̄-
ficiū longo t̄pe posset vacare: cū p̄ionus ecclesiastic⁹
habeat sex menses ad p̄ntandū. d. c. si laic⁹. Si su-
perioz h̄ret alios sex menses ad instituendū: vaca-
ret b̄n̄ficiū p̄ annū anteq̄ deuolueret̄ ad p̄rimuz
superioz. Et idem puto dicendū in eo q̄ h̄z p̄firma-
re electōez: vt t̄ps sibi p̄figat p̄ superioz: si elect⁹ dif-
ferit infra t̄ps debitū p̄firmari. hec p̄anoz.

Nunq̄d autem patrono ignorantī curat t̄ps.
P̄anoz in. c. cum p̄pter. extra eodez refert q̄sdaz te-
nere p̄ illū tex. q̄ sic. Nāz litigās impedit p̄ntare.
vt in. c. ex l̄ris. extra. e. r̄. d. c. ij. de in. integ. re. Et t̄n̄
sibi t̄ps currit: facit q̄ hoc t̄ps videt̄ p̄fixuz p̄iono
pot⁹ in fauorē ecclesie q̄ in sui odium: q̄ t̄ps currit
ignoranti p̄ hoc tex. iuncta glo. notabili in. c. statum.
de p̄ben. li. vj. Item quia agitur de medico
p̄iudicio patroni: cum in ceteris recognoscatur in
patronum per institutū ab ep̄o: vt in dicto. c. cum
p̄pter. Sed p̄anoz. dicit semp̄ se tenuisse contrariū
Et ita postmoduz reperit tenere f̄ede. de se. r̄ Jo.
an. in. c. ij. de sup. neg. pre. Nam regulariter t̄pus
p̄fixum ad eligendū vel p̄ferendū nō currit ignoran-
ti: vt in. c. q̄ diuersitatē. de p̄ces. p̄. Nec est verū q̄
t̄ps sit statutū nō in odiū p̄ioni: s̄ in fauorē ecclie.
Nam si hoc esset verū: nō esset diuersitas inter pa-
tronum laicum r̄ clericum in tempe p̄sentatiōnis:
q̄d t̄n̄ est falsum.

Quid si patronus presentet primo vnum: r̄ po-
stea alium. Respon. q̄ si patronus est laicus: iudi-
cio ep̄scopi relinquitur quez velit acceptare. vt ex-
tra eo. cum autem. Et dicit ibi p̄anoz. mitanus q̄
licet patronus laicus possit variare cū p̄ntat secun-
dum accumulatiue: nō t̄n̄ pōt ex toto recedē a pri-
ori. hoc probatur ar. d. c. cum autem. Nāz si posset

Patronus

recedere ex toto a p̄iori non daretur facultas ep̄o
instituenti quem veller: cui p̄trarium ibi cauetur
Et ideo inter plures p̄sentatos a p̄iono laico. ep̄s
debet eligere idoneorem. Si v̄o est collegiū: vel ec-
clesiastica p̄sona variare nō p̄t: sed primus est p̄-
ferendus. Et addit panoz. de mente Inno. q̄ pre-
sentatio ipsius h̄z vim electionis: q̄ licet electores
variare neq̄unt. vt in. c. publicato. de elec. Ita nec
presentantes. Et intellige de patrono ecclesiastico
cui competit presentatio iuris ecclesie. Secus si iur
re patrimonij: quia tunc idem est per omnia in eo
quod in laico. Et vide bonam glo. in demē. ij. e. ti.
Sed pone q̄ sint dno patroni vnus clericus et
alius laicus qui p̄mo p̄sentauerūt vnū. Deinde
variando laicus presentauit aliū. nunquid habeat
locū dispositio. d. c. cum autem. vt sic ep̄s possit
gratificare: Panoz. in. d. c. cum autem. dicit q̄ nō
quia primus est potior: cum fuerit presentatus ab
vtroq̄: secundus v̄o t̄m̄ a patrono laico. Itē licz
patronus possit variare in p̄iudiciū p̄sentati: non
t̄m̄ in p̄iudiciū a patrono.

¶ Quid autē si sc̄do p̄sentatus est idoneor: primo
vel ec̄tra. nunquid ep̄us habebit optionem. Job.
an. videt sentire q̄ sic. Sed panoz. in. d. c. cum au-
tem. tenet oppositū per. c. si forte. lxxij. di. vbi dicit.
q̄ vbi vota sunt paria: preferendus est qui maiori
bus iuuat meritis. Et. d. c. cum autem. facit p̄ hac
opinionē: dum ponderat q̄ secundus erat eq̄ ido-
neus. Secus ergo si magis idoneus. Et putat pa-
noz. q̄ si magis idoneus postergaret posset appel-
lare: quia id p̄mittitur iudicio ep̄i tanq̄ bono viro
Nam verbum iudiciū. sapit discretōnem. et arbi-
trium boni viri.

¶ Sed querit de questōne quotidiana. Pone q̄
patroni variant in pari numero. vt puta. q̄ vnus
presentat vnum et aliter aliu. nunquid ep̄s habe-
bit optionem instituenti quem voluerit: Jo. an.
adducit. d. c. cum autem. in ar. q̄ sic. Quidā tenuerunt
oppositum. Sed Panoz. in. d. c. cum autem.
tenet primum dictum. et allegat glo. notabilē. xvj.
q. vij. si plures. et Inno. in. c. j. extra eo. Et h̄c opi-
nionem tenuit Bas. de cal. et. d. Ar. Quinimmo
de iuris rigore posset attentari q̄ ep̄iscop̄ potest
etiam instituire extraneum. ex q̄ patroni nō cōcor-
dant. hec panoz.

¶ An autē ep̄s instituendo sc̄dm̄ sit puniend⁹ aliq̄
pena: quia postergauit primum. Rū. Panoz. i. d.
c. cum autē. dicit q̄ aut spreuit instituere primum si-
ne causa: et tunc h̄z locū pena. c. pastoralis. e. ti. aut
nō spreuit instituere: sed distulit vt h̄ret cāz exami-
nandi: et ante institutionē patron⁹ p̄sentauit aliū:
et t̄m̄ nō debet puniri aliqua pena: q̄ vsus est au-
toritate legis.

¶ Quid si vnus p̄struat ecclesiam et plures ei suc-
cedunt: nunquid omnes erunt patroni. Rū. glo. in
c. j. extra eo. dicit q̄ ins patronat⁹ apud quemlibz
heredum est insolidū etiam si ex inequalibz parti-
bus sint heredes. Et p̄petit cuiuslibet patrono quo
ad om̄es effectus preter sacerdotis presentatiōem.
que est ita apud om̄es cōiter q̄ apud nullum su

gulariter. Et hoc p̄muniter tenet a doc. Licet for-
san: vt dicit Inno. pinguior sit vox illius qui plus
habet in hereditate. Et ratio est fm̄ glo. quia cum
istud ius sit indiuisibile: nō possumus dicere vnū
habere duas partes in hoc iure: sicut habet in he-
reditate.

¶ An autē ius patronatus transeat ad heredes
extraneos. An t̄m̄ ad suos. Rū. Panoz. in. c. cum
seculum. extra eo. dicit de mente Inno. et Jo. and.
q̄ transeat etiam in extraneos: quia si filij soluz
succeederent: non posset patronus transferre in ali-
am personam etiam cum vniuersitate. Cuius cō-
trarium apparet in dicto. c. cum seculuz. et i. c. illd.
extra eo. Et ideo dicit q̄ ius patronat⁹ transeat in
quoscuq̄ heredes. Hoc idem sentit. Fede. de se.
in. consi. suis dicens q̄ si filia dotata non succedit
patri: quia renunciauit hereditati: non succedit in
iure patronatus cum filijs masculis. Et ex hoc col-
lige duo. Primo. q̄ si filia ē heres succedit sic ma-
sculus in iure patronatus. Secundo habes q̄ ius
patronatus regulatur ab hereditate etiam inter fi-
lios. Et sic filius qui non est heres non succedit in
iure patronatus. Et hoc etiam sentit Jo. an. in. c.
si v̄o. eo. ti. vbi dicit. q̄ vbi est p̄suetudo: vt in an-
glia: q̄ solum primogenitus succedat aliij filij non
succeedent in iure patronatus. De hac materia vi-
de singularia s. Amphiteosis. et c. feudū.

¶ An autē ius p̄ionat⁹ possit titlo legati trāsseri. R.
Panoz. in. d. c. cum seculū. refert Jo. an. dicens q̄
quēadmodū ius p̄ionatus p̄t donari. Ita et lega-
ri. nam legatū est quedā donatio a testatore facta.
vt in. i. de lega. in. p̄m. Et ideo insert q̄ si legatur
ecclesie nō est necesse interuenire p̄sentuz ep̄i: sicut
nec in donatiōe inter viuos. Si autē legat⁹ laico vel
clerico: noie p̄p̄io: t̄m̄ d̄z interuenire p̄sentuz ep̄i:
sicut in donatiōe. Dicit t̄m̄ hoc sp̄ale fauore vltime
volūtatē vt p̄sentuz ep̄i possit interuenire etiā ex
postfacto. S̄z p̄siliū est vt h̄eat p̄sentuz tpe testam̄-
ti: vel autē mortē testatoris. S̄z fed. fuit in singulari
opi. q̄ possit transferri titulo legati sine p̄sentuz ep̄i
Donet: q̄ iura indistincte dicit q̄ transeat suc-
cessionē: nec distinguūt inter legatū et hereditatez.
Nam is q̄ h̄z ex legato: h̄z ex successionē. Sed alij
moderniores doc. cōiter tenent oppositū: et marie
Cal. q̄ dicit. q̄ aut p̄sentuz ep̄i ius p̄ionatus p̄sistit
apud heredē: q̄ ex ordinatiōe laici ius p̄ionat⁹ nō
p̄t in aliu trāsseri. qd plus placet panoz. q̄ iura
cōiter loquunt de filiis vel heredibz: non autē dele-
gatarijs. vt in. c. filijs. xvj. q. vij. et extra eo. c. j.

¶ An autē heredes succedat p̄ stirpes vel p̄ capita.
R. panoz. in. d. c. j. et. e. dicit hodie eē determinatuz
q̄ p̄ stirpes. vt in de. fi. extra. e. Et iō si plures suc-
cedūt vni ex duobz p̄ionis ecclesie: om̄s habent lo-
co vni. Et nota panoz. ibi q̄ si p̄ instituit filiū vt
filiū in re certa et c̄nēū vlem heredē. ius p̄ionat⁹ t̄m̄
trāsit in filiū vel filiā: s̄ in heredē vlem. Si plures
sunt heredes: om̄s efficiunt p̄ionē.

¶ Quid si patroni sint plures et nō concordant in
presentando: Rū. ille debet p̄ficā: qui maioribz iur
natur meritis et a pluribz eligit. extra eo. quoniam.

¶ Si numerus est equalis: recurrendus est ad merita
 cuius di. si forte. Si omnia sunt equalia: potest episcopus
 dicere quod concordent iterum presentent. lxx. di.
 si duo. Si non concordant: locus est gratificationi. ex
 tra de elec. venerabilem. Sed si neuter potest po
 ni sine scandalo: tunc episcopus ecclesiam ordinabit
 prout melius viderit expedire. vt in dicto. c. quoni
 am. Idem Hosti. qui addit. quod si episcopus talem
 ecclesiam ordinare non potest: tunc ecclesiam inter
 dicere debet et reliquias extrahere in patronorum
 verecundiam. extra eo. c. j. et. ij. Et fm doc. intelli
 gendum est de reliquijs que sunt sub tabula altaris
 Nam ex motione illarum execraretur altare. Quid
 si nec sic possint presentari: vel ad concordiam reuoca
 ri: tunc parat recurrendum ad brachium seculare
 extra de offi. or. c. j. Et hoc verum: nisi ex his maius
 scandalum oriretur: tunc enim omittenda forent.
 l. di. vt constitueretur. Et interim durante discor
 dia ponetur in ecclesia ab episcopo yconomus ap
 pellatone cessante: qui eius fructus: aut expendet
 in vtilitatem ecclesie: aut institueno fideliter res
 nabit. extra de offi. or. cum vos.

¶ Nunquid patroni possint inter se pacisci vt al
 ternis vicibus presentent? Rñ. fm Ber. et Hosti.
 q. sic. S; Inno. no placet. Quid potest intelligi. quod
 honestius esset si se concordaret semp.

¶ Quid si inter presentantes sit questio. quis sit
 patronus? Respon. si finita non fuerit infra termi
 num de quo dictum est supra. Episcopus institu
 ar: saluo iure eius qui euicerit. extra eo. quoniam.
 z. c. si vo.

¶ Quid si patronus presentet non idoneum: seu
 indignum. Respon. si patronus sit collegium: vel
 persona ecclesiastica priuatus est p ea vice iure pre
 sentandi. extra de elec. cum in cunctis. extra d sup.
 neg. pre. c. sicut. Similiter etiam fm quosdam si pa
 tronus laicus sit: priuatus est iure presentandi p
 ea vice: z deolutum est ad superiorem: vel saltem
 priuari debet. Et tñ vt addit Inno. bñ facit episco
 pus si interim remittat prouisionem patrono lai
 co.

¶ Vtrum patronus possit presentare seipsum?
 Rñ. non: quantumcumque sit idoneus. extra eo. p
 vestras. Si tamen plures sunt patroni: bene present
 vnum de se presentare. hoc No. Sof. z Ber. Idem
 Panor. in. d. c. per vestras. vbi etiam querit. Quid
 si eps confert sponte z motu proprio beneficiu ipi
 patrono. Nunquid valeat collatio? Videt quod non
 quia institutio facta sine presentatione patroni: est ir
 rita vel irritanda. vt in. c. illud. extra eo. Contrari
 um tñ tenet communiter p doc. Necob. quod dictum
 est: quod patronus acceptando collationem videt con
 sentire. nec hoc casu videtur se ingerere: quia non
 habet originem a se: sed a superiore. Item presenta
 tio interdum interuenit ex postfacto: vt in. c. si vo.
 extra eodem.

¶ Vtrum pater possit presentare filium vel nepotem?
 Rñ. potest: dummodo sit idoneus: qui potest videtur
 presentandus quod alius fm Inno. Sof. z Ber.

¶ Vtrum ius patronatus sit spirituale. Rñ. ius pa
 tronatus directe non dicitur ius spirituale. eo quod ca
 dit in laicum: tñ fm quid. potest dici spirituale: eo quod
 ipsum presentatur via ad consequendum spiritua
 le beneficium. Ideo etiam vocatur annexus spiri
 tuali. extra eo. de iure.

¶ Qualiter ius patronatus transferatur in alium.
 Rñ. fm Hosti. quatuor modis. Primo. quidem
 per successionem hereditariam. de quo dictum est
 supra. Secundo. ex presentatione: quia cum alio spi
 rituali permutari potest. extra de rerum pmu. ad
 questiones. z. c. l. Tertio. ex donatione. extra eo. p
 terea. Quarto. ex venditione: quia licet non possit
 vendi specialiter. extra eo. de iure: tamen transit cum
 vniuersitate: nisi de ipso specialiter excipiat. ex
 tra eodem. et literis. et. c. cum seculum. Similiter
 transit cum vniuersitate in conductione ad firmam
 seu ad pensionem. d. c. ex literis.

¶ Vtrum possit pignori obligari. Respon. de hoc
 sunt opiniones. Quidam dicunt quod potest obliga
 ri cum vniuersitate. verior tamen videtur opinio
 Inno. quod nec simpliciter: nec cum vniuersitate po
 test pignori obligari. Et hec opinio primo. potest
 verificari ex eo quod creditor non potest vt re pigno
 rata: nec debitor quando transfuit in creditorem.
 Et sic cum neuter possit presentare fieret detrimen
 tum ecclesie. quod non debet esse. d. c. cum seculo.

¶ Vtrum possit in feudum dari. Rñ. cum vni
 uersitate dari potest. d. c. cum seculo. S; spali
 ter et expresse fm Hosti. non potest: quia feudum requirit
 homagium: quod est rei temporalis.

¶ Queritur de questione notabili. Supradictum
 est quod valet presentatio facta a pluribus. nunquid sit
 necesse vt conueniat maior pars habito respectu
 ad omnes patronos. An sufficiat maior pars: ha
 bita comparatione ad minorem partem. Exemplum
 quatuor sunt patroni. Duo presentant vnum. tertia
 presentat alium. quartus alium. Presentat a du
 obus: non habet maiorem partem omnium: sed ha
 bet maiorem partem habito respectu ad alias pre
 sentationes. Panor. in. c. qñ. extra eo. refert Jo. and.
 dicit: quod ant presentatio fit ab istis vt a collegio: et tunc
 requiritur maior pars respectu totius collegij: aut
 isti presentant tanquam singuli: vt communiter faci
 unt laici qui ex patrimonio habent ius patronatus
 et tunc sufficit maior pars respectu aliarum partium.
 Et sic intelligit. d. c. quoniam. Et nota singulariter
 hoc dictum: quia facit ad multa. vbi enim plures
 habent explicare aliquem actum: ipse debes anim
 aduertere vtrum habeant hanc potestatem vt col
 legium: vel vt singuli. vt primo casu requiratur ma
 ior pars totius collegij. Secundo vero sufficit maior pars
 respectu aliarum partium. Et p hoc dicit Panor.
 quod cessante iure speciali non valet electio rectoris: fa
 cta per scholares: nisi interueniat maior pars toti
 vniuersitatis: nec sufficit maior pars comparatione
 minorum partium. Et ideo si in vniuersitate sunt
 x. z. l. eligunt vnum. et. xv. alium: z reliqui alium:
 nulla est electio: quia si repit facta a maiori pre vniuersi
 taris: quia scholares eligunt vt collegium z non vt singuli. Et

Peculium

et his deciditur alia questio nō minus notabilis. Nunquid patroni debeant simul conuenire in presentationis actu. An vō quisq; possit per se presentare: vel aliqui eorum alijs non vocatis: Johan. an. ex predictis infert. q; si habent presentare vt collegium: debent omnes vocari. als non vocat? posset agere de contemptu: vt in. c. quod sicut. et in. c. bone. de elect. Sed si presentant vt singuli: hoc nō est necesse. Et hoc dictum etiam sequitur Federi. de se. Sed Panormita. dubitat an hoc dictum sit verum per notabilem theoricam Bart. in. l. omnes populi. ff. de iusticia et iure. vbi dicit q; siue a collegio consensus sit explicandus siue a pluribus vt singulis: diuimodo in actu maior pars preiudicat minori parti: semper debent isti esse simul per legem iurisdictionum. ff. de pactis. Et hoc plus placet Panormitano. Nam ex contrario dicto maior pars patronorum posset negligere minorem partem: que si fuisset presens potuisset inducere minorem ad aliam partem. Et pro predictis facit quod notat Barto. in. l. duo ex tribus. ff. de re iudicata. vbi dicit q; si vnus ex tribus: vel pluribus iudicibus dicit opinionem suam in presentia aliorum: nec potuit illos trahere ad suam opinionem: si recessit et noluit esse presens in sententia ferenda: et alij postea ferant sententiam: sententia est nulla. contrarium tamen tenet Inno. in. c. Raynaldus de testa. quia fm eum in predicto casu perinde est ac si ille esset presens et contradiceret: quo casu valet sententia plurium: vt in. c. fina. de re iudica. et in dicta. l. duo. Sed Panormitanus in. c. causam. el primo. de offi. dele. putat verius dictum Bart. quia presentia exigitur omnium: quia habent iurisdictionis exercitium pro parte. vnde reperit nūc sententia lata a non habentibus potestatem insolidum. Ad idem allegat textum in. c. cum ab vno. de re iudica. libro sexto. vbi dicitur q; vnus ex pluribus debet ferre sententiam alijs mandantibus. als nō tenet sententia si ille tertius non mandauerit. nec iniam dixerit.

Peculium est quadruplex. Quoddam est castrense: quod filius familias acqrit occasione militie a parentibus: vel ab alijs donatur: vel ipse acquirit in militia. Sed queritur quid si relinquatur predium vt vendatur. et inde sibi emat equos. arma etc. an enumerabitur in castrensi peculio? Rñ. Bart. in. l. si forte. ff. de castren. pecu. dicit q; sic. Tamen vt plenius ista materia liqueat distinguit. q; quandoq; donatur: vel relinquitur filiofa. ab eo qui sibi erat notus per militiam: et tunc indistincte in castrensi peculio aggregatur. vt. ff. eodem. l. quinta. Quandoq; donatur ab alio. Et tūc distingue. Quedam enim sunt res nullo modo apte ad castrense peculium: vt immobilia. Et ista non sunt castrensis peculij: etiam si fuisset expressum: vt est casus in dea. l. si forte. nisi fuisset dictum q; vendatur. vt dicitur

est supra. Quedā sunt res omnimode apte ad castrense peculium: vt equi. et arma et tunc erunt castrensis peculij. vt. ff. eo. l. quarta. Quedā sunt res que possunt esse apte ad castrense peculium et ad alia: vt serui. Et tunc in istis distinguit. aut fuerunt relicte: vel donate nominati ad hoc: et erunt castrensis peculij. Aut fuerunt simpliciter donate vel relicte: et tunc secus. vt. ff. eodem. l. simili. Et nota hanc distinctionem: quia est valde singularis. et facit ad multa. Quoddam est quasi castrense. Et dicitur q; si castrense omne quod acquirit filius ex publico: et ex publica causa. vt puta. ex officio aduocatus et notariatus. Secus autem si et officio parationis: quia non est officium publicum. Item illud: quod querunt carpentarij: seu muratores laborantes in publico non dicitur esse quasi castrense: quia non habent ex publica causa: licet sit salariū publicum. Secus tamen est in ingenierijs communis fm Sal. in. l. si. l. de in officio. testamen. Et idem in clericis: quia que querunt ex beneficijs dicitur quasi castrensis. et de eis possunt testari. l. sacrosacte. l. de episcopo. et clero. Quod verum intellige in beneficijs sine cura. Secus si cū cura. vt est glo. in. c. si. de offi. ordi. li. vi. Et idem dicit de eo quod obuenit presbyteris et clericis de officio suo. et i quolibet dicto peculio pater nihil inris habet. quin potius ipse filius in eo paterfam. censet. vt dicta. l. si. Et ibi etiam habetur. q; id quod lucratur medicus in quasi castrensi imputat. Idem de magistris liberalium artium.

Sed quid dicemus de aduocatis et huiusmodi: qui nunc non habent salariū ex publico: sed si habent: habent a clientulis: nunquid tale lucrū computabitur in quasi castrensi? Respon. Bart. in lege fori tui. l. de aduocaf. di. iudi. dicit q; salaria: que percipiunt aduocati a clientulis succedunt in locum salariorum: que olim recipiebant a publico. Et sic poterūt testari et facere omnia.

Quid autem si aliquis relinquit filiofam. aduocato aliquid ad emendum libros: vel forte aliquā domina dat sibi equū causa eundi per officia. nunquid istud enumerabitur in quasi castrensi? Respondeo. Barto. in. l. si. mulier. ff. de ca. pecc. dicit. q; sic.

Quero. Done. pater emit filio libros. vtz computentur in quasi castrensi an vero veniant conferendi fratribus? Respon. Bart. in. l. prima. §. nec castrense. ff. de colla. bo. post multa distinguit. q; quandoq; pater emit libros solum nomine filij: non tamen tradidit: nec expressit se donare vel le tunc ille res sunt proprie patris. vt. l. de castrensi peculio. l. prima. libro duodecimo. Nam traditio requiritur vt videatur donare. vt. l. de donati. inter virum et vxoem. l. si filij. Quandoq; pater emit nomine filij et sibi tradidit: vel dixit se illos libros donare. Et hic aduerte. Nam si iste filij erat iam aduocatus vel doctor: tunc tanq; licet quasi castrense peculium non venit in collationem. vt dicta. l. prima. l. de castren. pecu. et. ff. de castren. pecu. l. castrense. Et hoc casu pater non potest istam

donationem renocare. tanq̄ incontinenti validā necveniet in collationem: vt dicto. §. nec castrense. Sed si filius ille non erat doctor: nec aduocatus. sed scholaris. si quidem compleuit studium suum ante patris mortem. et sic incepit quasi militare. et sic efficiuntur isti libri quasi castrensis peculij. et confirmatur donatio. arg. l. de donatio. l. siue emancipatis. Similiter non venient in collationem: vt dicto. §. nec castrense. Si vero pater est mortuus ante q̄ studium compleatur. tunc nō potest dici quasi castrense peculium. quia qualitas persone hoc nō permittit. quia non habet aliquam ex illis dignitatibus que ponuntur in dicta. l. si. l. de inoffi. test. Licet enim reperiamus q̄ doctores possint habere peculium quasi castrense et aduocati. tamen hoc non reperitur in scholaribus. nec debent gaudere eodem privilegio quo magistri: vt. l. i. §. de excu. arti. l. i. x. Et ideo isto casu debemus dicere: sicut de alia simplici donatione. que si morte patris confirmatur. non venit in collationem. et specialiter hoc fauore studentium. Tertium est profectitium. Et fm Barto. in. l. cum oportet. l. de bo. que libe. pfectitium dicitur quod ex substantia patris proficiscitur. Et glo. ibi dicit. q̄ hec dictio: ex. large accipitur vt comprehendat omne id quod occasione patris obuenit. vt. l. aditio. ff. de acquirend. hereditate. et de vul. et pu. l. sed si plures. §. in arrogato.

¶ Sed quero. Donec q̄ pater dedit filio fundum vt inde se aleret. et ipse ex fructibus fundi lucratus est. An istud dicatur profectitium? Glo. in dicta. l. cum oportet: vt refert ibi Bart. dicit q̄ sic. quia dicuntur ex re patris proficisci. ff. ad trebel. l. balista. Sed Barto. dicit se intelligere illam glo. in fundo qui datur colono. nam si filius ipse suis manibus coleret. pars quam ipse lucraretur ex fructibus: vt ex opera sua esset aduentitium dicta. l. cum oportet. Preterea predicta intelligo de eo quod filius querit ex fructibus simpliciter. Si enim de fructibus illis quandam negotiationem faciat et ex hoc lucratus est. tunc esset lucratus ex sua industria. nec diceretur profectitium: vt. l. iij. ff. ad. l. fal. Et ita intellege hic.

¶ Quero. Quid si pater dedit filio pecuniam. et ipse filius inde fecit vsuras: an hoc dicatur profectitium? Glo. in dicta. l. cum oportet videtur dicere q̄ sic. Sed Barto. dicit. q̄ glo. ista posset procedere fm illa iura. fm que vsura erat permessa. Sed fm iura hodierna. fm que iura vsura est prohibita. nihil acquiritur patri. quia de his que acquiruntur ex delicto p filium. nihil queritur patri. vt. l. quod seruus. ff. de acquiren. possessi. ff. pro socio. l. q̄ autem ex furto. nisi poneret filium fecisse vsuras iussu patris: tunc enim cum vterq̄ teneatur ad restitutionem queritur patri. semper tamen dico deducto eo quod ipsi filio debetur pro operis. Et idem dico in alia mercantia quam filius fecisset de pecunia patris. Nam lucrum quod attribuitur pecunie est profectitium. vide tamen eundem Barto. in dicto. §. nec castrense. vbi circa hoc dicit. quod si filius lucratus est cum pecunia patris sine aliquo

onere suo. tunc dicitur profectitium. Sed si lucratur cum pecunia paterna et onere suo. tunc dicit q̄ aliquod lucrum attribuitur pecunie tanq̄ profectitium. et debet communicari. Aliud vero quod filius querit ex opera sua est aduentitium. dicta. l. cum oportet. Et communis consuetudo est q̄ medietas lucri detur persone. alia medietas pecunie attribuitur. pro hoc facit. l. pro socio. l. i. **¶** Hec Bartolus.

¶ Quero. Quid si filius faciens mercantiam iuit in franciam pro mercantia cum pecunijs patris. et occasione huius captauit beniuolentiam regis. qui sibi donauit quedam. An hoc erit profectitium? Specu. videtur tenere q̄ sic. Sed Bartolus in dicta. l. cum oportet. dicit hoc dictum Spec. esse contra casum. l. socium qui in co. ff. pro socio. Sed idem Bart. in dicto. §. in arrogato. dicit q̄ quicquid filius habet beneficio patris. seu eius occasione. dicitur profectitium. Hoc tamen limitari debz sic. qd filius habet beneficio patris. intellige quando beneficium patris est causa proxima: vel immediata. Sicut verbi gratia. Reperis filium meum in angliā. et das sibi aliquid quod non dares nisi propter me. unde sum causa proxima. Secus si pater esset causa remota. quia propter patrem meum habui noticiam cum quodam domino. diligit me: plus q̄ patrem meum. Certe illud quod daretur mihi ab illo domino. non erit profectitium. sed aduentitium. hanc distinctionem ponit text. in dicta. l. socium.

¶ Vtrum autem pecunia data a patre filiofa. dicatur profectitia vel aduentitia? Dic fm Bart. q̄ aut precesserunt merita filij. que si quilibet extraneus fecisset idem habuisset: et tunc erit aduentitia. Et per consequens non comunicanda. et tener donatio etiam a principio. nec potest renocari. Aut non donat. propter merita sed vt filio. Et sic est simplex donatio. De hoc vide supra diffuse. Donatio primo. Et an pater usufructuarius si monacha extingatur usufructus quem habet in aduentitijs filij. Et an pater teneatur facere inuentarium de dictis aduentitijs. et de donatione facta a patre filio in actu emancipationis. an sit simplex vel ob causā et multis alijs vide ibi singulariter. Quartū peculium est aduentitiū. qd acquirit ex industria vel donatione facta aliunde q̄ intuitu patris: vel aliter aliunde proueniat ex euentu vel fortuna. Fallit tamen in rebus que ab imperatore vel augusta donantur per. l. cum multa. circa finez. ibi. sed ad similitudinem castrensis peculij. l. de bo. que libe. Ex quo infert Ludo. q̄ idem est in donatis filio p aliquem regem: quia quod statutum est generaliter de maiestate imperiali. Idem intelligatur statutū particulariter de regali maiestate. allegat notata p Innocen. in. c. super quibusdam. de verbo. signi. In aduentitijs tamen filiiffami. acquirit proprie tatem. sed pater habet usufructum donec vixerit. nisi sibi remittat usufructum: vel nisi ab aliquo sibi detur: vel relinquatur hoc pacto: vt ad patrem non pertineat usufructus. vel nisi succedat

Pedagium

filii una cum patre in hereditate fratris vel sororis: vel nisi quando pater noluit assentire filio ad unum aliquam hereditatem: vel nisi patre matrimonio minus legitime solvente: bona filijs applicentur. ut in aurentica. ut nulli iudi. §. quia vero. De predictis vide supra diffuse Donatio primo. Nota tamen qd in bonis paternis filius non habet aliquam potestatem. nisi quia debet alii: etiam si esset emancipatus ubi egeret. et aliter sibi comode et honeste providere non posset sicut et e converso. vide supra Alimenta. 7. c. Parentes. Et si pretervoluntatem patris acciperet de bonis eius. rem alienam contractaret. et sic furtum committeret. Et si in futurum vel post mortem patris haberet unde restituere teneretur in conscientia. Nota etiam fm Panor. in rubrica de pec. de. qd quo ad clericos et laicos ista pecunia non videntur differre nisi in adventitio. Et intellige de clericis filijs. Nam p clericatum non eximuntur a patria potestate in temporalibus. licet glo. aliud senserit et minus bene in. c. indecorum. de eta. et quali. Sed Inno. tenet ibi primu et cõiter doc. et pbatur in. c. p venerabilem. qui fil. sint legi. ubi est spale in epõ.

An autem illud quod est laicis adventitium sit clericis castrense vel quali? Vide supra. Clericus quarto.

Queritur de questione notabili. Donec filiusfam. commisit crimen propter quod si esset paterfamilias. omnia eius bona publicari deberent. et habet bona adventitia. An proprietates bonorum adventitiorum veniant publicanda. usufructu ipsorum bonorum apud patrem dimisso. fm qd de iure dimitti debet. Rñ. Quidam dicunt qd sic. Nam iste filiusfam. tale delictum commisit. ex quo de iure veniunt publicanda. ergo publicabitur proprietates bonorum adventitiorum que est propria ipsius filij. ut in dicta. l. cum oportet. Item delicta non debent remanere impunita. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aquil. ergo dicendum est qd publicabitur proprietates bonorum adventitiorum: ne delictum filiusfam. remaneat impunitum. Sed in contrarium est communis opinio doctorum. Et pro hac opinione est Bar. in. l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infec. Idem Ange. et Sali. Et ratio est. quia ex delicto filij pater non tenetur de peculio. l. j. §. si filius. ff. de his qui deie. v. l. effu. l. iij. §. idem scribit ff. de pec. ergo non publicabitur proprietates bonorum adventitiorum. Nec obstat quod dictum est primo. qd iste filiusfam. tale delictum commisit etc. Dico qd non sequitur proprietates bonorum adventitiorum est filij. et filius tale delictum commisit. ex quo de iure bona veniunt publicanda. ergo publicabitur proprietates bonorum adventitiorum. Nam sic videmus in muliere. que licet tale delictum committat. ex quo de iure veniunt publicanda bona sua non tamen dos publicabitur autem. contra si filij. l. de repu. Si ergo non publicatur dos que est p prium patrimonium mulieris. l. iij. §. sed vtrum. ff. de mino. ergo eadem ratione non publicabitur proprietates bonorum adventitiorum. licet sit filij. Non

obstat si dicatur. qd dicta proprietates non est patris ergo eius non interest vtrum publicetur vel non: quia respõdeo qd hoc non sequitur. Nam sicut etiam vides in filio habente peculium profectium: quod licet non sit suum. sed patris. tamen eius interest ne illud peculium publicetur. dicto. §. sed vtrum Sic etiam videmus in dote que licet sit proprium patrimonium mulieris. tamen interest patris ne publicetur. Non obstat qd delicta non debent remanere impunita. hoc fateor. Sed licet in casu nostro filius non habeat bona. in quibus possit fieri publicatio. non tamen delicta remanebunt impunita. sed in persona grauius punietur. Et fundamentum doctorum tenentium hanc opinionem est. qd filiusfam. prohibetur alienare fauore patris. et propterea publicatio est etiam a iure prohibita ne delictum filij noceat patri. Et sic alienatio est interdicta filio in fauorem patris. ut probatur in. §. filijs autem. i. c. ta glo. que est super ver. sentiant in. l. fi. l. de bo. que li. De istis pecunijs vide valde pulera. j. Restitutio. xij.

Utrum expense facte a patre in peculio filij adventitio sint inter fratres communicande? Rñ. Barto. qd aut fuerunt necessarie. vel ad perpetuam vtilitatem. et tunc filio imputabuntur: ut. l. fi. l. de bo. que li. Et hoc verum si pater fecit animo repetendi. Secus si fecit animo non repetendi. qd si de animo nescitur. tunc si sunt parui sumptus videtur donare. l. vtrum. ff. de do. inter vi. et vxo. Si vero sunt magni. Ita qd excedant fructuum quantitatem. tunc videtur habuisse animum repetendi. nisi in causa alimentorum vel simili expendisset. l. alimentata. ff. de ne. gest. Secus si non excedunt quantitatem fructuum. quia tunc etiam videtur donasse. arg. d. l. fi. Si vero dicti sumptus non fuerunt necessarii. nec ad perpetuam vtilitatem. sed solum ad fructuum vtilitatem. tunc non sunt communicandi quia onera pertinent ad eum. Et idem dicendum de eo quod expeditur in dacijs et collectis cum habeat usufructum. Nec obstat illud de viro. l. vni ca. l. de rei vxo. ac. §. sed nec ob impelas. quia habet dorem. ppter onera matrimonij. Ideo non debet grauari onere impensarum.

An autem fratres teneantur emendare damnus quod pater intulit in bonis adventitijs filij? Rñ. Bald. qd aut illa dilapidatio est solum fructuum. et tunc non tenentur. d. l. cum oportet. Hoc verum quando pater habet usufructum dicti peculij. Si vero dilapidatio cõcernit rei perpetuam deteriorationem vel intolerabilem lesionem. sic tenentur. d. l. cum oportet. §. sed cum tacitas.

Pedagium vel guida / gium et exactio. Pedagium quid sit? Rñ. fm. v. y. pedagia dicuntur que dantur a transentibus in locis constitutis a principe. Guida vero que dantur p conductu p terram alienam ut securius vadant.

Quot autem modis possint poni ista pedagia? Rñ. fm Panor. in. c. sup quibusdam. de verb. sig.

pedagium. primo tunc
pedagium. secundo regum. A
pedagium. tertio p hoc fact
pedagium. quarto vnde dicit
pedagium. quinto de correctione
pedagium. sexto habet hanc potest
pedagium. septimo requiritur
pedagium. octavo de causis inco
pedagium. nono debet vni
pedagium. decimo alii secus.
pedagium. undecimo non requiritur
pedagium. duodecimo caput pro p
pedagium. tredecimo vnde no
pedagium. quatuordecimo qua
pedagium. quindecimo tam tempo
pedagium. sedes. Et quo etiam
pedagium. sedes possunt p
pedagium. sedes. Item vbi
pedagium. sedes: illa qui
pedagium. sedes vni. de q
pedagium. sedes quatuor
pedagium. sedes. Et fm Panor
pedagium. sedes.

quatuor modis. Primo quidem p concessiones imperatoris. Secundo regum. Tercio lateranēsis concilij. Et quo infert **Danoz.** q̄ conciliū generale habet iura principis. p hoc facit. quia in concilio generali p̄est papa. vnde dicit ibi **Jo. an.** r bene. q̄ ille tex. nō excludit concessionē solius pape. Nam si conciliū habet hanc potestatem. ergo et papa. quia conciliū recipit robur et p̄atem a papa. vt notatur in. c. significasti. de elec. Quarto vigore cōsuetudinis de cuius inicio nō est memoria. Et talis consuetudo habet vim tituli. quando datur capacitas possidēdi. al̄s secus. In propria tamen cōsuetudine. non requiritur titulus. sed quandoq̄ consuetudo capitur pro p̄scriptione. Et quo infert **Danoz.** vnum valde notabile. q̄ reseruata p̄cipi in signum specialis p̄uilegij possunt acquiri consuetudine tanti temporis. de cuius inicio non est memoria. Et quo etiam infertur q̄ dñi inferiores r ciuitates possunt p̄scribere potestatem legitimandi sp̄rios. Item restituere fame. Item creandi tabelliones r silia. que sunt reseruata p̄ncipi si subest tantū tēpus. de quo in. d. c. super quibusdam. Et p̄dicta quatuor eliciuntur ex. d. c. super quibusdam. Et fm **Danoz.** nō est alibi textus ita clarus.

Nunquid autem reges citra imperatorem possint ista pedagia seu guidagia imponere? **Hositi.** dicit q̄ non. sed solus imperator potest. Et text. in dicto. c. super quibusdam. Ibi regum. intelligunt quidam de rege romanorum qui est electus in imperatorez: r adhuc non est coronatus. Nam post electionem r ante coronationem non appellat̄ imperator. sed rex romanorum. Et pro dicto **Hositi.** facit tex. in. l. vectigalia. ff. de publi. Hodie tamen saltem de facto omnes reges r ciuitates ytalie. r q̄d p̄cius est omnes castellani imponūt. quod fieri nō debet. Idem tenet **Danoz.** in. c. in nouamus. de cē si. dicens q̄ hodie reges inferiores p̄scripserunt in eorum regnis iura imperatorum. quo casu possunt p̄dicta exercere vt imperator. Et sic videm? hodie in aliquibus cōmunitatibus ytalie: que videntur hoc p̄scribere. licet in hoc **Barto.** fuerit contrarius in dicta. l. vectigalia. vbi per illam. l. dicit q̄ si quis fraudat gabellam sine p̄missu p̄ncipis impostam non tenetur deo neq̄ mundo. q̄ gabellę sine p̄missu p̄ncipis sunt extorsiones. Et hoc in forensibus secus in ciuibus. qui possunt sibi ipsi grauamen imponere. r bursam comunē facere. sed idem **Bart.** in dicta. l. si publicanus. eod. tit. tenet expresse. q̄ vectigaliū exactio p̄scribit̄ tpe cuius nō extat memoria. allegat ad hoc. d. c. super quibusdā.

Sed dubitari potest de guidagio. quod est quādo datur aliquid alicui vt tute ducatur per terram alterius. nunquid peccat rusticus aliquid recipiēdo: vt tute transeuntem ducat? **Jo. an.** in dicto. c. super quibusdā. dicit q̄ licite potest accipere. quia iste locat operas suas. Intelligitur ergo text. de eo qui tenet ad hoc. Nam dñi terrarū tenent territorium suum custodire secure. vnde ipsi nō debent

recipere p̄cium. Secus ergo in alijs opas suas locantibus.

Quod autem pedagia r guidagia licite possint peti? **Rūdeo fm Ray.** Si pedagium est antiquū et fuit impositum ab his qui potuerunt. Et ex iusta causa: vt defensione transeuntium. vel nauigantium: vel patrie r huiusmodi r recipiens facit id p̄pter quod fuit impositum. sine scrupulo conscientie potest recipere. Et eodem modo si nescit a quibus fuerit institutum. Putat tamē ab illis qui poterant. r ex p̄dictis causis. Et hoc verum si adest consuetudo. cuius inicij nō est memoria. al̄s secus vt in dicto. c. super quibusdam. Idem si iste recipiens non laborat modo. nec facit expēlas. quia nō est necesse. paratus tamē est si. necesse esset labores et expensas impendere. non solum quas tunc acciperet. sed etiam p̄ius acceptas r amplius si oporteret. Si vō pedagium sit nouum. non potest aliquis ab aduenientibus vel transeuntibus aliquid accipere. nisi certum sit illud a p̄ncipe vel rege statutum: vel alijs de quibus supra propter imminētē necessitatem. Et si aliquid contra formam p̄dictam acceptum est. restituendum puto illi a quo acceptum est. si sciri non potest in p̄as causas. **Hic** etiam **Hositi.** q̄ si dominus tertē qui recipit pedagium non defendat soluentem in rebus r persona proposse suo. licet non teneatur ad restitutionem pedagij nisi constaret q̄ hac de causa institutum esset. tenet tamen ad satisfactionē plenariam q̄d plus est. et etiam si inueniat̄ in defectu iusticie. xxij. q. ij. dñs.

Quot autem requirātur ad hoc vt pedagia sint licita? **Dic** q̄ sicut ad condendū legem tria requiruntur. vt dictum est supra. **Lex.** ita ad imponendum ista onera. Primum. causa efficiēs. vt sint posita ab his qui habent potestatem. vno quatuor: modorum supra positoz. **Secūm** est causa finalis. vt scz imponātur propter bonum cōmune: vel iustaz causam: vt dictum est. **Sic** tamen q̄ sint moderata r non ad grauamen subditorum. vt cōmuniter fit in ytalie. quia non solum pauperes ex huiusmodi collectis immoderatis grauantur. verum etiaz nobiles r boni mercatores. **Tercium** quod requiritur est causa materialis: vt scz instituantur super his que causa negociationis deferuntur. r non p̄ his que pertinent ad necessitatem humanam. scz victum eius. **Sed** de hoc infra dicitur. **Istis** igit̄ causis existentibus licite dñi terrarū exigunt h̄mōi collectas etiā si tales dñi non laborarent rē. vt dictum est.

Nunquid autem qui faciunt portari bladū vel vinum ad vsum suum vel familie teneātur ad pedagia? **Hositi.** tenet q̄ de p̄dictis nihil debet solui. etiam si consuetudo sit in contrarium. quia est irrationabilis r iniqua. quia non debet solui pedagium. nisi de rebus que causa negociationis r mercimonij vehunt. **de vecti. l. vniuersi.** vbi cōtraueniens decapitari mandatur. Et sic defraudādo huiusmodi pedagia occulte portando talia nō estz peccatum. dummodo cessent periuria. mēdacia.

tudine in hominibus suis: q̄ de mobilibus conz
capiunt quantum ⁊ quando volunt: ⁊ cum suspi-
cantur eos velle transire ad alium dominum: spo-
liant eos: nunquid excusari possunt per consuetu-
dinem an teneantur ad restitutionem. Et an sint
absolendi si nolant restituere: Rñ. fm̄ Donal.
si certum est q̄ ab initio fuit impositum tale onus
terre sine fraude: credendum est q̄ dominus pos-
sit ab habitatoribus quando ⁊ quārum vult cape-
re. et q̄ possit retinere omnia mobilia si recesserint
cū quilibet possit imponere rei sue onus quod vo-
luerit. videtur etiam tolerari posse: q̄ intantū vta-
tur huiusmodi constitutione q̄ non grauet eos vl-
tra modum: aut manentes: aut recedentes. Si au-
tem non est certum aut si creditur q̄ non fuerit ab
initio legitime institutum: credendum est q̄ cum
huiusmodi spoliatiōnes ipso genere facti male sint
peccant qui hec faciunt ⁊ tenentur ad restitutionē
In hoc tamen casu ⁊ consimilibus qui tolerantur
ab ecclesia pro eo q̄ aliqua potest esse ibi dubitatio
de iure. aut de facto: non crederem simpliciter esse
denegandam absolutionem. sed facienda est tamē
cum quadam dubitatione ⁊ protestatione sic. Ab-
soluo te de hoc inquantū possum: sed timeo vel cre-
do q̄ nō sufficiat tibi ad salutem: nisi te aliter habue-
ris in hoc casu. hec Donal.

¶ Quid autem de illis principibus qui cōueniūt
cum nautis q̄ reddāt eis certam summam singu-
lis annis pro singulis nauibus currentibus p̄ ter-
minos eorū pro quietando eis huiusmodi abusuz
Quid iuris: Rñ. Donal. q̄ tenentur restituere to-
tam illam summam pecunie acceptam. quia cum
gratis debeant hoc quietare. non possunt p̄ qui-
tatione huiusmodi aliquid accipere. ⁊ tenentur sic
acceptum reddere. cum naute pensionē huiusmodi nō
cōstituerint simpliciter ⁊ spontanee. sed ne deter-
ruiuerint.

¶ Quid si mercatores alicuius loci faciunt pactuz
pro metu eis comminato de certa pecunia soluē-
da alicui domino terre. vt ipsos saluet ⁊ defendat:
Rñ. Dire. q̄ si dominus hunc metum mercatori-
bus intulit: iniuste recipit. ⁊ tenetur ad restituti-
onem: nec istud pactum debet dici pedagogium. quia
non tenet nisi inter illos: inter quos habitum est.
Et Donal. dat optimam cautelam confessoribus
p̄ncipū: qui multa extorserūt. et difficiles ob hoc
ie reddunt ad restituēdum simul de presenti. q̄ re-
mittant cōmunitatibus vel villis de eorūdem as-
sensu ⁊ libera volūtate aliquam seruitutem. seu an-
nuam prestationem imperpetuum vel ad tempus
Ita q̄ plenissime videretur eis satisfactum: vel eti-
am facerent in remissionem peccatorū illorū qui
bus tenentur. aliquod hospitale: vel opus simile pie-
tatis causa cum consensu tamen eorūdem. si ha-
beri pōt. Qñ autē dñs possit exactionē facere vltra
solutum. vide s̄. Dñs.

¶ Sed nunquid exigentes tales: vel huiusmodi
pedagia in casu illicito: teneantur ad restitutiones
Rñ. q̄ si dare constat q̄ huiusmodi pedagia sunt
illicita: tunc tales homines ementes ⁊ exigētes hu-

iusmodi ad portas ciuitatis: tenentur ad restituti-
onem: quia prestant causam efficacem ad hoc. Si
vō dubitatur: an sint illicita vel licita. tunc distin-
guendū est prout in simili notat. s̄. Bernardinus
in tractatu restitutionum. quia aut isti sunt subdi-
ti talis domini. ⁊ compelluntur ab eo ad huiusmo-
di pedagia exigenda. Et tunc propter bonū obedi-
entie excusantur in isto dubio. xxij. q. j. quid culpa-
tur. Et hoc intelligit Host. quia quantum potuit
inquisiuit ⁊ peritiores consuluit: ⁊ tamen semp̄ du-
bius in se remansit. Alioquin tanq̄ ignorantie af-
fectator nō excusatur. Si vō talis subditus ad hu-
iusmodi exactiones non compellitur. sed ipse spō-
te se ingerit. ⁊ dictas gabellas emit: vel talis emēs
non est subditus talis domini: ⁊ tunc non excusa-
tur. sicut non excusantur fm̄ Rod. stipediarij seu
cognati vel amici alicuius domini iniuste in dicētis
bellum: cum non sint subditi eius nec excuset eos
obedientie bonum. nec se discrimini cōmittere de-
bent in preiudicium alterius. Si autem huiusmo-
di: pedagia exp̄sse sunt licita: tūc in nullo casu pec-
cant huiusmodi exigētes. siue sint eius subditi: siue nō.

¶ Ponē q̄ vna ciuitas debitis sit grauata. et deli-
berant consules q̄ modus expeditio: soluēdi illa
debita est quod fiat quoddam assisum sup̄ venali
hoc modo. scz q̄ vendens sextarium vini soluat de-
narium cōitati in adiutorium solutionis debitorū
eius. ⁊ sic de alijs venalibus p̄portione seruata.
Modo querit. vtrum eis liceat hoc facere. cum ex
hoc facto sequatur q̄ clerici emant venalia cariora
Et sic indirecte inuabunt ad solutionem debitorū
cōmunitatis. cum tamen nihil soluere teneantur:
Rñ. Astē. li. vj. tit. xxx. dicit. q̄ aut illa debita sūt
contracta propter excessum ⁊ abusum consulu. Et
tunc non licet eis assisum. seu collectam super ve-
nalia ponere. sed p̄p̄rijs sumptibus debēt illa de-
bita soluere. Aut p̄pter cōmūnem vtilitatem tam
laicorū q̄ clericorū. Et sic licet eis. Aut propter
vtilitatem cōmūnem laicorū directe: nō autem
clericorū nisi indirecte. scz in quantum tempora-
lis p̄sp̄ritas ciuium quandoq̄ redundat in vtili-
tatem clericorū. Et tunc distinguo: quia aut faci-
unt animo iniuriandi clericis: vt sic ab eis pecuni-
am extorqueant: quam aliter habere non poterāt.
Et sic nō licet. Aut nō animo iniuriandi. quia etiā
si nō essent aliqui clerici qui aliquid emerent. nihil
ominus hoc fecissent. Et sic licet eis: seruato mode-
ramine p̄ comparisonem ad necessitatem cōmū-
nitatis. Ita tamen q̄ fiat auctoritate domini tem-
poralis. ⁊ etiam obseruata p̄portione. scz q̄ p̄por-
tionabiliter loquendo: non ponant magis assisuz
super ea que sepius emunt a cler. cis. q̄ sup̄ ea q̄
laicis. Nec maius sup̄ ea q̄ sepius emunt ab extra-
neis q̄ sup̄ ea q̄ a ciuibz nec maius sup̄ ea q̄ sepius
emunt a pauperibz: q̄ super ea q̄ a diuitibz. als nō
liceret. Si autem ponatur assisum predicto modo.
clerici vt videtur non poterunt iuste cōqueri. ma-
xime cum nō cogant emere in ciuitate illa. cū eme-
re possint in alia licet nō ita comode. Idēz Ry. in
quodam. q. de quolibet.

Utrum xpiani tenent solvere pedagia saracenis: Rñ. fm Ray. Si transeant p terras eorū tēpore treuge. Et ipsi saraceni defendant eos a latronibus huiusmodi: xpiani tenent eis fm statutū & pactum: & subtrahendo tenerent ad restitutionez. Nam fides hosti seruanda est. Addit tamen. v. y. q. de pacto. si interueniat: planum est. Sed de statuto est distinguendum. nam p statuta illorum qui p vim occupauerunt. & tenent terram que aliquādo fuit xpianorum: cum ipsi sint malefidei possessores: non obligant fideles: nisi sponte pfererint: vel se subiecerint huiusmodi statutis. Secus de illis saracenis qui non sunt violenti possessores terrarum quas tenent: quia ab huiusmodi pedagijs fraudari nō debēt ab aliquo etiā xpiano transeunte. Si vō transeant tempore guerre. aut quando cum mercibus prohibitis. non tenentur eis ad pedagia. Hosti. tamen dicit. non puto q christiani teneant ad soluenduz hec paganis. Et hoc videt verius: nisi pactum precessisset: nō coacte factum vel metu. veruntamen si volunt xpiani habere comoditatem terre saracenorū: oportet q soluant: quia nec aliter saraceni ipsorum trāsitum sustinerent. De imponentibus vel exigentibus pedagia clericis. Hosti. tamen dicit. circa hanc materiam vide singularia s. Excoicatione. ix. r. j. Dnuilegiū Et quis possit concedere immunitatem in his. vi de ibi.

Pena. **U**trum iudex ecclesiasticus possit imponere penam pecuniariam: Rñ. fm Panoz. in. c. licet de penis distinguendo q aut iudex ecclesiasticus vult facere hoc mulctando: aut penam diffinitive imponendo. Pamo casu. dicendum est q sic. quia illa magis timef: maxime quia pena certa non est statuta a iure pro contumacia arcenda. vnde pōt imponere prout sibi videtur: vt in. c. de causis. de offi. deleg. Secundo casu. quando vult imponere diffiniendo. Aut subest statutum: vel consuetudo vt pro quolibet delicto imponatur pena pecuniaria. & non valet quia insurgit dissolutio. Nullam enim delinquens pertimescit culpam: cum sperat eam nūmis redimere. xj. q. iij. pauper. Aut subest statutum seu consuetudo vt vltra penam iuris imponat pena pecuniaria: & valet: dummodo non pcedat ex radice cupiditatis. potest enim ep̄s adiuuare canonem apponēdo nouam penam: vt in. c. ij. de consti. li. vj. Aut non subest statutum vel consuetudo. Et tunc: aut extra iudicium p̄latus vult exigere pecuniam p delicto. & non potest: quia certi modi sunt in iure statuti procedendi cōtra delinquentes. sicut faciebant illi archidiaconi de quibz in. d. c. licet. qui extra iudicium sine cause cognitione exigebant pecuniam pro delicto commisso. & sinebant criminosos in delictis recepta pecunia. Aut vult iudex pcedere iudicialiter. Et tunc si certa pena non est imposita: potest imponere pecuniariam. Si vō est certa pena statuta. & tūc si cū cause cognitione voluit illam temperare p̄nunciādo

et potest. Nam hoc videt concessum cuiusbet iudici cognoscenti de crimine vt ex causa possit temperare penam dum p̄nunciat: sed postq̄ p̄nunciavit hoc nō potest: vt in. s. notandum. ij. q. iij. et in. l. j. ff. ad turpil. nisi posset dispensare sup illo crimine: vt in. c. atsi clerici. de iudi. nisi esset mulcta imposita. que potest p̄pter inopiam rei etiaz ex postfacto temperari vt est tex. notabilis in. l. illicitas. ff. de offi. p̄sli. Adde p̄dictis aliud dictum Panoz. q vbi pena nō est iniure exp̄ssa. debet apponi p̄suetudinaria. Et si iudex excedit consuetudinem dicit excedere modum. ad hoc tex. cum glo. in. l. hodie. ff. de penis. Sed cessante consuetudine venit arbitraria.

Sed nunquid ep̄s possit imponere penam pecuniariam laico sibi temporaliter nō subiecto: Jo. an. post Host. sentit q nō. sed debet eam facere infligi p iudicem secularē. Sed hoc dictuz nō placet Panoz. in. d. c. licet. ex quo est casus in quo iudex ecclesiasticus vendicat sibi iurisdictionem in laicum: nō apparet rō quare in casibz p̄dictis non possit sibi imponere penaz pecuniaria: vt in. c. statumimus. xvj. q. j. r. xvij. q. iij. quisquis.

Quid aut fiet de p̄dicta pecunia quam iudex ecclesiasticus exigit in casu licito: Hosti. dicit q aut ex statuto imponit pena pecuniaria in casibus pmissis. Et tūc potest iudex illam sibi retinere. Aut non subest statutum. sed iudex ex officio suo in casibus in quibz pōt. imponit penā pecuniaria. tūc licet possit sibi retinere. tamen si vult euitare suspensionem cupiditatis. debet deputare in piam causam.

Utrum pena apposita in contractibus: possit exigi a parte seruante cōtractum: Rñ. Panoz. in. c. suam. extra de penis q sic. etiam in foro penitentiali. etiam si excedat interesse. dum modo nō fiat in fraudem vsurarum de quo infra. Plura. j.

Querit: pone. Quis est obligatus ad certā quantitatem pecunie: certo die sub pena soluendā. Soluit partem talis debiti infra talem terminum. nūquid ad penam integram teneatur: Rñ. Panoz. vbi s. q aut obligatio est diuidua: aut indiuidua. Et que dicit obligatio diuidua. & que indiuidua vide Bart. plene in. l. stipulationes non diuiduntur. ff. de ver. obli. Et p̄pue illa obligatio dicitur diuidua. quando solutio partis affert tantam comoditatem respectu partis. sicut solutio totius respectu totius obligationis. Exemplum. pmisi tibi scribere duos libros sub certa pena. & scripsi tibi vnū. In hoc casu pena tñ committitur pro parte: quia ista obligatio est diuidua. cum respectu partis habeas omnem comoditatem ipsius. Indiuidua vō dicitur obligatio. quando solutio partis non affert tantam comoditatem respectu partis. sicut tota respectu totius. Exemplum. pmisi tibi scribere vnū librum sub pena. scripsi tibi medietatem bic pena affert tantam comoditatem respectu partis. sicut tota scriptura respectu totius. Ita dic in simili.

[Marginal notes in a smaller hand, partially cut off on the right edge of the page.]

An aut de iure canonico possit peti pena respectu ptis non solute? Rñ. Panor. vbi s. fm cōiter doct. q sic nam eadē d; esse rō de pre q ad ptem: q est de toto q ad totū: vt in. c. pastoralis. de of. dele. Sicut ergo de iure canonico p̄t peti pena in totuz si nō adimplet cōtractus vel mandatū penale. Eodem mō rōne ptis nō implete. Pōt ergo exigi pro rata. Et hoc intellige qñ obligatio cōsistit in dādo seu soluēdo. Ita q solatio ptis affert comoditatez fm q dictū est. als si obligatio esset in diuidua. tūc pena cōmitteret in totū. etiā de iure canonico.

Pone. Quidā sub certa pena cōtraxerunt ad iuricem. S; vnus eorū cōtradixit. r noluī stare cōtractui. qui quidē cōtractus locū habuit. nō obstāte illius cōtradictōe. nunquid ille incurrat dic tam penā. Ex quo oīno ille cōtractus habuit effectum? Rñ. fm Panor. in. d. c. rainaldus. de testa. q sic p̄ter. illum. p̄ quē infert hoc notabile. q pena appōsita ex cōtrauentione. cōmittit ex sola cōtradictōe facti. q̄q cōtradictio n̄ habuerit iuris effectū. Nā vides ibi q cōtradictio patris nō habuit impedire legatū factūz anunculis. Et nihilominus pena appōsita ex cōtrauentione habuit locū. Et facit hoc p̄ pena appōsita in cōpōmissis cōtra. r aduersus cōtrauentem. vt cōmittat pena. l; cōtrauentio nō habuerit aliquē effectum. Silt; cōmittit pena ex cōtrauentione iuris. seu de iure facta: vt in. l. nuda. c. de cōtraben. r cōmit. sti. Et hęc nota. q̄ faciunt ad multa.

Utrum qui cōmittit furtū: v; defraudat gabelas vel hmoi. sup quib; est statuta grauis pena pecuniaria: vel forte alia. teneat soluere penā illam in foro conscie? Rñ. fm cōiter doc. Sine pena illa fuerit statuta p̄ quācunq; legē. siue p̄ canones. nō est in foro penitentiali iniungendū q̄ soluat. nisi fuerit cōdemnatus ad illam. Alioquin sufficit q̄ soluat interesse: vel si fuerit iniuria. satisfaciāt ad arbitriū boni viri. vt ē glo. singularis. xij. q. ij. c. fraternitas Nec obstat theonica canonistarūz. q̄ lex humana nō cōtinens in se peccatū est seruanda in foro conscie. q̄ est intelligenda. qñ nō cessat rō legis in foro aie. seu qñ est eadē rō in vtroq; foro. Et qd̄ dictum est de pena nō soluenda nisi post cōdēnationē. intellige etiā si lex vel statutūz imponeret ipso facto: vel ipso iure penā. q̄ fm doct. adhuc requirit iura declaratiua. vt dictū est s. Absolutio. j.

Querit de q. notabili. Certū est q̄ vbi duo alternative mandant. sufficit alterum adimpleri. Sed nūc q̄rit. An def̄ optio specificē qñ pena ponit alternative p̄ legē. vel p̄ statutū. vt si dicat suspēdāt. vel excoicet. vel puniat i mille: vel ap̄utet ei pes: v; ali qd̄ sile. Rñ. Panor. in. c. int̄ ceteras. de Rescriptz de hoc esse tres glo. notabiles. vnā in. c. sicut. de in deis. Aliam in. c. a crapula. de vita r bo. de. Aliam in. c. fraternitatis. xxxiiij. di. q̄ cōiter dicit q̄ optio dat̄ iudici. vū p̄t iudex imponere penā ex illis quā vult. Sed in cōtrariū facit. l. quicūq;. c. de ser. fugi. r qd̄ ibi notat vbi optio dat̄ reo. Sed p̄ concordia distinguit post Ly. ibi. r post Bart. in. l. j. ff. de effrac. q̄ aut verba alternativa dirigunt ad iudicē

et tunc iudex habet eligere. vt si dicat. puniat eū iudex tali aut tali pena. Ad hoc. l. si fugitiu. c. d ser. fugi. Aut verba dirigunt in reū: vt q̄ dī soluat. c. vel recedat a ciuitate. r tūc optio dat̄ reo. Et ita loquit̄. d. l. quicūq;. Aut verba sunt impersonaliter p̄lata: vel aliter dubitat. r tūc Bar. dicit se dubitare videt̄ tū inclinari vt optio def̄ reo: vt sic eligat̄ p̄mittor: vt in regula odia. Contrariū arbitrat̄ Panor. in hoc vltimo esse verū. Nam iura canonica superius allegata cōiter loquunt̄ impersonaliter. Et tamen glo. cōiter sentiunt vt optio def̄ iudici. Et vltra auctoritates glo. probat̄ per. c. qm̄. vt lite nō contest. Nam regulariter iudex tanq̄ minister habet eligere r apponere penam fm circumstantias loci: temporis: r persone. vt in. l. respiciendum. ff. de penis. Item reus semper eligeret mitiorē penam. r sic quasi frustraret̄ alternatiua legis. Pre dicta tamen limita singulariter. nisi vna pena esset translata in alia. quia tunc iudex non haberet amplius electionem. Pone exemplum quondam iudicis. Dicit statutum: vel sententia iudicis. q̄ pro tali delicto reus soluat mille: vel si non soluerit infra. x. dies amputetur sibi pes. Queritur nunquid post lapsum. x. dierum: pena pecuniaria fuerit translata in corporalem? Et dicit Bar. se consuluisse in questione facti q̄ sic in. l. cum duobus. §. idem respondit. ff. pro socio. Et sic potestas amplius non poterit facere executiones in bonis condemnati. Item quod supra dictum est. q̄ si verba dirigantur in reum: ipse habet electionem. limita hoc verum quando verba dirigunt in eum actiue: vt in exemplo p̄ allegato. Secus si passiue. Exemplum. dicit statutum. Patiat̄ penā istā vel illam. r de hoc est bonus tex. cum glo. in. d. c. sicut. Itē dubito si consuetudo habet ab olim vt imponat̄ p̄ se altera pena: vt puta dicitur statutum. q̄ puniat̄ pena pecuniaria vel corporali. tū semp̄ est obseruatiū vt imponat̄ pena pecuniaria. nūq̄d ex hoc sit inducta p̄suetudo. vt iudex nō habeat optionē: De egrate videt̄ q̄ p̄suetudo sit seruanda. ar. in. l. hodie iūtra glo. ff. de penis. vbi dī q̄ in ipositōe pene iudex n̄ d; venire p̄ p̄suetudine qd̄ nō. S; de subtilitate posset argui i p̄riū Nam in his q̄ sunt mere facultatis ex obseruatiua vnus. non est inducta p̄suetudo. nā forte sp̄ placuit iudici eligere alterā penā. ex q̄ nihil est actū p̄ legē. ergo nō ē inducta p̄suetudo legi derogatoriā

Deriurium. Utrum per

Deriurium semp̄ sit peccatum mortale. vide supra Jurare.

Utrum oēs p̄iuri sint infames. Rñ. fm Panor. in. c. testimoniu. de testi. q̄ triplex ē infamia. Quedam iuris: q̄ irrogat̄ p̄ leges. Quedā canonica: et quedā est infamia facti: q̄ potius dicit̄ infamatio. Prima. s. iuris indistincte repellit fm oēs a testimonio. quia fundamentum testimonij est fides. sed iste caret fide. ergo rē. Et dicunt doct. hoc esse verum etiam post emendationem. Secus tamen in alijs criminibus etiam grauioribus. Sufficit eī q̄ de talibus criminibus quis sit emendatus. vn-

Permutatio

de autem sit ista specialitas in periurio: dicit Job. an. post Hoff. q. in teste requiritur pura et simplex veritas. iij. q. iij. c. j. et iuramentum est confirmatio veritatis de iure iur. et si christus. Sed nihil magis contrarium est veritati quam falsitas. que est eius immutatio. Item dicit hoc maxime procedere in testificando quando quis commisit periurium in testificando. nam ex quo semel deliquit in illo c. o. si spectus est semper. non sic in alijs criminibus quo ad testificandum. Et de hoc est casus in. c. quicunq. sciens. vj. q. j. Dicitur autem infamia iuris illa que irrogatur per sententiam. vel ipso facto in casibus in quibus iure cauetur dumtaxat. de quibus vide terr. et glo. bonam. iij. q. vij. S. porro. Et tene hanc regulam quod omnes infames sine leges sunt infames sine canones. hoc probat tex. notabilis in. c. omnes vj. q. j. Secunda infamia. scilicet canonica est illa que causatur ex quolibet peccato mortali: vt in. c. infames. vj. q. j. et ibi per glo. summe. Et illa: si datur per seuerantiam: repellit ab accusatione et testimonio de iure canonico. Nam solum crimen continuatum sufficit: vt in dicto. c. testimonium. Sed an sublati peccato remaneat effectus illius infamie: Communitur tenetur quod non. Tercia est infamia facti. In criminali indubie repellit. Et idem in causis grauioribus et in quibus requiruntur testes omni exceptione maiores. In alijs vero puto quod admittant sine plus vel minus: vel nihil credetur sine qualitate et quantitate infamie. Rumor vero in minus se habet quam infamia seu fama. Et Panoz. concludendo an periurus sit infamis. dicit quod sine canones sic quia vt dictum est: canones omnes mortalibus criminibus irreptos appellant infames. sed sine leges dic prout notat Bart. in. l. lucius. ff. de his qui no. infra. de mente glo. q. aut quis iurat de preterito: et non est infamis si deierat: vt in dicta. l. lucius. Aut quis iurat de futuro. Et tunc: aut iurat alij cuius quo contraxit. et infamatur si deierat. Aut iurat sibi vel deo tui. Et tunc non infamatur. Et hec est singularis distinctio. vide tamen quod dictum est. Absolutio primo. in excommunicatione de insecutoribus cardinalium. de qua in. c. felix. de penis libro. vj. vbi habes singularem theoricam. videlicet quod quantum ad infamiam irrogandam. et bonorum confiscationem effectiualem: et penam corporalem infligendam necessaria est saltem sententia generalis. Et ideo licet notarius sit periurus. nihilominus acta per eum valent: donec sequatur talis sententia saltem declaratoria. vide etiam Ri. ad hoc in tercio. dist. xxxix. q. si quis periurat soleniter in presentia iudicis. non solum peccat mortaliter. sed etiam si pro tali periurio feratur diffinitiva sententia contra ipsum in causa accusationis: infamis est. Et sic intelliguntur iura que dicunt periurum esse infamem.

Permutatio. Qualiter debet fieri permutatio de beneficijs ecclesiasticis: Rndet Panoz. in. c. quesitum extra eo. sine Hostie. quod ipsi beneficiati inter se non

possunt tractare de tali permutacione fienda. Sed ipsa permutatio debet procedere auctoritate episcopi: quoniam tractatus non includat deliberatum consensum: vt in. c. tua. de his que si a prela. Et Panoz. in. c. cum vniuersorum. extra eo. dicit quod clerici dicuntur permutare quando inter se deliberant de permutando. licet postea vadant ad superiores. Et Hostie. dat remedium habenti causam permutandi: vt conferat se ad episcopum et narret causam permutacionis. supplicando vt dignetur sibi provide re in alio loco. Posset etiam sine eum dicere. Beneficium meum competeret vtilius tali persone. et si unum mihi. non autem debet de hoc tractare cum alio beneficiato. Panomitanus autem dicit. quod hec opinio est multum periculosa: quia pauci sunt qui ad inuicem non habeant tractatum. Et contrarium sentit Jo. an. in dicto. c. cum vniuersorum. Idem Hoff. Idem Blo. in clemen. vnica. eo. ti. et hec opinio videtur verior: vt possint habere inuicem tractatum non autem concludere permutacionem: si submittere se dispositioni superioris. Permutatio vero possessionum per se non est inibita. quia datur ibi temporale pro temporali. extra eo. ad questiones. ita tamen quod si altera pars preponderet: poterit pecunia refundi: vt sic ad equalitatem permutacionis perueniatur. Nota tamen quod hec permutatio est alienatio quedam. extra de re. ecc. non alii nulli. Et ideo seruandus est modus qui habetur sine alienatio. Adde etiam quod notat Panoz. in dicto. c. ad questiones. quod ecclesia pinguior non potest permutari cum alia minus pingui: interueniente simpliciter pecunia ex alia parte. quia videretur pecunia data pro redditibus spiritualibus: vel pro respectu alii obtinenda. sed isto casu serua cautelam quam tradit tex. in. d. c. ad questiones. vt pecunia suppleat. non propter redditus spirituales. sed propter redditus ampliores temporales alterius ecclesie.

¶ Nunquid autem dicatur permutatio: aut emptio quoniam ex vna parte interuenit species cum certa quantitate pecunie: Panoz. vbi supra. concludendo dicit. quod primo debemus inspicere animum contrahentium. Si enim principaliter intendunt permutare: erit permutatio. licet pecunia accessorie accedat vt pueniat ad equalitatem. Et ita debet intelligi. d. c. ad questiones. Si autem non apparet de animo contrahentium: recurrendum est ad coniecturas. Si enim preteritum est maius quam sit species data: presumendum est quod sit emptio. Si autem species est maioris preteritum quam sit pecunia. erit permutatio. ar. in. c. quod in dubijs. de conse. ec. Et hoc facit ad. q. Papa concessit cuidam abbati vt possit vendere de possessionibus monasterij vsque ad certam quantitatem pecunie. Abbas vendidit recepta pecunia cum certa petra terre. Dicebat quod nihil egerat. quia ista est permutatio. ex qua recepit petram terre cum certa quantitate pecunie. Et ipse non habebat facultatem nisi vendendi. non autem permutandi. Sed contrarium est dicendum per supra dicta. quod interuentione speciei que accessorie venit: non alterat naturam emptiois. sicut interuentione pecunie accessorie non alterat naturam permutacionis. Et hoc facit ad statuta: que exigunt gabellam pro contractu emptiois.

Agus. Qu
fm. dicitur in libro
vbi nota in vniuerso
non potest esse contra
si ager in possessione
si fuerit. unde quando
tunc dicitur permutatio
non dicitur emptio. Sed
differtur.
unde dicitur permutatio
si per vna modis tracta
rebus si est obligato
inter.
Dicitur et qualiter co
si dicitur libro. ii. dicit
non recipit. Et notat in re
notat interuentione oblig
notat remanere argu
notat obligato libe
notat. Et si autem per
notat de bonis eius ad
notat. extra eodem. et p
notat. et permutatio
notat. et permutatio
notat. et permutatio
notat. et permutatio

Done est statutum in ciuitate q̄ quicumq; vendi-
derit rem immobilem: domum: aut possessionem:
teneatur dare tñi pro centenarij. Quidam permu-
tauit domum vnam valois librarum mille: cum
alia valois sex centum. Sed quia altera preponde-
rat: alius refudit pecuniam vsq; ad equalitatem.
puta. vsq; ad .M. libras. que erunt. cccc. libe. Sa-
bellarij petūt gabellam pro pecunia exburfata: pu-
ta. pro dictis. cccc. lib. quia in hoc videtur esse con-
tractus venditionis et emptionis. Queritur quid
inris: Et patet per predicta q̄ p̄dictus contractus
est contractus permutationis et non emptionis: qz
interuentio pecunie accessione. non alterat natu-
ram permutationis. ex quo maior est species q̄ pre-
cium datum. Quod nota. qz facit ad multa.

Aliam questionem ponit Pano: in. c. fi. eo.
tit. Quidam non multum abundans dedit alicui
loco religioso possessionem: vel certum fundum cū
pactione. q̄ alatur a dicto loco per totum tempus
vite sue. Demum fundus perijt casu fortuito. nun-
quid debeat habere alimenta: Dic q̄ sic. qz pprie-
tas transit in locum pium. Et sic damnū cessit si
bi et nō alteri. Et hoc exp̄sse voluit Cy. in. l. ij. l. de
iure emphiteotico.

Quando duo volentes sua beneficia permuta-
re libere et sine fraude resignant in manu episcopi.
non possunt impediri per illos qui habent literas
apostolicas de beneficijs vacaturis. extra eodem.
c. licet. libro sexto. Et si talia beneficia conferantur
alijs non valet: vt in clemen. ne cōcessione. eodē ti-
tulo.

Dignus. Quid sit. Rñ.

Dignus. est obligatio rei licite pro de-
bitō facta. sit autem ad maiorem securi-
tatem creditoris. quia tutius est pignori incūbere:
q̄ agere in personam: in sti. de ob. que ex delict. na.
§. furti. vnde quando transit in potestatem credi-
toris dicitur pignus. sed qñ remanet apud debito-
rem dicitur hypotheca. Sed q̄tum ad actionem
nō differunt.

Unde dicitur pignus: Rñ. a pugno. vñ pprie
d̄ pignus res mobilis tradita de pugno vel manu.
hypotheca vō est obligatio rei immobilis. in sti. de
ac. §. inter.

Quot modis et qualiter contrahitur pignus:
Rñ. Directoria libro. ij. dicit. qz duobus modis. s.
tacite et exp̄sse. Tacite: vt in rebus ecclesie: quia bo-
na ministri intelliguntur obligata ecclesie pro ad-
ministratione rerum. argu. xij. q. ij. illud. Et si pro
sua necessitate obligauerit librum: vel aliud: nō te-
net obligatio. Et si ali. res pignori. da. sit. l. curator.
Et ipse est obligatus ad restituendum. et eius he-
res si aliquid de bonis eius ad eum inde venerit.
als non. extra eodem. ex p̄sentium. Et ecclesia po-
test a quocunq; repetere libere. x. q. ij. hoc ius. Idē
Ber. in dicto. c. ex p̄sentium. Item bona mariti
tacite obligantur pro dote. extra eodem ex literis.
etiam si extraneus. scilicet qui mulierem non habz
in potestate. dotem conferat. l. de rei vx. actio. l.

vnica. Sed non habet tacitam hypothecam in pa-
rafrenalibus. nisi sibi specialiter et expresse prouide-
rit. l. de pac. conuen. super dote. l. vltima. Nec in
donatione propter nuptias. l. qui pot. in pigno.
habe. l. fi. De his vide supra Dos. Item nec propter
delictum viri sui debet vxor amittere dotem suam
etiam si commiserit crimen lese maiestatis. l. ad. l.
Juli. ma. l. quisquis. §. vxores. nisi sciuerit eum be-
reticum quando cōtraxit cum eo: quia tunc amittit
dotem. extra de hereticis. decreuit. lib. vj. Item
si quis tibi dotem pro aliqua promisit. omnia bo-
na sua tacite obligantur. Item qui cum filio contra-
hit: filio tacite bona illius obligantur. l. in quibus
cau. pi. ta. contra. l. j. et ij. Item bona conducto-
ris illata et inueta in rust. co. p̄edio domino scien-
te: nisi ad tempus inferantur. tacite obligata sunt
domino. q̄uis empta sint ex fructuum p̄cio. l.
in quibus causis pig. tacite contrahatur. l. q̄uis.
Sed in urbano non distinguitur. Quid domi-
nus sciat: vel non. l. locati. l. certi. Item bona tu-
torum et curatorum tacite obligantur minoribus
pro eorum officio: aut si nō administrauerūt. l. de
administratōe tutorū. l. p̄ officio. Item bona patris
tacite obligantur filijs pro rebus aduentijs et p̄cis carū
l. de bo. que libe. l. cum oportet. Item bona ma-
tris conuolantis ad secundas nuptias sunt filijs
prioris matrimonij obligata tacite. vt eis restituat
que a priorē marito lucrata sunt. l. de secundis nu-
ptijs. hac edictali. Item bona defuncti tacite obli-
gantur pro legatis et fideicommissis. l. cō. dele. l. j.
Item bona p̄cipularij filio tacite obligantur in ca-
su quo filius vxori p̄fertur. Nam si bona mariti
deficiunt. etiam de rebus dotalibus satisfiet. l. in
quibus cau. pi. ta. contra. l. satis. ergo multo forti-
us in clerico coniugato obligato ecclesie. sed erunt
obligata bona eius vxoris. si bona mariti deficiāt
fm Dir. Exp̄ssa vō obligatio d̄ cōventionalis.
iō dic q̄ alia est cōventionalis alia p̄ona. Alia iu-
dicialis. Conventionalis d̄ q̄ sola cōuentiōe consti-
tuit. ff. de pig. ac. l. j. Pretoria vō est que fit p̄toze iu-
bente: puta. vt caueatur pro legatis. vel pro dam-
no infecto: vel opere demolendo. Et hec constituitur
per missionem in possessionem: non aliter. ff.
de pig. ac. non est mirum. §. sciendum. Judicialis
est: cum iudex iubet aliquem poni in possessione
ex officio suo: vt mandetur executioni sententia
sua diffinitiva. Et primo capiuntur mobilia. secun-
do immobilia. tercio. peruenitur ad nomina debi-
torum. extra de re iudic. cum aliquibus. Et de hoc
videtur textus. extra eodez. latoz. vbi dicit Pano:
mutanus qz si debitor habet in facultatibus vñ pos-
sit soluere. nō debet incarcerari. sed iudex debet ex-
ecutionem facere in bona sua et procedere per ordi-
nem in bonis suis: vt dictum est: vt habetur in. l.
admo pio. ff. de re iudic. Multo ergo fortius non
debet extendi manus ad capturam persone. pro q̄
bonus tex. cum glo. in. l. ij. §. tutores. ff. de suspec-
tato. et ibidem per Barto. licz statuta municipa-
lia aliter prouideant in multis locis. Et maxime
versatur dubium. Nunquid debitor possit se obli-

gare ad carceres renunciando beneficio cessionis: Et Spe. concludit qd non licet quidā contra. Sed primum sequitur. Barto. in l. alia. §. eleganter. ff. lo. mati. Nam hoc pactum videtur cōtra bonos mores. 7 inducit quandam seruitutē. Ex quo posset inferri. qd etiam iuramentum non obligaret hoc casu. argu. in regula. non est obligatorum. 7c. licet in casu iuramenti. Fede. tenuerit cōtrarium. Sed prima opinio videt equior. Si tamen esset aliquis scriptor qui esset suspectus de fuga. qui obligauit se ad scribendum certum librum. posset capi et in carcerem retrudi: vt sic cogatur pficere quod promissit. Et hoc etiam si nō renunciaffet beneficio cessionis. quasi videatur electa industria pfone. 7 nō succedat obligatio ad interesse. Idem tenuit Cy. in l. j. C. qui bo. ce. possunt. 7 glo. iuris civilis dicit hoc tenendum in fauorem publice vtilitatis. in l. stipulatio. §. siue autem. ff. de no. ope. nun. Et cōcludit Panoz. ibi qd p debito civili regulariter nō debet quis incarcerari nisi prius condemnatur. et nolit cedere bonis: vt in. d. l. j. Et lz sit condēnatus de debito: non debet tamen iudex incontinenti eū mulipulare. Sed primo executionem facere in bonis. Fallit quando est suspectus de fuga. 7 dubitatur an bona illius sint sufficientia: vt notatur in dicto. §. tutores. Fallit etiam si nondum venit dies solutionis. 7 debitor est suspectus de fuga: tunc enī potest incarcerari: vt faciat tutum creditorem: puta. prestando fideiussores: aut pignora. Et intellige hoc. quando suspicio fuge accidit post contractū debitum. Secus si erat tempore cōtractus. Nam tunc de se conqueratur. Notat etiam ibi Panoz. aliud notabile qd in causa civili non debet quis de domo capi. qd domus pna debet enī esse tutissimum refugium: vt in l. pliciq. de in ius vo. 7 is. l. q. in domum. ff. de iniur.

¶ Que res pignori obligari possunt vl' non? Rñ. fm Hostie. obligari possunt tam res presentes qd future: vt fructus pendentes. partus ancillarum. fetus pecorum. et ea que nascuntur. ff. e. l. 7 que nō dum. Item res corporales 7 incorporeales: vt cautiones. et nomina debitorum. ff. eo. cum conuenit. Item vsufructus. ff. eo. si is. Item seruitutes rustice: vt. scz qd diu pecunia soluta non sit: his seruitutibus creditor vtatur. Et si infra certum diem non fuerit reddita creditori vendere vicino valeat. ff. e. sed an vie. sed hic caue ab vsura. quia quo ad vsuz talis conuentio non valet: quia est feneraticia. licz lex pmiserit in dicta. l. sed an vie. vrbane autem seruitutes nō debent sic pignoriari. Et ratio est: ne ex varietate vsus vtentium. edificia destruantur 7 inuria fiant dicta. l. si is. §. si. Pignori autē obligari non possunt res sacre: vt vasa 7 ornamenta ecclesie vt. C. de sa. san. eccle. l. sancimus nemini. nisi ecclesia supflua vasa habeat. 7 debitum vigeat: nec aliunde ex rebus mobilibus solui possit: vt. x. q. ij. hoc ius: vel nisi in alijs causis necessarijs in quibz res ecclesie alienari possunt. xij. q. ij. aurū. vide s. Alienatio. Item res ecclesie non possunt pignori obligari. vt in autentica. de ali. 7 empbi. §. 7 quoniam

collatōe. ix. Item liberi hominis nulla est obligatio. quia cōtraria est libertati. dicto. c. latoz. 7 ibi dicit Panonitanus qd si quis de facto reciperet hominem liberum in pignus perdit debitum. 7 aliaz tantam quantitatem tenetur soluere ac etiam debet relegari. vt in autentica. vt nulli iudi. §. quia vero. In casu tamen tenet obligatio liberi hominis: vt in redempto ab hostibus. C. de cap. 7 postli. re. l. fi. Item ob necessitatem famis pater filium obligare potest. vide supra Emptio in fi. Non sic cōtra: quia magis obligat filius patri. qd pater filio: vñ in extrema necessitate essent magis deferēdi filij qd parentes fm doc.

¶ An quando quis res suas obligat: intelligatur futura? Rñ. de presentibus 7 futuris sensisse presumitur. C. que res pigno. oblig. possunt. l. fi. quia hic agitur de modico pignudicio. Secus si de magno pignudicio: vt in confiscatione bonorum alieuius. quia non veniunt futura. vide supra Jura re in fine. intelligitur tamen etiam in primo casu exceptum omne illud qd specialiter obligaturus nō erat. vt vestis suppellectilia que in vsu habebat. et similia. C. que res pigno. obli. pos. l. j. 7 l. obligatio ne. cum se. ff. de pig. Sed bene intelliguntur obligata iura 7 actiōes. C. de sen. pass. l. si ademptis. et l. casus. Si vō dicat mobilia 7 immobilia 7 re mouentia. Non ob hoc intelliguntur actiones et nomina seu credita. C. de pac. pig. l. j. Idem dicendū de his qui offerunt ecclesie omnia bona sua. Item qui obligat instrumenta 7 de agris. 7 de omnibus que ibi continentur sensisse videtur. C. que res pigno. obliga. pos. l. ij. De istis actionibus et nominibus debitorum. vide supra Alienatio. et dic vt ibi.

¶ Quid pignus remanet obligatū? Rñ. deo fm Dir. qd diu etiā vnus denarius remanet ad soluendum. C. de distrac. pig. l. qd u.

¶ Vtrum ecclesiastica redditus sine stipendia possint pignoriari vel obligari? Rñ. deo fm Inno. non pnt obligari spali conuentioe. sed a iudice pro debito canonici. et ex causa iudicati possunt obligari.

¶ Vtrum pignore sibi obligato vti sit vsura? Rñ. spondeo fm Tho. secunda secunde. q. lxxvij. si pignus sit res aliqua: cuius vsus precio extimari potest: debet ille qui mutuauit computare vsu illius. rei in extimationem eius quod mutuauit. Alioquin idem est ac si pecuniam acciperet pro mutuo qd est vsurariū. nisi forte esset talis res: cuius vsus sine precio solet concedi inter amicos. Sicut patet de libro cōmodato. Et hoc intellige qd sit vsura si vtrā pignore consentiente debitore. si vō eo nolēte esset furtum. ff. de fur. l. si pignore.

¶ Quid de expensis factis a creditore in pignore? Rñ. spondeo fm Raynuum. Creditor potest erigere vel compensare non solum expensas quas fecit colligendo fructus: sed etiam quas fecit bona fide circa rem pignoratam: pura colendo fundum vel pascendo iumentum. Et hoc nisi fuerint immoderate. ff. de pigno. ac. l. si seruos. Sed fructus

quos percepit vel percipere debuit computabit in sortem. extra eo. cum contra.

Quid si pignus perijt vel deterioratur? Rñ. si sine culpa creditoris perijt vel deterioratum est: non tenetur. Et nihilominus debitor tenet solvere debitum. nisi actum sit q' amissio pignoris liberet debitorem. Si vero culpa creditoris tenetur creditor. L. de pigno. ac. l. ij. iij. z. v. Regulariter tamen creditor non tenetur nisi de dolo. lata. z. leui culpa non aut leuissima. nec etiam tenet de casu fortuito: nisi ex pacto. vel nisi sit in mora.

Quid aget creditor habens pignus. si paratus computare fructus in sortem petit residuum debiti? Rñ. deo fm Ray. potest quidem pecuniã mutuatam per actionem psonalem petere. L. de pig. l. quis. z. l. distractis. Item potest pignus alteri pignori rare. L. si pignus pig. l. j. z. ij.

Utrum creditor cui non soluitur possit pignus vendere? Rñ. deo fm Ray. si pactum fuit q' possit vendere certo tempore vel modo vel persone vel precio. debet creditor denũciare debitore. et postea vendere poterit fm formam conuentã. Aliter nõ. Si vero pactum fuit de non vendendo. non poterit vendere. nisi post trinam denunciationem factaz debitori vt soluat. Et si non soluat: postea poterit vendere. Sed si venderet ante. teneretur furti. Si vero nullum pactum fuit. sufficit vna denunciatio. et postea elapso biennio. scz a denunciatione. vel a snia iudiciali numerãdo. poterit fieri venditio. hec pbantur. ff. de pig. ac. l. si conuenit. z. L. de iure do. impe. l. fi.

Quid si pignore vedito creditor minus accepit q' erat debitũ? Rñ. si hoc vendidit bona fide. potest agere ad residuum. Et si plus accepit tenet restituere debitore. L. de iure do. impe. l. fi.

Cui et contra quem datur actio pignoratitia? Rñ. fm Doffi. datur creditor contra quemlibet possessorem. ff. eo. l. pignoris. Ita quidem q' si possessor habz titulum lucratium. tunc creditor habet electionem vtrum agat personaliter contra debitorem. vel hypothecarie contra possidentem. L. eo. distractis. z. l. persequutione. Et idem si habet titulum onerosum. si fuit fraudis conscius. scz quia sciebat rem alijs obligatam. Sed si non fuit fraudis conscius. non potest creditor contra eum agere quousq' egerit contra debitorem z fideiussores. z mandatores: z postea agi poterit contra pignori possessores.

Cui z contra quem datur actio pignoratitia? Rñ. fm Ray. potest agere debitor vel heres eius contra creditorem vel heredem eius vel alium: si forte creditor rem sibi pignoratam in alium transfudit. Nam z iste possessor tenetur computare in sorte. non solum fructus quos ipse percepit. sed etiam omnes quos anteriores pceperunt a tpe pimi contra ctus. z sic soluto residuo. restituere debet pignus. extra eo. cum cõtra.

Populus. Quot homines faciunt vnum populum? Rñ. deo.

decem. x. q. ij. vno. in glo. sicut duo faciunt cõgregationem. extra de elect. c. j. z tres collegium. ff. de verbo. signi. neratius. Et tamen retinetur in vno. ff. quod cuiusq' vni. l. sicut. vide glo. singularez de hoc in. c. j. de post. pre. quam approbant communitate doct. que dicit q' ius vniuersitatis potest remanere in vno solo omnibus alijs mortuis. vel pnatitis. Iste tamen solus non posset seipsum eligere. quia notaretur ambitione: Glo. tamen dicit q' collegium non est in vno. Nam deest significatũ vocis. sed ius collegij bñ conseruat in vno.

Quid autem si omnes mortui sunt. nõquid extinguatur collegium? vide ibi. Decem autem. aut quindecim faciunt turbam. ff. de vi. bo. rap. l. pre. tor. la. ij. Quatuor autem vel quinque porci vel decem oues faciunt gregem. ff. de abigeis. l. oues. Et quibus infertur. q' potest dici populum scandalizari qñ. x. graues z honesti de pplo scandalizant. licet in pplo sint etiã mille.

Postulatio quid sit. Rñ. fm Panoz. extra eo. super rubrica. Postulatio est quedam gratie petitio a iupere facta de pmonendo aliquem ad prelacionem ad quam de iure communi propter defectum aliquem. vel impedimentum eligi seu promoueri nõ poterat. Et ex hoc tacite infertur differentia inter electionem z postulationem. Nam postulatio ininitur gratie. extra eo. c. pe. Electio vero ininitur iuri vnde ille qui de iure potest eligi. non debet postulari Et si electores illũ postulant nihil agunt. q' debet puidere ecclesie de meliori quem possunt. z meliori modo. vnde illi qui eligunt cõsentunt in electũ: vt in sponsum z p electionem inicitur vinculum matrimoniale: vt in. c. fi. de transla. plato. Sed illi qui postulat nõ cõsentunt in postulatũ: vt in spõsũ nec inicitur aliqd cõiugij h' vota sua dirigunt in suoz: vt supior de gra debeat admittere postulatũ.

Quis sit postulandus vel nõ? Rñ. fm Doffi. In primis quidẽ nõ potest postulari criminolosus: puta pirus: homicida: vel inobediens. Tales enim nec eligi nec postulari possunt. extra. e. c. j. z. ij. Item nõ pfectus tacite vel expõsse. nõ postulat in regularem platum. sicut nec eligit. extra de elec. cum causam. z. c. cum ad nostram. nisi necessitate instante. q' tunc posset dummodo in regula fuerit cõpetenter instructus. sicut colligit extra de elec. cum monasterium. z. c. officij. Item non postulat epilentus sicut nec eligitur. extra de elec. cum inter. nisi forte sit liberatus. ita q' iam per annuz fuerit liber xxxij. di. cõmuniter. Sed de hoc vide. j. Suspendus. Item nec mutilatus. q' talis omnino inhabilis est. extra de cor. vic. exposuisti. Item nec bigamus: vel irregularis: q' talia z filia omnino inhabilem reddunt. Quod si talis defectus est qui nõ reddit omnino inhabilem. admittitur postulatio. Ideo postulari potest si defectus sit in etate. extra de elec. cum nobis olim. Item si defectus sit in ordinibz Nam ad oēs dignitates hñtes curã postulandus est qui nõ est in sacris. extra de elec. dudũ. el. j. z de eta.

Postulatio

et qua. a multis. Item si sit defectus in natalibus. extra de elec. innotuit. Item si sit epus. extra eo. c. si. Et si talis eligere. nō valeret vt ibi.

¶ Utrum clericus aliene dyocesis sit postulandus vel possit eligi? Rñ. fm Ber. Quis clerici nō possint dimittere ecclesias suas sine consensu eporum suorum: nihilominus eligi possunt: siue in sua: siue in aliena dyocesi. extra de elec. cum inter.

¶ Utrum religiosus debeat postulari vel eligi. Rñ. hactenus fuerunt diuerse opi. Hodie tenet indistincte qd siue in suo monasterio. siue extra. siue etiā ad epalem dignitatē eligi debet: vt nota p Ho. an. extra de elec. nullus in. vj.

¶ A quo sit aliquis postulandus? Rñ. si sit episcopus: a papa postulandus est. extra eo. c. si. Si vero patiatur defectum in ordine: vel etate debet postulari ab eo qui in hac parte dispensare potest. vnde si aliquis. xx. annorum postuletur ad dignitates sine cura ab episcopo potest postulari. Si cum cura a papa. Si vero sit defectus qd est clericus aliene dyocesis. vel subest alteri: vt religiosus et huiusmodi non oportet qd postuletur. sed eligi potest: vt dictū est s.

¶ Quis potest postulare? Rñ. fm Hosti. Qui et eligere potest. extra eo. bone. el. ij. extra de elec. innotuit. Et valet si admittitur postulatio: si concordia fuerit. scz si ab omnibus fiat: vel si due partes consentiunt: quia tunc idem est ac si omnes concordarent. als non facile admittitur. extra de elec. scriptum.

¶ An autem in postulatione sit seruanda forma. c. quia propter. de elec. vt scz procedatur per viā scrutiniij z alijs requisitis. de quibus s. Electio. j. Rñ. fm Panoz. in. d. c. quia propter. qd duplex est postulatio. Quaedam minus solennis. per cuius admissionem non consequitur postulatus ius prelature. sed habilitatur vt possit eligi. Et tunc non est seruanda forma. d. c. cum debeat seruari postmodum in electione fienda. Exemplum. Cum postuletur laicus vt faciat se promoueri ad ordinem sacrum: vt possit eligi: vel postuletur monachus ab abbate: vt possit eligi. Quaedam est postulatio solennis per cuius admissionem consequitur postulatus plenum ius. Ita qd admissio facta per superiorem habet vim electionis z confirmationis. Et tūc debet seruari forma. d. c. quia satis. talis videtur electus habito respectu ad ius futurum. Donec exemplum in. d. c. scriptum.

¶ Quis autem sit effectus postulationis? Rñ. dicit Panoz. in. c. j. extra eo. fm doct. qd de iure videtur postulatus habilitatus vt possit eligi. Sed curia romana: vt euitetur circuitus. z ecclesiarum dispēdium. seruat qd admissa postulatio: postulatus cōsequitur ius ac si fuisset electus z confirmatus. vnde non indiget alia confirmatione: vel electioe. Et hoc pbatur extra eo. c. ij. Et intellige hoc in postulatione solenni. Nam duplex est postulatio. scz solennis. z non solennis. Solennis dicitur quando postuletur ab eo qui potest super omni impedimēto postulari dispensare. Non solennis vō dicitur

quando postuletur ab eo qui non potest dispensare super impedimento. requiritur tamen eius consensus in promotione ratione sui interesse. Exemplum. Canonici volunt eligere monachum in episcopum. Sed quia non potest monachus consentire sine licetia abbatis: vt in. c. si religiosus. de elec. li. vj. Canonici postulant ab abbate vt cōcedat eis illum monachum. Si enim abbas consentit. hec admissio postulationis non habet vim electionis sed debet de nouo eligi z peti confirmatio electiois quia abbas non habet potestatem puicendi ecclesie cathedrālī. Idem dicitur quando canonici petunt filium fami. a patre: quia volūt eam petere in episcopum Idem in similibus.

¶ Postulantes scienter indignum: sunt privati ipso iure potestate eligendi z postulandi. extra eo. c. ij. Ex quo infertur Panoz. ibi. qd sicut habentes potestatem eligendi z postulandi a iure communi. priuantur ipso facto potestate eligendi postulado indignum. ita priuantur habentes potestatem eligendi ex priuilegio: si postulant scienter indignum. Et sicut potestas partis delinquentis residet in aliam partem quando eligentes habent potestatem a iure communi: vt in. c. cum in cunctis. z. c. cum vintoniensis. de elec. Ita deuoluitur potestas quādo eligentes habent potestatem ex priuilegio vt in. d. c. ij. Ex quo infertur ad questionem. Pone qd potestas eligendi fuit data per canonicos tribus compromissarijs: quorum duo scienter elegerunt indignum: tertius elegit idoneum. Queritur: ni quid valeat electio istius tertij: videtur qd sic: quia potestas duorum reledit in illum tertium. Sed contrarium est veruz: quia istud capitulum scdm loquūt quando aliqui eligunt collegialiter. ideo tota potestas residet penes eligentes idoneum. Sed in casu premissa compromissarij non eligunt vt collegij. sed vt singuli habentes potestatem a collegio. vnde potestas compromissariorum eligentium indignum deuoluit ad compromittentes: vt in. c. si compromissarius. de elec. li. vj. vide de hoc supra. Electio scdo.

¶ Utrum per postulationem aliquod ius acquiratur postulato? Rñ. dicit fm Panoz. in. c. bone. el. ij. extra eode. qd postq postulatio est presentata romano pontifici: non possunt postulantibus ab ea recedere z alium eligere vel postulare. Sed debēt postulantes expectare iudicium pape super admittēdo. vel improbando illam postulationem. Et ideo dicunt docto. cum presentatur alteri superiori qui potest illam admittere. Quod placet Panonni. ex idempitate rationis. ne scilicet contrarium agendo videantur illudere superiori. Et ex hoc infertur a contrario sensu qd anteq postulatio sit presentata superiori. possunt postulantes variare inuito postulato. Adeo qd dicit Inno. z sequunt cōiter doc. qd nuncius missus ad postulationē pntandā superiori. potest reuocari anteq postulatio sit presentata. tum quia sufficit qd reuocatio puenit ad ipsuz nuncium vel procuratorem. tum ex quo postulatio non est presentata admittitur variatio. Et ex hoc

habes vnam dnam quo ad facultatem variandi inter postulatōz et electōem. Nam in electione nō admittit variatio post publicatōz scrutiniū. vt in ca. publicato. de elec. Sed in postulacione admittit variatio q̄tuncq; scrutinium sit publicatum et postulatio inde sit secuta. Satis est enī q̄ nō sit supiori p̄ntata. Ratio diuersitatis est: q̄ p̄ postulacionem nulluz ius acq̄rit postulatō: cum sit inhabilis. vnde non h̄z de quo p̄querat. nec supior p̄t p̄queri: ex quo sibi nō est facta p̄ntatio. Et ex p̄dictis p̄t aliud inferri. q̄ q̄s potest sepe variare anteq̄ alteri sit ius q̄situm. Secus si ius est alteri q̄situm: vt in electione. Et in hoc casu h̄z locum regula. Mutare. de re. iur. li. vi. Idem habes per Panor. in. c. cum inter. de elec. q̄ gr̄a non reuocat q̄n ius est alteri quesitum. Secus si nō est quesitum. Limitat t̄m Panor. dictum correlarium dicens. q̄ si supior et postulantē pueniūt: admittit variatio etiam si postulatio sit p̄ntata supiori: nec h̄z postulatō de quo conquerat: cum ius non sit sibi quesitum.

¶ Quid aut̄ si fecisset aliquas expensas: p̄sertim cum p̄ntata postulantiū. nunq̄d possit illas repetere secuta variatōe. Inno. et p̄muniter doc. sequentes dicunt q̄ nō: q̄ cū non h̄iet ius fecit illas non sine nota ambitionis. Et nō bene hoc dictū. facit enī ad. q̄. Amice? tuus expendit aliq̄d symoniace: vt tibi p̄ferret certum beneficiū. nunq̄d possit a te illas expensas repetere. Dicendū q̄ nō. q̄ iniuste illas fecit. nec etiaz h̄iet actōz mandati: si tu mādas illi vt illas expensas faceret. q̄ ex turpi mandato nō oūt actio. vt in. l. si remunerādi. §. rei turpis ff. mādati. h̄ respectu expensaz postulati. vide q̄d nō. in. c. cupiētes. de elec. li. vi. Et distingue vt ibi. Dir. t̄m. li. ij. quo ad exp̄sas tenet p̄m. et format q̄. Doneq̄ canonici postulauerūt aliquem q̄ p̄p̄a uit sarcinulas suas: et emit equos vt iret romaz. et facit maximas expensas. Et postea canonici dixerunt sibi. Amice nō eas romam: nos mutauimus p̄positū et eligim⁹ alium. Nunq̄d poterit repetere ab illis expensas istas. Et p̄cludit q̄ sic: q̄ nō poterūt mutare p̄siliū in alteri p̄iudiciū. vt in. d. regula mutare. Et dicit hoc tenere De. de sapia. c. eo. c. pe. et Jo. lxj. di. §. h̄ aliud. Et plus dicit. q̄ si postulantē anteq̄ electio sit p̄ntata eligat vel postulent alium: licet teneat electio: si t̄m fecerūt eum ordinari: tenent ad infesse: si p̄pter postulatiōez eoz fuit ordinat⁹. et p̄t eos puenire: vt ei p̄uideant de beneficio puenienti. ex de iure patro. pastoralis. et hoc vt sentire glo. ex eo. c. bone. el. j. Et Panor. dicit. q̄ hoc doc. nō approbant. q̄ illud. c. pastoralis. loquit̄ in p̄ntato a p̄ono: cui acq̄rit ius ex p̄ntatōe. Et nos loq̄mur in postulato cui nullum ius acq̄rit: cuz sit inhabilis. h̄ possit saluari glo. q̄ ad istos postulatē. vt si fecerūt aliquē ordinari. vt eū eligerent. et postmodū ipso ordinato alium elegerūt: tenent t̄m ista electio: cū nullū ius sit illi acq̄situm. Et isti sic eligentes poterūt pueniri vt p̄uideant primo de stipendio p̄petēti: vt h̄eat vnde vinē possit exq̄ fecerunt eū ordinari. et hoc voluit glo. in. d. §. h̄ aliud.

¶ Est etiam alius modus puidendi ecclesijs vacantibz vltra duos modos iaz dictos. Nam p̄m⁹ est p̄ electōz. Scds p̄ postulatōz: q̄ dz eē p̄coris. et postq̄ est p̄ntata supiori nō h̄z postulatōz resiliere. Tercius est p̄ noiationē: q̄ dz esse solēnis. Et fm̄ Do. fit q̄n duo vel tres q̄ sunt excellentiores in capitulo. vel alibi noiant pape. et petūt p̄ collegiū. vt pape p̄uideat eccle de aliquo illoz. Et p̄ hanc noiationem q̄dam mō ius acq̄rit noiatō: nec p̄nt no minantes recedere a noiatione postq̄ facta est supiori. sicut dicim⁹ in postulacione. Et p̄p̄ie postulatio fit de vno: noiatō vō de pluribz. et hoc de no minatōe solēni q̄ fit vt dictum est. Nam est q̄daz noiatō non solēnis. s. q̄n ante scrutiniū sciendūm aliq̄s noiat̄ inter canonicos tanq̄ bonus et sufficiens. Ista t̄m noiatō non tribuit ius noiato: h̄ solum p̄ponit in collegio. vt eligat si placet collegio.

¶ Vt ep̄us postulat⁹ debeat p̄sentire. Rñ. fm̄ Jo. an. Ep̄us postulat⁹ ad aliam eccleiaz sic dz t̄m d̄ere. Nec p̄sentio. nec dissentio: h̄ in hoc volūtātē d. pape me suppono.

¶ An aut̄ cardinalis eligat vel postulet. Rñ. fm̄ Panor. in. d. c. bone. q̄ postulat. Nam cū sit eccle romane alligat⁹: nō h̄z libez volatum. vnde sicut ep̄us nō p̄t eligi ad aliam sedē: h̄ dz postulari. ita etiam cardinalis. Et h̄ac opi. etiaz tenuit Do. licz Ab. et Egi. tenuerunt p̄m: dicētes q̄ cardinalis non ep̄s p̄t eligi. Et Panor. se refert ad notata in. c. eccle. el. ij. de elec. vbi querit an elect⁹ in cardinalem retineat p̄ora b̄nficia. Et distinguit. q̄ aut p̄mor⁹ in cardinalē h̄bat p̄us beneficiū curatū: vel aliam dignitatē inferiorē seu offiū. et vacat ipso facto q̄ assumit in cardinalē: p̄ ca. de multa. de p̄b̄. Nam cardinalat⁹ est dignitas seu offiū maximū. q̄ p̄ adeptōz ipsi d̄nt vacare beneficia curata p̄us adepta. vel dignitates seu p̄sonat⁹ inferiores. Aut h̄bat beneficia minora. vt p̄uta. canonicatū. Et illa non vacant p̄ adeptōz cardinalat⁹. etiam si exigerent residentia. Et hoc intelligo in p̄sbytero. vel dyacono cardinali. Nam ep̄us cardinalis rōne ep̄atus p̄dit ipso facto oia p̄ora beneficia. sicut statuit in simplici ep̄o. ex de elec. cū in cunctis. §. cum vō. Aut querit nunq̄d p̄mor⁹ in cardinalē possit de nouo acq̄rere beneficia in titulum. Et puto q̄ nō si sunt curata. ar. d. c. de multa. Idē si eēt minora beneficia: exigerent t̄m residentiaz. q̄ nō d̄nt p̄ferri beneficia ei q̄ residere nō p̄t. h̄ beneficia minora: residentiaz nō req̄rentia: poterit p̄sbyter. vel dyaconus cardinalis acq̄rere mero iure. inspecta generali p̄suetudine. Et ep̄us cardinalis acq̄rere non p̄t: sicut nec alius simplex ep̄us. nam si p̄dit p̄ora beneficia vt in. d. c. cum in cunctis. Forti⁹ non p̄t de nouo acq̄rere. q̄ turpi⁹ eijc̄t r̄. hoc intellige nisi acq̄sio admittat̄ ex cā rōnabili. Et Panor. in. c. bone. el. j. c. e. dicit q̄. c. de multa. h̄z locuz in ep̄atibz et cardinalatibz. et hoc q̄ ad mentē. d. c. lēz quo ad vba secus sit. q̄ poti⁹ dz vacare ipso facto vn⁹ ep̄atus p̄ adeptōz alteri⁹. vel cardinalat⁹: q̄ vacet vn⁹ archidiaconatus p̄ adeptōz alteri⁹ dignitatis inferioris. Nouissime vō suat: vt ep̄us p̄motus in cardinalē nō p̄dat ipso iure ep̄atum.

immo retinet illum in titulum vt prius. nisi papa aliter disponat. Et hoc: qz pleriqz consulerunt qd dictum ca. de multa. non habet locum in episcopatibus et cardinalatibus et similibus. vide de hoc sup. Beneficium. j.

¶ Al quo aut superiore sit peteri. vt postulatio admittat. Rnd. fm Panor. in. c. si. ex eo. post glo. qz aut postulat quis in epm. et tunc ad solum papam pertinet postulatō admittere. Aut fit postulatio ad inferiores dignitates seu ecclesias. Et tunc ad eum ad quem spectat postulatio admittit. qz admittit postulatio hz vim confirmationis. vt ex. c. c. j. Hoc intellige dummodo apud istum confirmatorem concurrant duo. Primum. qz possit dispensare in illa dignitate: rōne cuius fit postulatio. Nam si non potest dispensare: non potest postulationem admittere: cū ibi requiratur dispensatio. Et ideo si canonici postulant in archidiaconum aliquem habentem. xvij. annos dūtarat: nō poterūt ab epō petere: vt ista postulatio admittat: licet ad eū aliter spectet confirmatio electionis. Ratio qz sup isto defectu etatis nō potest epus dispensare. vt in. c. vni eo de era. et qua. li. vj. Secundo requirit qz iste ad quem spectat confirmatio sit epus. Nam vt dicit docto. et originaliter fuit dictum Innoc. in. c. ij. de eo qui sur. re. or. inferiores prelati contra episcopos non possunt dispensare: nisi in casibus specificis eis pmissis.

Predicator. Sciēdūz

¶ Officium predicationis omnibus laicis est inditum. et de hereti. sic in vno. Item non debet admitti ad predicandum qd dicit se provisionem missus a deo: nisi pbet sicut moyses pbavit miraculo. de ple. di. ij. re vera. Sufficit tñ ad pbatōem hāz testimonium. vnde nec clericus admittit nisi mitat. et de hereti. cum ex iniuncto. Epī vō vbiqz predicare pnt: nisi ab alieno epō in eius diocesi pbibeat. Nullus alius potest nisi ab aplice sede vel epō loci hanc habeat auctoritatem. extra de hereti. excommunicamus.

¶ An aut si predicator predicet in peccato mortali peccet mortaliter. Tho. in. iij. videt dicit qz sic. Quo tñ ad hoc sufficeret contritio. licet actu tunc non confiteretur.

¶ An aut frēs mendicantes privilegiati p cle. dudū de sepul. possint libere predicare in plateis et alijs locis communibus. R. qz sic. et de hoc est tex. in. d. cle. dudum. in. §. nos at. et. j. vbi dicit. Statuim⁹ et ordinamus vt dictoꝝ ordinum frēs in ecclesijs et locis eoz ac in plateis communibus libere valeant clero et populo predicare ac pponere vbum dei. illa hora dūtarat excepta: in q locoꝝ prelati predicare voluerit. vel corā se facere sollempnitē predicari. in q predicare cessabunt. pter qz si aliud de prelatoꝝ ipsoꝝ voluntate. pcesserit ac licentia spāli hec ibi.

¶ Querit pmo qd intelligat seu pphendat sub illis vbiis locis eoz. Glo. dicit quicqd est infra septa vel ambitum etiam in pratis vel ortis et alijs spatijs. Idem Land. et Zen. Et dicit Land. hoc pcedere etiam si loca sint longe a domibus eoz. cū in-

definite dicat de locis.

¶ Secundo quero qd importat verbum. In plateis cōibz. Solut Zen. intelligendū de plateis locoz in qbz morant. Dicit tñ qz hec ista etiam hz locū in plateis alioꝝ locoz qz suoz. Als hec vba plateis cōibz nihil adderet: cū pmlerat de locis eoz: maxie. qz h de fauore agit q nō dz restringit: h apliarī p regulā odia. Et eo at qz bis pmittit in his locz libere predicare: dicit Land. et Zen. qz hoc facit absqz cuiuscūqz pdictione: vel licentia. Idem in simili dicit glo. j. in hac cle. in. §. si vō. in v. libere. dicens qz denotat qz non est necesse licentia sacerdotis parochialis hū. cui? pñum vī velle Jo. mo. Idem tenet Panor. in. c. si. de po. pla. vbi dicit qz qd dicit h: liberam pratem qñ qd potest sine assensu alterius disponere. Idem dicit in. c. statum⁹. de regu. la. et dicit hoc esse de mente cōiter docto. Item fm Land. isti mendicantes sunt exempti: sic nō subsunt ordinarijs: q ad ecclesias et loca ipsoꝝ: h quo ad plateas q sunt iuris publici. pnceps. s. papa potest it disponere vt voluit. nulli pndicium faciendo. Secus tñ de plateis priuatis fm glo. Nam in priuatis plateis predicare non pnt inuitis eis: qz sunt Idem Pau. et Lar. Ex quo tñ infer: q q ad hoc non est necesse petere licentia ab epō. vel presbytero parochiali vt valeant predicare in hmoi plateis priuatis. vel alijs locis. h sufficit petere licentiam ab his: quoz sunt hmoi platee priuate: vel loca.

¶ Tertio quero an liceat eis predicare tpe interditi in pdictis locis. Glo. soluit qz sic. Idem pau.

¶ Quarto. quero in eo qz pmittit hic fratribz predicare. dum tñ nō concurrant cum prelati. de qbz p. latis hic loquit. Glo. dicit qz locum hz: siue sint prelati iure communi: siue pñuati ordinario.

¶ Quinto qro. an sub verbo prelati pphendant retores ecclesiar. Glo. dicit qz non. Idem Pau. Et hoc videt qz hoc nomen prelati stricte sumat: qd tenet Land. Bre. aut accipit largo modo: vt pphendant etiam ipsi curati: q suo mō sunt prelati. h Lar. dicit qz sibi placet opinio glo. Nam ob honorem prelatoꝝ refuat eis. qz hora qua predicant nō possunt frēs predicare. Prelatos etiam intelligo eos qui hnt dignitatem cum administratione. qstū ad hanc cle. Et puto qz sit eius mens loq de prelato q habet iurisdictionem quasi epalem. quasi ob hanc superioritatem deferat ei in toto loco. etiam quo ad eos qui sunt exempti. et qui habent privilegium predicandi.

¶ Sexto quero qd si prelati velit totam horam matutinalem tenere tam pmissa. qz p fmonē. Et sic frēs in toto impedire. Videt qz nō possit. qz dicit dicit in singulari. de hora nō de horis. Itē illa hora tñ q ipse predicat: nō de alia. p hoc: qz fauor est in multiplicatione pdicantium. xij. di. In nouo. Paria tñ sunt q ad hoc. An prelati predicet. an coram se faciat predicari sollempnitē: qz nō refert. an p se: an per alium faciat. de sen. ex. mulieres. Et nō. fm Pau. In eo qz dicit. sollempnitē. Si enim faceret predicari coram paucis. cessaret hec litera. qz iic nō derogaret sue dignitati. Idem pe. de an.

¶ Septimo quero. qd de vicario. Dicit fm glo. qz

idem est q̄ de plato. Idem pau. Et hoc si vult p̄dicare vt vicari? nō vt alius platus cui p̄petit ex officio. vt q̄ h̄bat aliquaz platuram. Item fm pau. secus etiam si vt vicari? vult facere coram se p̄dicari. q̄ in hoc non respicit p̄sonam ep̄i.

Octauo q̄ro an ea hora q̄ predicat platus cessabunt isti p̄dicare quo ad omnia loca. Pau. dicit q̄ cessabunt p̄dicare: q̄ ad loca de q̄b̄ p̄misit. s. in suis ecclesijs. et locis eor̄ et plateis cōtib̄ extētib̄ in ciuitate. vel castro vel villa vbi ordinari? vult p̄dicare. vel ante se facere p̄dicari. nō in alijs nec in plateis p̄uatis. Assent tñ in casu capituli. vt offiij. S. copescendi. li. vi. de hereti. hoc est q̄ in q̄sitorib̄ ipsi vellent p̄ negotio fidei p̄gregatōz facere. tunc p̄nt impedire ne p̄dicatores. aut questuarij p̄dicent p̄ censuram ecclesiasticam.

Nono q̄ro. in eo q̄ diem. In v. p̄terq̄. p̄mittit q̄ p̄dicent hora q̄ predicat platus. si est de voluntate prelati. an sufficiat voluntas. Pau. dicit q̄ nō. h̄ requirit lnia sp̄alis p̄ ter. ibi lnia sp̄ali. et sic h̄es casum in quo p̄dicare p̄nt ea hora q̄ predicat platus cum h̄nt lniaz sp̄alem eius.

Decimo q̄ro an sacerdotes parochiales possint dare licentiaz p̄dicandi. Rñ. De. de an. q̄ sic et nō solum sacerdotes curati: verū etiam vicarij p̄petui. Et idem de t̄p̄alib̄ datis in casib̄ licitis. Et addit q̄ ep̄us et platus superior p̄t p̄cedere fr̄ib̄ vt p̄dicent in ecclesijs parochialib̄. q̄ intelligit Pau. p̄ntib̄ vel ab̄ntib̄ ipsis ep̄is vel platis mandantib̄. Et etiam si vocati vel inuitati nō fuerint ab ipsis sacerdotib̄. et p̄ beneplacitū ipsor̄ et nulla petita vel obtenta lnia ab eis. q̄ ex officio ep̄us et alius platus ipsi? sacerdotis gerit curam in ipsis ecclesijs maiorem q̄ sacerdotes. Item p̄ platum superiorem de q̄ ter. loquit Pau. et Zen. intelligūt archiep̄m. Et q̄ intelligit Lau. archiep̄m h̄ie mandatū et dispositi onem plenariā in ecclesijs. et locis suor̄ inferior̄ p̄lator̄ et ordinare de p̄dicatōib̄ faciendis. et mittēdi questores et. h̄c De.

Undecimo q̄ro. qd si q̄s predicat sine lnia plati. An teneat restituere bona q̄ ei collata sunt gratis. Zab. dicit. q̄ non. nec etiam fm eum p̄t cogi ad restitutionē: s̄ iniuste fecerit: non tñ turp̄it acq̄siuit a volentib̄ ei gratis tribuere. Potest tñ aliter puniri: p̄ eo q̄ se imiscuit officio sibi non p̄tinenti. Nota tñ glo. in. c. ad iij. q̄. xvj. q̄. j. q̄ dicit. q̄ teneat restituere. illa tñ glo. loq̄t de falsis p̄dicatōib̄. zab. tenet primam opinionem.

Duodecimo q̄ro q̄ sunt studia generalia d̄ q̄b̄ j. Glo. intelligit de locis h̄ntib̄ studiū ex p̄uilegio vel p̄suetudine: cui? in iij nō est memoria. Et Ja. de are. ponit exemplū de ciuitate padue. q̄ ex p̄suetudine longissima studiū h̄nt: qd dicit sufficere et cessante p̄uilegio. q̄ talis p̄suetudo facit aliqd̄ licitum sicut p̄uilegium. et de v. si. sup̄ q̄busdam. naz p̄nceps p̄mittēdo tanto t̄p̄e: v̄ p̄cessisse et reuocasse p̄hibitoz. ff. de exerci. l. j. h̄ zab. dicit q̄ q̄ dicant studia generalia reliq̄ arbitrio iudic̄: vt videat si generalit̄ sacra scriptura. iura et artes ibi doceant.

Terciodecimo q̄ro de studio nouello senensi. ita querit Pau. cui? t̄p̄e nouiter fuit studiū senis

et postea destructum et nouiter a. xij. annis citra reformatum: et iter destructum. Idem dicit Pau. Videri cū sit generale fm modū p̄missū: et in regia ciuitate p̄stitutum. q̄ non in castro. nō in villa.

Quartodecimo q̄ro de q̄b̄ fm omib̄ loquit ibi in v. fm ones ad clez. dicit Math. in fm omib̄ de natuitate dñi. pasche. et penth. p̄nt i studijs p̄sue nit fieri attendendam studior̄ p̄suetudinē. qd p̄bat v̄bum. solent.

Quintodecimo q̄ro quō intelligit qd hic d̄ de p̄dicatōe ad funera mortuor̄. soluit pau. et math. q̄ intelligit de funerib̄ magnatū. vel alior̄ ad q̄ p̄gregat̄ p̄plus: et tunc p̄dicat. et dicit De. de an. q̄ i istis trib̄ casib̄. s. i funerib̄ defunctor̄. In festis peculiantib̄ eorundē frat̄: et in generalib̄ studijs cum sit fmo: p̄nt fr̄es libere p̄dicare. qd intelligit zen. ver. etiā et ecclesijs et locis ipsor̄ et plateas cōtes. Als. S. in studijs. nihil adderet ad p̄cedentia. nec aliqd̄ sp̄alitat̄ induceret. et forte dicit trib̄ t̄p̄ib̄ p̄nt p̄currere cū ep̄o solēnter p̄dicante.

Sextodecimo q̄ro de q̄ plato intelligit ibi vel platus superior. Glo. dicit q̄ loquit de superiore respectu subditor̄ clericor̄: nō respectu ep̄i. idem Pau. h̄ Bre. dicit. q̄ loquit de superiore respectu ep̄i. et q̄ inferior in hoc nō h̄z p̄tates. h̄ Car. dicit q̄ superior d̄ intelligit de eo q̄ h̄z iurisditōz quasi ep̄alem in loco. Talis em̄ etiam si sit inferior ep̄o p̄t generaliter p̄uocare clez.

Decimoseptimo q̄ro si platus p̄uocat aliq̄s de clero. v̄p̄nta. docet. vel platos. Glo. dicit secus. q̄ bec vocatio nō impedit fr̄es. nam hic loquit de generali vocatione. idem zen.

Decimooctauo q̄ro q̄ possit esse cā p̄uocandi generaliter clez. Land. exemplificat. vt q̄ forte sit cā excoicandi aliquos hereticos. vel forte fuit p̄gregata synodus vel h̄mōi.

Decimonono. qd si generalit̄ a prelato p̄uocat p̄plus. dicit Pau. non esse locum huic lre. q̄ aliud clerus. aliud p̄plus. Et nota q̄ ista de. fuit p̄rogata p̄ de. v. ad fratres S. aug. et p̄ Jo. xxi. ad carne litas.

Prescriptio. Quid est

Prescriptio vel vsucapio. Rñ. est acq̄sitiō dñij p̄tinuā possessionē t̄p̄is a lege dif finiti. au cte legum vim capiens: penam negligentib̄ inferens. et finē litib̄ imponens. nec est p̄ ius naturale. ex q̄ infert penā negligentib̄ et finē litib̄. qd est rōne naturali p̄sonū. vñ nō simplr̄ recedit a iure naturali. q̄ nō sine cā locupletat̄ q̄s ex p̄scri ptione cū alteri iactura. Vsucapio v̄o est in reb̄ mobilib̄: et p̄let triennio. Prescriptio v̄o in im mobilib̄. vt domo. agro. et h̄mōi. et h̄z etiā locū in inco: palib̄ vt in fuitatib̄ actionib̄ et h̄mōi. vt et de cā. pp̄rie. et pos. cum ecclesia.

Que res p̄scribi p̄nt. et q̄ non. R. generalit̄ oēs res et omne ius p̄scribi p̄nt. et eo. ad aures. et. l. d̄ p̄scrip. xxx. vel. xl. an. sicut in rem. Excipiūt q̄daz. Primo decime a laico. et eo. cāz. q̄ laicus non p̄t in eis h̄ie titulū sicut clericus. In alimonia tñ p̄nt p̄cedi paup̄ib̄. x. q. j. c. pe. et. vl. Item in criminib̄

Prescriptio

nullo vnq̄ tpe p̄scribit̄. s̄ pot̄ ex diuturnitate au-
gent̄. et̄ de sym. cum in ecclie. Item nō p̄scribit̄ s̄
obedientiam. uisitatōz. et̄ p̄curatōez q̄ rōne uisi-
tatōis debet̄. et̄ eo. cum nō liceat. et̄ c. ex officij. et̄
et̄ de censi. cū instantia. Et talia q̄dem nō p̄scribit̄
subditus q̄ ea d̄z p̄lato. Alius t̄n̄ p̄t̄ talia p̄scribē
utputa. Abbas uel alius p̄latus p̄scribet̄ s̄ ep̄m
circa subditos eius. Et sicut dicit̄ Innoc. In hoc
casu s̄ subdit̄ aliquid p̄scribat̄. n̄ t̄n̄ p̄scribit̄ noie
suo: s̄ pot̄ noie alteri? cui de subiectione n̄ d̄t̄ ut
in. d. c. cum ex officij. Item ecclie et̄ cetera sacra uel
loca religiosa. decime. p̄mitte. et̄ oblatōes nullo iu-
re p̄nt̄ a laicis p̄scribi uel possideri. xvj. q. iij. s. p̄t̄
et̄ de p̄scrip. c. cām q̄. et̄ c. si diligenti. Item nec s̄
votum: q̄n uouens teneat̄ ad finē illud obfuare.
et̄ de regula. c. sicut. Et sic s̄ votum religionis nō
p̄dest̄ p̄ueto do nec s̄ religionem. imo etiāz pot̄
q̄dam corruptela. et̄ de elec. cum cāz. et̄ de p̄ben. cū
iam dudum. Item nec s̄ neruū ecclie discipline. ut q̄
q̄s possit celebrare pulsat̄ campanis et̄ al-
ta uoce tpe iudicti generalis. et̄ de p̄sue. cū inter.
et̄ de sen. ex. alma. li. vj. v̄l p̄nt̄b̄ excoicant̄ v̄l iudē
et̄is publice. et̄ de p̄ul. c. ep̄oz. li. vj. et̄ de. ḡuis. d̄
sen. ex. Item nec fines seu limites. puiciaz p̄parochi-
az. et̄ d̄ po. c. s̄ eo. vbi d̄c̄ p̄n̄. limitādo. q̄ fines
parochiaz de q̄b̄ p̄stat. uel finib̄ coherētia p̄scri-
bi non p̄nt̄. Et idem in limitib̄ ep̄atū. ut glo. ibi.
Et cum tex. loquat̄ generalit̄. intelligam p̄cedere
in omni p̄scriptione. siue sit cū titulo. siue sine titu-
lo. uel p̄ tantum t̄ps de cuius initio nō est memoria
vbi t̄n̄ non p̄stat legitime de finib̄ ualet p̄scriptio.
In istis t̄n̄ factis antiq̄s non p̄t̄ b̄i defacili p̄ba-
tio necessario p̄cludēs. Ideo admittit̄ p̄sumptiua
p̄batio. Facit. l. si arbiter. ff. de p̄ba. Nota t̄n̄ glo.
in. d. c. sup̄ eo. q̄ non. oia coherētia limitib̄ sunt
imp̄scriptibilia: s̄ t̄n̄ ea q̄ coherēt p̄ncipalit̄. Ex-
emplū. p̄e limites est̄ p̄dium amplissimum. certe
nō intelligit̄ q̄ totum p̄dium sit imp̄scriptibile. s̄
t̄n̄ illa pars que p̄ncipalit̄ coheret finib̄. unde d̄c̄
Jo. an. q̄ de hoc nō p̄t̄ dari certa regula. s̄ boni
iudicis arbitrio erit p̄cedendum.

Quid aut̄ sit limes. d̄c̄ fm̄ Panoz. q̄ est longi-
tudo seu latitudo spacium a spacio distinguens.
Et q̄nq̄ in limite nihil p̄t̄ p̄sistere ut q̄n est ualde
strictus. nam solet q̄nq̄ apponi vnus lapis p̄ limi-
te. s̄ in ep̄atib̄ et̄ puincijs nō fiunt ita stricte. s̄ as-
signat̄ q̄nq̄ flumen p̄ limite: uel aliq̄s mens. Et
tunc uertit̄ aliud dubium cuius est̄ p̄prietas istius li-
mitis. Nam p̄t̄ p̄tingere q̄ flumen sit excoicatum
uel q̄ in monte p̄struat̄ ecclia. uel alia domus. v̄n̄
dubitat̄ ad cuius iurisdictionē ista p̄tineant. Rū. pa-
noz. fm̄ opi. doc. q̄ sibi melior uidet̄ q̄ p̄ longitudi-
nem et̄ latitudinem ep̄atū limes censet̄ ipso facto
diuisus. licet actu p̄ hominem diuisus non fuerit
p̄ hoc bonus tex. in. s. Insula. Insti. de rez. diui.
vbi d̄: q̄ si insula nascit̄ in flumine distinguente
agros p̄tinet ad p̄prietatem utriusq̄ d̄n̄i. put̄ acce-
dit ad dictos agros. et̄ si magis accedit alteri: est̄ il-
lius d̄n̄i t̄n̄. Si aut̄ res est̄ indiuisibilis ut ecclia.
tunc uterq̄ ep̄oz hēbit̄ ibi iurisdictionem p̄ indi-
uiso. et̄ pariter hēbunt̄ ibi comoda. et̄ hanc opi. te-

neas. s̄ alij aliter. Facit. l. arbor. ff. cōi. di. vbi p̄t̄z
arbor que nascit̄ in consimb̄ est̄ utriusq̄ d̄n̄i.

Pone q̄ aliq̄s possidebat eccliam iuxta dioce-
sim alterius ep̄i remotam a limite. et̄ fluius q̄dam
erat limes. s̄ fluius paulatim accedit ad illam ec-
clesiam ita q̄ efficit̄ uicina limiti. D̄c̄ q̄ nihilomi-
nus p̄cedit p̄scriptio. nec cū ep̄atus uariānt̄. p̄t̄
hoc. hec Direc. Idem Panoz. vbi s̄. p̄cludit̄ q̄ ea
q̄ sunt infra limites: limitib̄ nō coherētia p̄nt̄ p̄-
scribi fm̄ doc. Et satis p̄bat. d. c. sup̄ eo. p̄ locum a
sp̄ali. Mā p̄bit̄o vno reliquū p̄cessum eē v̄. ut
in. c. nō ne. de p̄sump.

An aut̄ respectu iurium ep̄alium seu parochia-
lium possit vnus ep̄us p̄scribere ius ep̄ale in aliq̄-
bus ecclijs sitis in diocesi alterius. Rū. panoz. q̄
cum titulo p̄nt̄ p̄scribi. uel p̄ tantum t̄ps de cuius
initio nō est̄ memoria. Et facit̄ p̄ ep̄o sefulano: qui
h̄z in ciuitate florentina vnam eccliam sibi subiectā
cum toto populo illius parochie. ad hoc. c. cū olim
et̄ c. auditis. de p̄scrip. vbi abbas p̄scripsit̄ s̄ ep̄m
omnia iura ep̄alia in certis ecclijs. et̄ p̄ hoc d̄c̄o q̄
remanenti limitib̄ p̄t̄ p̄scribi etiā certa ps dio-
cesis. q̄d etiā sensit Jo. an.

An aut̄ limites dignitatum secularium possint
p̄scribi: ut sunt ducatus. comitatus et̄ similia. No-
sti. tenet q̄ non. licet d̄n̄i et̄ p̄ncipes male obfuerit
Nam q̄tidie occupant̄ aliena territoria cum gra-
ui p̄iudicio animaz suaz. Rō aut̄ quare p̄dicti li-
mites nō p̄scribunt̄ est̄: ne termini ep̄atuum uel
parochiaz. uel puinciaz. uel h̄mōi p̄fundant̄. Li-
mes t̄n̄ p̄dictoz p̄t̄ p̄scribi p̄ locum a sp̄ali. xvj.
q. iij. volumus. et̄ eo. q̄ indicante. Item nec liber
homo p̄t̄ p̄scribi. xvj. q. iij. s. p̄t̄. Item respu-
blice q̄ sunt in vsu populi romani. uel aliaz ciuita-
tum. ut vie. platee. pontes. aqueductus et̄ h̄mōi.
Et hec fauore publici vsus nō p̄scribunt̄. nec in
toto. nec in p̄te. ut. ff. de vsuca. l. vsucapionē. et̄ c.
de opi. pub. l. p̄scriptio. Item in tributis et̄ publi-
cis functionib̄ nō currit p̄scriptio. d. s. p̄t̄. Et
glo. ea. cā. et̄ q. s. porro. dicit̄. q̄ functiones sunt pen-
siones agror̄. Nec ciuilib̄ canon. q̄. l. solui d̄z rei
publice p̄ agris: p̄scribit̄ a colonis. ut in. d. s. po-
test̄. Item possessiones agror̄ nō p̄scribunt̄ a colo-
nis. ut. l. d̄ p̄scrip. xxx. v̄l. xl. an. l. male agit̄. Item
res furtiue uel vi possessē. seu etiā que nascunt̄
ex eis: non p̄scribuntur. ut insti. de vsuca. s. fur-
tue.

Que autem requirant̄ ad vsucapionem. uide
supra. furtum.

Quot sunt sp̄es p̄scriptōis. Rū. fm̄ Ray. due
sunt. vna est̄ em̄ longi t̄pis. ut. x. annor̄ inf̄ p̄ntes
uel. xx. inf̄ absentes. et̄ intelligunt̄ p̄ntes q̄ sunt in
eadē puincia. s̄ hodie d̄nt̄ intelligi in ciuitate fm̄
Accursium. ut no. l. de p̄scrip. lon. tem. l. cū in
longi. in glo. q̄ etiāz assignat̄ rōem. q̄ hodie singu-
le ciuitates h̄nt̄ sua regimina: sicut olim singule p̄-
uincie. De re d̄o non differt̄ vbiq̄ sit ut in. d. l.
cum in longi. Alia p̄scriptio est̄ longissimi t̄pis.
ut. xxx. v̄l. xl. annor̄. Et hec h̄z locum inter laicos
uel p̄natas p̄sonas regularit̄. d. s. p̄t̄. Contra
ecclias d̄o qualcūq̄ necessaria est̄ p̄scriptio. xl. au.

ad restitutionem. Et p predicta soluit questio quod
 tidi ana quam ponit Donal. in titulo. restitutio-
 nis. Quid aut de filiis illi? q viuentem vxore sua du-
 xit altam: tam ipso q supducta sciente impedime-
 tum de filiis susceptis de secundo mrimonio. Nu-
 quid pnt succedere in hereditate patris. an teneat
 totum restituere filiis pmi mrimonii. aut alijs ve-
 ris heredibus. An sufficiat q tui reddant eis q
 teneant se p pacatis: cum par sufficiat eis: cu iam
 pauperes sint. Et credit iam totum amisisse. Et
 respondet. si pscripterunt cum bonafide: non tenet
 aliqd restituere. maxime si adhuc post ppletam p-
 scriptioem retinent bonafidem. Si aut non est co-
 pleta legitima pscriptio. tenent totam hereditate
 cum fructibz malafide psumptis restituere qntu-
 cumq; oporteat eos mendicare. nisi inqntu fuerit
 eis datum vel remissum a veris heredibz. Et hoc
 qn pati sunt hmoi possessores sine dolo z fraude
 totu eis restituere: si velit recipere. z idē die in silibz.
 ¶ Sz qd dī possessor bonafidei. Rū. Bonafides
 intelligit cum qd credit tradente esse dnm: vel hie
 ius distrabendi: lz erret in facto. ff. de v. sig. bone-
 fidei. Et hec bonafides psumit: nisi pbet dnm.
 Qnq; tū psumit dnmz p denūciatōz. C. de rei vē.
 si fundum. vel q mercat p leges. C. de agri. z cē. l.
 que admodū. li. xj. vel si emit a pcuratore meo per
 collusionem. vel q emit a pdigo vel luxurioso: cui
 bonoz administratio interdicta est. vt. ff. p emp.
 l. qui sciens. z l. si quis. z ibi dī q
 emens ab eo q statim psumitur est psumit male
 fidei. nec ibi distinguit vtz interdicta sit ei admi-
 nistratio. vel non.
 ¶ Dicit autem in pscriptioe requirat iustus titu-
 lus. Et dicit iustus titulus omnis actus per quez
 solet transferri dnm. Rū. si ius omne vel p scri-
 ptio nō est p possessore. sufficit bonafides. als ne-
 cesse est allegare titulu z pbare. nisi allegaret p scri-
 ptio tanti tps: cui? inicy memoria nō existit in p-
 rium. ex eo. epm. li. vj. de hoc vide Ber. in. d. c. li
 diligenti. z. c. se.
 ¶ Dicit in pscriptioe reqrat possessio. Rū. fm
 Dir. q sic. z dz esse ptnua: q si intrumpat posses-
 sio: intrupta est pscriptio. xvj. q. iij. S. pōt. ex eo. il-
 lud. Sed z si fiat intruptio ciuilis p litis pstatōz
 nō currit amodo pscriptio: qz psumit titubare z
 malafidē hie. Idez Jo. an. de re. in. c. sine posses-
 sione. li. vj. Et p dicta pbant in. d. S. potest. z vide
 glo. singularē quā approbant cōiter doc. in. c. vo-
 lumus. xvj. q. iij. vbi querit an ille qui pbat p scri-
 ptionem teneat pbare se ptnue possedisse. z dicit
 q hoc certe impossibile esset pbare. h sufficit pbare
 q a principio possedit z in fine. z qnq; in medio
 Nam extrema tempa sunt qnq; p sideranda in p-
 scriptione. h Bar. in. l. celsus. ff. de vsuca. dicit suf-
 ficere q pbet incium possessionis. z alleget nunc
 possessio de presenti. quia qui semel possidet presu-
 mit possidere. ex quo allegat possessionem ad co-
 modum pprium. hec Panomu. in. c. accedentibz.
 de pmi.
 ¶ Qualit aut intrumpit possessio naturalis. Rū.
 fm Ray. Primo p inundationem maris vel flu-

minis occupantis fundū. Item p violentam de-
 tectōz. vel etiaz si res sit a possessore furto sublata.
 ff. de vsuc. l. naturalis. Item si quocūq; mō amisit
 possessionem seu aim deserēdi habuit. ff. de f. vr.
 p. si edes. C. cor. Inno. z Vl. z glo. Ray. in sum.
 p. fel. c. t. q. cxxvij. que addit q solo animo pōt qd
 desinere possidere. lz nō possit qd solo aio acq̄rere
 possessionem.
 ¶ Quō aut intrumpat pscriptio ciuilis. Rū. fm
 Dir. pluribz modis. Primo p libellum pncipi ob-
 latum. z hoc valet in actōe annali tui. qz post an-
 num nō pnt moueri: sicut est actio iniuriar z qdā
 alie. vt insti. de ppe. z tem. ac. in pn. Sedo p litē
 testatōz. qd hz locum in ppetuis actōibz. z coram
 suo iudice. C. ne de sta. defunc. l. pe. Et hoc pdest
 ei tui q eaz fecit. z obest illi tui p quem fit. ff. de di.
 z tem. p scrip. l. ij. Ray. tū dicit q valet in omnibz
 actōibz p. l. si. C. de p scrip. xxx. vel. xl. an. Tercio si
 non pōt litem ptestari. sufficit iudicem adire z li-
 bellum offerre p abntem. vel cum q pueniri non
 pōt aliqua de cā z in querimoniam deducere ius
 suum. vel coram iudice ordinario vel coram publi-
 cis psonis. ex de offi. or. c. pastoralis. z ex de ap. si iur-
 stus. xvj. q. iij. S. pōt. in dicto tamen ea. si iustus
 dicit q dicta ptestatio: qn non pōt haberi iudex
 pōt fieri coraz bonis viris. nec distinguit vtz sint
 pnone publice. vel non. Et hoc videt equi. vel ad
 domicilium rei: cui iudex hū non pōt. pponat. z sic
 est intrupta pscriptio. d. S. potest. Quarto p sacz
 oraculum oblatum pncipi. z p executores postea
 subsecuta fuerit puentio. C. de p scri. xxx. an. sicut
 in rem. Quinto p solutōz vsuraz. C. de p scri. xxx.
 an. si qd emptionis. per quaz solutionem intrum-
 pit pscriptio: que currere videbat p creditorem nō
 petentem debitum. C. de p scrip. xxx. an. l. cum no-
 tissimi. Sexto p secūdam cautōz qn debitor facit
 nouaz cautionem. d. l. cum notissimi. Septimo p
 denūciatōz factam colono. ex vt li. nō pre. c. qm. z
 fm glo. Ray. Ista denūciatio fit p citatōz factam
 de pendo iuri coram iudice sup re quam possidet
 nomine alieno. Octauo p synodalem pclamatōz
 puta aliqz sacerdos. pclamat in generali synodo
 vel pnciali q alius sacerdos tenet rem ecclie sue
 extra eo. sanctorz.
 ¶ Dicit omnes possint p scribere. Rū. fm Dir. om-
 nis q noie suo pōt possidere: pōt p scribere. h q no-
 mine alieno possidet nō p scribit. ex. e. si diligenti.
 ¶ Qdā sunt q p scribi non pnt: vt p carie possi-
 dentes. x. q. iij. q. cognouim. Nam per qd cūq;
 tpus possideant nō p scribent. xvj. q. iij. clerici. Itē
 coloni. vt in. d. c. clerici. z se. Idem vsufructuar?
 insti. p qd p. no. acq. S. fructuar?. Nec creditor p
 scribit piga. C. d. pig. ac. l. nec creditores. z hoc idē
 est. qz isti noie alieno possident. vn de illi tui dicit
 possidere: quoz noie possidet. ex de resti. spo. cum
 venisset. Si q vsq; ad. c. annos posses pbare inci-
 um possessionis. i. q tuo noie possessus est: nō ob-
 staret aliq pscriptio. d. ca. clerici. nisi ille q possidet
 alieno noie. alij postea tradat possessionē. ff. de ac-
 q. pos. l. possidet. S. q si fuus. Item possent tales
 p scribi. nō ab ipso q malafidē hz. h ab illo cui

tradidit. hec no. Jo. d. c. clerici. 7 Ber. extra eos. cum non liceat.

In q̄bo casibz nō currit p̄scriptio licet nō interrūpat. Rū. fm Ray. in septem. Primo tpe p̄lati q̄ male alienavit rem ecclie. nam q̄dū ipse vivit tenet eccliam nō currit p̄scriptio p̄ eccliam. xvj. q. iij. si sacerdotes. Secundo tpe vacationis ecclie q̄ petere p̄t. ex eo. c. j. 7 c. de q̄rta. Tercio si p̄lat⁹ ei⁹ hereticus fuerit. q̄ tūc quasi vacare intelligit. nec byconom⁹ siue pcurator: a p̄lato p̄stitut⁹ sede vacante agere p̄t. vt in de. pcuratozem. de pcura. Quarto tpe scismatici p̄lati. extra de elect. quia diligentia. Quinto tpe excoicationis ipsius p̄lati: vel suspensionis. extra de p̄cel. p̄. q̄ diuersitate. S̄z idem t̄pus in quo nō potuit agere subducit: dūmodo negligens nō fuerit in petēda absoluteone vel relaxatione vt ibi. Sexto p̄ eum qui est in etate pupillari. vt. C. in q̄. cau. resti. in integ. non est nec. l. fi. In. d. t̄n. l. fi. generaliter d̄i de omnibz minoribz. vt p̄ eos non currat p̄scriptio. nisi xxx. vel. xl. annoz. licet dicta. l. sicut in rem. dicat q̄ p̄ pupilluz nulla currat p̄scriptio. Item nō currit q̄dū q̄s est in p̄tate patris. C. de bo. que. li. l. que. cūq̄. C. d̄ bo. m̄. l. j. cum autem. ibi posita. Item nō currit tpe matrimonij p̄ vxorem: q̄ agere non potest quo ad dotem repetendam: nisi soluto matrimonio vel marito ygente ad inopiaz. C. de iu. do. in rebz. Item q̄n quis iusta cā impeditus non potest agere. extra de ap. ex rōne. Et Dir. facit regl̄az generalem q̄ ad hoc vt p̄scriptio locum habeat necesse est vt is cui p̄petit actio: mouere possit ipsam 7 agere. als non currit p̄scriptio. Jo vacante ecclēsia non currit p̄scriptio. extra eos. c. j. q̄ tunc ecclēsia caret legitimo defensore. extra ne se. va. c. j. 7 fi. quia nō currit p̄scriptio h̄ bene p̄tinuaf a p̄lato incepta infirmo. 7 illud tempus subducit de p̄scriptione. extra eos. auditis. 7 c. cum vobis. Item fm Dir. non currit p̄scriptio. si ius nō redit. p̄pter defectum iudicis rei. h̄ nec̄ium est q̄ hoc p̄bet. vnde est vtilē q̄ hoc p̄testet. ex de of. or. pastoralis.

Vt currat p̄scriptio p̄ eum qui aliquid soluit diu sine cā. Rū. nō currit: h̄ potest retinere qd nō p̄stitit de iure. etiam si diu soluerit illud. vt. C. de agricolis 7 cen. l. litibz. li. xj. 7 extra de cen. puenit. Item filiosa. non currit p̄scriptio in rebz aduenticijs. nisi ex quo fuerit liberatus a patria potestate nec creditor: nisi existente debiti petendi p̄ditōne vel adueniēte die. Ex quo no. q̄ si credidi tibi. C. vsq̄ ad. x. annos: non incipit currere p̄scriptio p̄ me. nisi post illos. x. annos. d. l. cum notissimi. S. il lud.

Privilegium quid sit.

P Rū. privilegium est priuati ius indulgentum p̄ ius p̄mune: nam nisi aliqd indulgeret: nō esset privilegium. de v. si. abbate. 7 extra eo. in his.

Vt privilegium aliqd p̄sit qd solum cōtinet ius p̄mune. Rū. privilegium tale q̄q̄ p̄cedit. vt

extra de p̄cu. quia in causis: 7 non est frustra. h̄ potius dat multis ex causis. Primo q̄ solet magis timeri qd sp̄aliter p̄hibet: q̄ quod generaliter. xxij. di. c. q̄q̄. Item multi q̄q̄ sciunt p̄uilegia 7 ignorant iura. Item cum frequenter iura male obfuerit ipsa per p̄uilegia innouant. extra de treu. 7 pa. ca. ij.

Quis possit p̄cedere p̄uilegium. Rū. quicūq̄ potest legem facere. 7 in q̄bo p̄t. potest p̄uilegiū indulgere vt papa in sp̄ialibz. 7 q̄q̄ etiam in t̄p̄alibz vt in terris sue t̄p̄alis iurisdictionis. vel q̄n iurisdictione ad euz deuolueret. De hoc vide s̄. Illegitimus. Et no. fm Ber. q̄ ecclēsia romana. siue papa nunq̄ p̄suevit aliquem p̄ se p̄uilegiare. ar. C. de sac. fan. ec. l. iubemus nullam. Quid est p̄ eos q̄ dicunt: vel poti⁹ fingunt se h̄re p̄uilegia q̄ possunt iudicare de rescriptis pape. 7 q̄ absq̄ eoz approbatione nō sit p̄cedendum fm rescripta pape 7 h̄mōi. Item p̄t p̄cedere p̄uilegiū impator in t̄p̄alibz. h̄ nunq̄ in sp̄ialibz. Item p̄t p̄cedere p̄uilegium ep̄us. ex de reli. do. p̄stitutus. ex de cen. cum venerabilis. dum t̄n faciat de volūtate sui capituli. extra de iurepat. pastoralis. de exco. p̄. sicut vnire. Multo for̄ patriarcha. extra de de. nō reli. cum ad hoc.

Quis possit p̄uilegiū interpretari. Rū. fm Do. si vba sunt obscura. siue ambigua: tūc eius est interpretari cur⁹ est p̄cedere. Et interi negotium suspēdet. de sen. ex. inter alia. 7 extra de iudi. cum venissent. Si v̄o non sunt verba obscura vel ambigua. debet tunc diligēter tenor p̄siderari. vt extra eo. porro. 7 c. recepimus. Et potius insistentum est intentioni p̄uilegij q̄ verbis. extra de verbo. sig. intelligētia. 7 c. in his. Et q̄ntum fieri potest latissime est interpretanduz. vt extra de dona. cum dilectus. nisi p̄iudicet iuri alieno: quia tunc reducitur ad ius commune. extra de consue. c. cum dilectus: dum tamen aliquid operetur. Et ob hoc p̄a no. super rubrica de regula. querit de notabili. q. que in facto accidit. Statuto ciuitatis senensis cauet q̄ religiosi non possint assumi ad officium cōmunitatis. Penum quidaz qui erat rector hospitalis de misericordia: portans vestem certi coloris cuz cruce in pectore fuit extractus de prioribz. qui prius ante assumptiōem illius regiminis fuit nominatus 7 imbussulatus. Dubitabatur nunquid ad id officium potuisset assumi. Et hec questio v̄sa fuit setis difficilis. Domino pe. de paru. qui tūc legebat in dicra ciuitate. Sed tamen visus est respondisse q̄ existendo in illo habitu non poterat assumi ad illud officium. quia verba statuti debēt aliquid operari. vnde si intelligeretur statutum de religiosis stricte sumptis. nihil operaret. cum satis sit iure cautum q̄ nec religiosi nec clerici possunt habere officia secularia. extra ne cleri. vel mo. quasi per totum. Et sic statutum debebat intelligi de religiosis largo modo sumptis. Panomitanus dubitat: an hec decisio sit vera. Nam statutū inhabilitans ad officia est stricti iuris. ergo debet intelligi in stricta significatione. ar. in dicto. c. cum dilectus. de consue. 7 in ca. in n̄ra. de iniurijs

Sed certum est q̄ in stricta significatione illi dicūtur religiosi qui p̄miserunt tria substantialia regule, vide glo. Jo. an. in de. j. de deci. vbi cōcludit q̄ in materia odiosa hoc verbum religiosi debet capi multum stricte: nisi addat̄ aliquod verbum generale. vt quicūq̄ vel h̄mōi. Nam tunc comprehendent̄ hospitalarij fm̄ glo. illam. Et intellige de hospitalarijs Hierosolimitanis qui largo modo sunt religiose persone. cum non possint p̄trahere matrimonium et p̄mittunt obedientiam superiori. nec possunt retrocedere ab illo statu. vnde istis vel eoz̄ ordini conferunt̄ decime et ecclesie vt notatur in. c. quis. de deci. Sed isti rectores hospitalium vtentes matrimonio et deferentes certum habitum non sunt religiosi: nec large nec stricte. vnde tenent Land. et Jo. de li. in de. ij. de preben. q̄ isti non gaudent privilegio clericali. nec in rebus patrimonialibus: nec in persona. Et sic non video q̄ tales hospitalarij vel alij religiosi improprie dicti comprehendant̄ in statutis odiosis. Nec ob. motuum. d. pe. s. ne p̄uisio sit inutilis. quia dico q̄ vbi statutum loquit̄ in materia iuris p̄munis non debent verba ampliari. vt statutum aliquid operet̄. s̄ satis est q̄ inducat aliud remedium p̄ter ius cōmune. vt notabiliter sentit Bar. in. l. j. ff. ad. l. fal. nisi ius p̄mune loqueret̄ improprie. nam si tūc statutum loquat̄ improprie sicut ius p̄mune. d̄z tūc statutum p̄prie intelligi vt aliquid addat̄ iuri cōi. vt notabiliter videt̄ elici ex dictis Bar. in. l. iij. s. p̄tor. ff. de dam. infec. Infert tūc Panoz. ad q̄dem quotidianam. q̄ dispositio odiosa p̄cepta s̄ regulares. nō p̄p̄hendit illos qui nō p̄miserūt illa tria substantialia. Et sic isti fratres san. Francisc. de tercio ordine. vel isti ieiunati. vel iste mulieres matellate nō dicunt̄ p̄prie regulares. Ideo non p̄p̄hendunt̄ in dispositione odiosa. Secus videt̄ in dispositione fauorabili: q̄ largo modo vident̄ sub regula rōne p̄missiōis facte superiori eoz̄. et hec notabis. hec Panoz.

¶ Vt re destructa destruant̄ privilegia illi rei cōcessa. videt̄ q̄ sic. extra de ver. sig. abbe. xvi. q. vij. et hec diximus. Quod v̄z est si ecclesia vel ciuitas. aut alia loca: siue sacra. siue p̄phana aucte superioris destruant̄. p̄pter delictum inhabitantium. Et de cetero nullus d̄z vocari clericus illius ecclesie: vel municeps illius loci. et ille locus privilegium perdit. extra de no. op. nū. c. ij. d̄ ple. di. j. placuit. et d. ca. et hec diximus. Si autem ab hostibus destruat̄: tunc retinet omnia privilegia sua. et antiqui clerici remanent ibi clerici. vij. q. j. pastoralis. xij. q. iij. q̄ semel. Et idem est si auctoritate superioris transferat̄ ad alium locum vel alij vniat̄. extra ne se. va. ca. j. et de reli. do. quia monasterium. Et si expedit̄ ecclesie vel clericis illius ecclesie facere aliquem p̄tractum. vel p̄latum. vel quicquid aliud: essent facienda in ecclesia. extra de dec. quod sicut. tamē p̄pter necessitatē sicut alibi. hec no. Inno. et Do. in. d. c. ij.

¶ Vtrum privilegium amittat̄ p̄ actum p̄rium. Rūdeo fm̄ Panoz. in. c. cum accessissent. de p̄sti. q̄ in hac materia tot sunt opiniones quot sunt ca

pita. s̄ sibi placet distinctio Jo. an. aliquibus additis. q̄ aut privilegium h̄z tempus annexum. et sc̄dum est tempore determinato. vt. l. quotiens. l. de p̄ci. impa. offe. Quod intelligo nisi p̄traueniat̄ ante tempus Quo casu dic vt. j. Quandoq̄ privilegium habet in se cām tacitam vel exp̄ssam. vt ea cessante: cesset privilegium. vt in. c. suggestum. de deci. vbi habet̄ q̄ reuocat̄ privilegium si ex post facto incipit esse enormiter nocuum: nec reducat̄ ad debitam moderatōem: s̄ reuocat̄ in totum. q̄ nō apparet ratio quare magis debeat p̄sistere in vna parte q̄ in alia. Aut sumus extra istos casus. et tūc aut privilegium p̄cedit̄ circa iudicia. aut circa negotia. Primo casu. aut ad agendum. aut ad excipiendum. Primo casu durat tanto tempore quanto durat actio. vt in. l. si enj. ff. si q̄s cau. s. iniuriar. Si v̄o dat̄ ad excipiendum tunc est p̄petuum. nisi de p̄benda in dolo in nō excipiendo tempore quo agit̄ s̄ cum. Secundo casu principali: aut privilegium dat̄ ad aliquid opandum: et perdit̄ spacio. x. annorum si privilegiatus eo non vtitur. vt in. l. j. ff. de nūdi. vbi dicit̄ q̄ si princeps concedit privilegium ciuitati nundinaz. et ciuitas non vtit̄ eo p̄ decennium: illud perdit̄. Et per hoc dicit̄ Bart. ibi q̄ si princeps det privilegium studio generali doctorandi. quo ciuitas non vtit̄ per decennium: illud perdit̄. Hoc tamen non p̄cedit̄ si confertur ecclesie. vt. j. dicitur. Aut dat̄ ad non faciendum. Et si aliquid reseruauerit sibi princeps. non potest privilegium illi renunciare: nisi quatenus singulariter eum tangit. vt in cap. cum tempore. de arbi. Aut princeps nihil reseruauit sibi: tūc aut fuit cōcessum p̄uate p̄sone: et perdit̄ per vnicam p̄trauentionē. Intellige si directe obuiat̄ illi. Et iste est casus. d. c. cum accessissent. Et pondera quod dicit̄ si directe obuiat̄: quia secus si non directe. vnde si quis habeat privilegium generale: ne subeat aliquam munera publica. vel honores. et sp̄ote acceptauit vnum: nō p̄iudicat sibi in alijs. nec etiam in illo si demum eligat̄ ad illud. vt in. l. voluntarie. l. de exca. tu. nisi acceptauerit decurionatus. quia ex illo officio assumit̄ ad alia officia. Ideo acceptando illud v̄z sibi p̄iudicare. Aut v̄o fuit p̄cessum cōi vel ecclesie. Et tūc non p̄dit̄ nisi legitimo tpe p̄scribat̄. Et iste est casus capituli si de terra. et c. accedēti de p̄uul. Et est rō. q̄ singulares p̄sone nō p̄t̄ p̄uentōz̄ eoz̄ renūciare privilegio p̄cesso ecclesie. Id̄ expectat̄ legitima p̄scriptio. Idem dic vbi dat̄ privilegium respectu pluriū p̄sonaz. vel pluriū rez. q̄ lz̄ q̄s veniat̄ s̄ vniū: nō videt̄ renūciare s̄ reliquum Infert etiam panoz. aliud notabile ex illo tex. q̄ si statuentes. vel eoz̄ successores veniunt sc̄nter s̄ statutum: vident̄ tollere statutū. Ita q̄ p̄vnicum actum s̄ statutū collegiali factū tollit̄ ip̄m statutū Quod vident̄ velle Do. et Jo. an. in. c. ad audiētiar. de cle. nō re. Facit ad. q. Bar. in. l. omnes populi. ff. de Justi. et in. vbi querit̄ an p̄ sc̄dm statutum tollat̄ primum si in secundo nō fit mentio de primo. Et p̄cludit q̄ sic. nisi primum h̄iet clausulam derogatōnam ad sc̄dm. tūc cū opus est facere mentionem de primo.

Utrum ille qui est factus civis alicuius civitatis eo pacto ut collectas et munera non subiret, sit in suo privilegio manutenendus. **Jo. an. in c. peruenit. de im. ec. p. cludit post Goff. q. sic. l. j. l. de bis q. spon. mu. susce. li. x. Et dicit panor. q. hoc privilegium est irrevocabile cum transierit in factum vel q. si. de quo vide qd no. Bart. in. l. qd semel. ff. de decre. ab or. fa.**

An autem domini temporales possint suis subditis concedere privilegia immunitatis talleaz et exactio-
num. **Rñ. Panor. in. d. c. peruenit. singulariter tractat istam materiam: ponendo quasdam conclusiones: quaz prima est. Domini temporales contra imperatorem possunt ab omnibus suis subditis talleas erigere in casibus licitis de iure vel consuetudine approbatis. de cuius inicio non sit memoria. In huiusmodi patz hec conclusio p. dicta s. in. c. Pedagogium. Secunda conclusio. non solum imperator sed etiam domini inferiores possunt immunitatem talleaz et exactio-
num concedere subditis suis. Differunt tñ in hoc s. m. Jo. an. Nam si aliquis contra principem processerit hanc immunitatem: non est occasio huius privilegij uniuersitatis grauanda. unde s. in. eum si locus aliquis p. s. uenit dño dare. l. libras annuat. et dominus terre quibusdam habitantibus ibidem immunitatem prestat dicitur q. sibi iudicare potuit: non uniuersitati. Debet ergo detrabi s. summa. l. libraz. illa pars q. in hoc privilegio contingebat si privilegium non hñt. Quod aut restat. proportionabiliter singulis alijs imponat. de quo remittit se ad nota ta in spe. in. ti. de censu. Nam si diceremus huiusmodi sequeret iniustum. quia si singuli sic privilegiarentur: paucis exceptis: sequeret q. totum onus illis paucis remaneret. qd est iniustum et qñq. foret eis impossibile. Si aut talia privilegia ab imperatoribus pcedant: sunt omnino fruanda sicut sonant: dum modo motu. pro principis sint processa. secus si ambitione vel importunitate petentium sint obtenta Et hoc casu s. in. eum pñt iura intelligi. que videntur hñt privilegia annullare. l. si pñt ius ut vñ. pu. l. si. et l. vacuatis. l. de decu. li. x. cum sy. Si tamē privilegium principis motu. pro processum uniuersitatem aliquam ledi ptingeret: est sup hoc ipsi us principis remedium implorendū. p. no. in. c. suggestum. d. deci. uniuersitas tñ equanimitate debet ferre modicam lesionem. q. nec p. modico est restitutio facienda. ut in. c. pe. de re. ec. non ali. per hoc tamen non derogat principi. et maxime potestati pape. que quanta sit vide s. Papa. Et ex hac conclusione inferunt plura. Primo. q. concessio seu privilegium inferioris non preiudicat uniuersitati: s. concedenti. Secus in privilegio per principem concessio. Secundo inferitur q. privilegium concedens immunitatem non valet: nisi sit motu. pro concessum. Tu dic hoc verum: nisi sit in re scripto apposita clausula. tali lege non obstante. quia cum sit contra legem non valet: nisi in eo de ea fiat mētio. ut no. Bart. in. d. l. vacuatis. et in. d. l. si. Tercio inferit q. inferior a principe potest in sui preiudicium immunitatem a collectis concedere. sed non in uniuersitatis preiudicium. Idem et for-**

tius dic quando veniret privilegium in preiudicium imperatoris. ut in dicta. l. vacuatis. et quod ibi no. glo. Et bis infero ad questionem. An civitas possit hoc privilegium immunitatis alicui concedere. Et qd in decurionibus civitatis. Sol. distingue p. Bart. i. l. ij. ff. de iure im. et d. l. vacuatis. q. aut querit de ipsis decurionibus: et dicitur ut habet in. l. j. l. de decre. decu. li. x. q. doctoribus. et medicis potest per eos concedi. Alijs vero non. Et dic ut ibi. Respectu vero civitatis distingue. q. aut vult concedere in preiudicium domini superioris: et non potest ut notat glo. in. d. l. vacuatis. Aut vult concedere in sui preiudicium. et tunc si vult concedere iam subditis non potest. ut in dicta. l. ij. nisi fieret concessio aliquibus ex causa. puta. doctoribus. vel medicis. ut in. d. l. j. Aut vult pcedere non subditis venientibus ad habitandū de nouo in civitate et potest. ut. d. l. ij. et l. pe. ff. de decre. ab or. fa. hoc intellige in civitate non habente iura principis. nam illa potest sicut imperator. ut notat in ca. super quibusdam. de v. sig.

An autem possit civitas imponere collectam. Dic q. no. p. utilitate publica. ut. l. vna. l. de supind. li. x. s. p. necessitate ipsius civitatis sic. Et idem dic de p. uincia ut notat Bart. in. d. l. vna. et vide glo. notabilem in. l. j. ff. qd cuiusq. vni. Item qd dixi q. nullus contra principem potest remittere collectam in preiudicium ipsius principis dic hoc verum: nisi ob nimiam paupertatem. tunc enim officiales super actione deputati pñt remissionem facere. Ita notabiliter posuit Bart. post glo. in. l. omnes. l. de annoni. li. x. Ultimo no. remediū p. privilegij principis. ut imploret remediū ipsi p. principis. et pondera. q. Jo. an. no. dicit q. subditi possint resistere. s. principi supplicare.

Tercia conclusio q. immunitas sub generalitate concessa nulla specificatione facta: neminē excusat ab oneribus patrimonialibus supportandis. Tu vero distingue. ut lati no. Bart. in. d. l. ij. vbi dicit. q. vbi q. s. vult plenam immunitatem p. seq. dz. cam. hñt spālē ter. et distincte. ut fiat mentio de oib. oneribus realibus. et psonalibus. ordinarijs et efordinarijs. Si enim alicui pcederet immunitas a muneribus simplr. non hñt immunitatem a patrimonialibus. ut in. l. q. immunitatem. l. de mu. pat. li. x. et ibi bona glo. Nec intelligeret de muneribus ordinarijs. s. efordinarijs. ut in. l. bi. q. et l. sunt munera. ff. de va. et ex. mu. ff. de mu. et ho. Jo. sit cautus q. habet privilegium impetrare.

Quarta conclusio. q. cūq. dic collectas seu exactiones licitas: hoc p. bare tenet. vel p. legē. vel senatus consultū. vel p. stōem principis. l. de va. mu. pu. l. vnica. li. x. vel p. processioz a pncipe ex ca. et spālē impetratā. l. de supind. l. vnica. l. x. vel p. psuetudinem diurnaz no. p. violētiam. s. sponēte cōter ab omnibus approbatam. l. de cano. lar. ti. l. p. capit. li. x. Et intellige hoc vltimū qñ consuetudo tendit ut fauorem principis. ut ibi acquiratur collecta. tunc enim valet consuetudo diurna modo predicto. Unde dicebatur in quadam. l. Conradi.

quam hodie non habemus. qđ nostri antecessores habuerunt: hīc volumus. Illud vō qđ non habuerunt nullo mō exigemus. vnde aliud puto. cū qđs citra impatoriē velit sibi vendicare ius imponē di talleas et collectas p̄ consuetudinē. Nā tunc cum velit p̄scribere iura resuata p̄ncipi req̄rit t̄p̄us. de cuius iūcio nō est memoria. vt in. d. c. sup̄ q̄busdaz. et hec faciunt ad no. s. Pedagogium.

¶ Quinta conclusio. omnes talleae et exactōnes generalit̄ sunt dānate p̄ noua iura quo ad clericos. vt in l. Federici. hac edictali. S. illicitas. et est ista lex in l. feudoz. De ista materia clericoz vide diffuse s̄. ex cōmunicatione. ix.

¶ An aut̄ ad p̄struendam ciuitatem req̄rat̄ priuilegiū p̄ncipis. R̄s̄. p̄ no. a doc. in. c. j. de p̄uil. et Panor. ibi. q̄ dicit s̄m Bar. in. l. fi. ff. de colle. Illi. et l. ij. ff. de v. sig. q̄ non req̄rit̄ priuilegiū p̄ncipis. s̄ p̄puli de se p̄t̄ p̄struere ciuitatem. q̄ hoc s̄m eum ē de iure gentium. et hoc v̄t v̄t. Nam ante fundatōem ecclie. vel creatōz impator̄ erant hmōi ciuitates etiam apud infideles. Et id̄ infert̄ Panor. ex illo tex. q̄ ad esse ciuitatis nō req̄rit̄ etiam ep̄s. p̄t̄ em̄ esse ciuitas lz nō hēat ep̄m. nam vt dictum est ante q̄s creata ēt hec dignitas ep̄alis: ciuitates iaz p̄struere erāt. Nam ante aduentū xp̄i erāt ciuitates et p̄uincie. xij. di. deros. Hoc etiam dare patz̄ ex. d. c. j. vbi h̄i q̄ maiores ciuitates duntaxat p̄ priuilegio ep̄aris sunt honorande: q̄ sequit̄ q̄ dignitas ep̄alis non d̄z p̄cedi omnibz ciuitatibz: s̄ soluz maioribz et populosis duntaxat: q̄ alique erunt ciuitates q̄ non hēbunt ep̄m. Et ex predictis infert̄ ad. q. q̄ de facto accidit in ciuitate senaz. vbi p̄pls sponte ampliavit et pluries ciuitatem. An illi q̄ veniunt ad loca nouiter inclusa gaudeant illomet p̄ priuilegio sicut anti q̄: extendendo illam opi. Bart. q̄ non req̄rit̄ sp̄alis lnia p̄ncipis. Satis p̄t̄ dici q̄ sic. Inno. t̄m in. c. cum ab eccliaz. de of. or. tenet oppositum. s̄. q̄ ad esse ciuitatis req̄rat̄ lnia p̄ncipis. s̄ p̄mū dictum forte verius. hec Panor. posset intelligi opi. Inno. vbi talis ciuitas esset honoranda ep̄ali dignitate. vt p̄muniter nunc obfuaat̄ in italia nō em̄ nunc p̄stituit̄ ciuitas sine noua creatione ep̄alis dignitatis. ad quam creandam necessario requirit̄ auct̄as pape. Secus t̄m ddm si q̄s dñs vellet p̄struere ciuitatem absq̄ ep̄o. q̄ credo q̄ p̄posset. Nam xp̄iani non debent esse minoris auctoritatis q̄ infideles. ar. c. cū qui. de preben. li. vi.

¶ An aut̄ cuiuslibet libez sit renunciare priuilegio suo. Respond. s̄m Panor. ex eo. si de terra. q̄ libez est cuiq̄ renunciare priuilegio suo. dummodo non tangat ius superioris vel tercij. vnde priuilegio exemptionis non p̄t̄ priuilegiatus renunciare sine licentia pape. vt in. c. cum tpe. de arbi. Itēz priuilegium perdit̄ per sniam p̄trariam. p̄ p̄scriptionem. p̄ reuocatōem et p̄ abulum. xj. q. ij. p̄uilegium.

¶ An aut̄ bullatio sit de essentia priuilegiij ap̄lica: R̄s̄. s̄m Inno. in. c. p̄stitutus. de rescrip. et archi. et Jo. an. in. pbemio. vj. q̄ nec scriptura nec bullatio est de essentia. tamen sine bullis non potest p̄-

bari sepe apud peritissimos et subest rō. p̄pter multa absurda que sequerent̄ p̄mittendo p̄bationem p̄ testes. apud quos difficillimum: imo quasi impossibile esset scire omnem continentiam gratie. et omnem formalitatem tamen non est omnino impossibile. als in nullo priuilegio p̄mitteret̄ p̄batione tenous p̄ testes. qđ tamen p̄mittit̄. extra eo. cum olim. el. j. vbi ex tex. illo habet̄. q̄ contēta in instrumēto perditō p̄bati possunt p̄ testes q̄ illud perlegerunt. si deponant de tenore et q̄ erat sine vicio nec est necesse p̄bare de veritate instrumenti. Et dicit Panor. q̄ non est alibi tex. ita clarus. vide etiam eūdem Panor. in. c. in nostra. de rescrip. vbi tenet opi. dictoz Jo. an. et archi. et d. q̄ licet scriptura requiratur ad p̄bationem gratie. non est tamen de substantia gratie. vnde mortuo papa qui fecit gratiam: literis nondum extractis. non expirat gratia. s̄ successores debent dare lrās faciendo mentionem de p̄decessore. Et ex hoc dicit Bar. in. l. humanum. c. de. ll. q̄ si papa verbo p̄nunciat alicuiem ep̄m vel abbatem: q̄ statim facta p̄nunciatione: ille sic p̄nunciatus: ep̄us est seu abbas: non tamen debent isti recipi p̄ prelatis: nisi gratiam p̄bent per lrās aplicas. als tam gerens q̄ canonicum recipientes: incurrunt penas graues. vt habet̄ in extrauaganti Bonifa. que incipit. Innuente. et in hoc multi errant. Idem Bar. Infert etiam Panor. in. d. c. cum olim. ex illo tex. aliud valde singulare. q̄ p̄tra petentem in nouationem alicuius priuilegiij seu instrumenti. potest quis de cuius p̄iudicio agit se opponere. et impedire innouationem si p̄bet de iure suo. Et quia hoc tendit in p̄iudicium alterius. nunq̄ debet innouari priuilegium. siue instrumentum. nisi citatis illis quoz interest. et si non appareat de interesse alicuius. debet fieri edictum generale. vt quicunq̄ putauerit sua interesse. compareat ad contradicendum. Dicit tamē Panor. in. c. ex parte. extra eo. ex illo tex. q̄ quando innouatio priuilegiij fit p̄ eum qui potest de nouo illud concedere: non est necesse citare alicquem ad contradicendum ipsi innouationi. nisi hoc velit facere ad cautelam. sicut communiter fit in curia: non solū in innouatōne priuilegiuz. s̄ etiam quando fit transumptio alicuius priuilegiij. Secus aut̄ si innouatio fit per inferiores. quia non valet tunc transumptio. seu innouatio nisi citata parte. seu premisso edicto generali. de quo vide in. c. Albicus. de testi. Ista tamen innouatio nullum ius tribuit de nouo. etiam si fiat ab habēte potestatem de nouo concedendi. quia in dubio non videt̄ de nouo velle concedere: huius nouum si quod competit confirmare. vt in. c. cum dilecta. de confir. vti. Et ideo si originale erat sublatum. ita et innouatum. Et predicta nota. quia veniunt multotiens in practica. Nam multotiens fiunt transumpta ex originalibus bullis apostolicis. et nullam fidem in iudicio faciunt. nisi fuerit citata pars. vel nisi p̄missum fuerit edictuz generale. saltem in valuis ecclie. Et ideo necesse est vt in hmōi transumpto fiat mentio de hmōi citatione. vel edicto.

Quare autem requiritur huiusmodi citatio. Rñ. panor. in d. c. albius. q. hoc est: q. in hac innotatione subest magnum periculum: q. nō min⁹ q. qñ testes examinant. imo maius cū instrū vel privilegii posset esse falsum latent. et iudex notari⁹ defacili nō ppendere: cū nō sint de materia informati. Jo. d. vocari is cui⁹ infest: vt se opponat si velit. als exemplū nō valebit. Hoc tenent doct. cōiter in. d. c. albius? et legitur maxime. Bar. in aut. si q. s. l. de edendo et Spe. in ti. de instru. edic. et doct. de rota. Et in hoc multi errant. facientes solum exemplari p notarium aucte iudicis. Et plus dicit Inno. in. d. c. albius. q. etiam si sit instrū qd alium spālū non tangat: vt privilegii vel indulgentia et sic nō est spālū aduersari⁹. dnt tñ p edictum solēniter citari q. rum infesse possit. Als nō valebit exemplatio. nisi fieret p illum q. ipm pcessit.

Et q. nō. nūc qd facta publicatione psumat q. ps fuerit citata. vel q. edictum emanauerit: cū tractu tps obijciat q. nō fuerit vocati quoz inferat. Quidam dicūt q. dnt psumi omnia solēniter facta. l. j. et l. optimam. l. de pben. stip. Alij dicūt q. si in publicatione ptimeat eos vocatos psumit. Als secus. Host. ponit terciā opinionem distinguētem int tpus et tpa. Nam si publicatio fuit facta ita de recenti q. vtens ea pōt defacili solēnitatem pbare sibi incūbit onus pbandi: nisi expūmat in publicatōne. q. solēnitatis fuit fuata. Si autē factū est ita antiquū vt in: possibilis reddat pbatio. tūc oia psumunt solēniter acta. h. panor. dic se putare q. nullus horū bene dicat. Primo enī dic. q. q. tunc enī in publicatione dicat. q. ps fuit citata. nō stat his vbis enūciatiuis: q. qñ aliqd enūciat in instrū qd nō pōt infuenire tpe pfecti instrū: vba enūciatiua nō faciūt fidem. vt in. d. aut. si q. s. Item solēnitatis extrinseca nō psumit. etiam si longissimum tps sit pteritū: nisi alia psumptio ad sit. l. quecūq. ff. de publicia. Potuit enī clam q. s. facere publica ri instrū falsum. et ip illud tenuisse in archa. Non est enī qd pti impuret si non pdixit. Non ob. d. l. optimam. q. loquit qñ aliqd enūciat inter pres. tunc enī in p iudicium ptiū illud enūciatum pbat: ex quo est de substantia actus q. agit. h. in casu nō alteram ptem nō appet fuisse pntem. Secus si in publicatione diceret q. ps fuerit pns. q. tunc tractu tps psumeret citatio: ex q. fuit pns publicationi et nō pdixit. Non ob. rō. No. q. debuit de requisitione facere pñci instrū. vt in. c. significauit. de testi. et tenere illud sicut exemplare. vidi tamē in huiusmodi exemplatione solum fieri mentōes de huiusmodi citatione seu edicto. et hoc videt sufficere. licet tutius esset vltra hoc etiam fieri de huiusmodi citatione publicum instrumentum.

Et querit q. s. possit p stare hanc auctem ad exemplandum huiusmodi privilegia. Panor. in. c. si instrū def. instru. fm Jo. an. dicit. q. vicarius generalis episcopi hoc poterit. ex quo h. ordinariam iurisdictionem. vt in. c. tua. de off. vica. Multo ergo fortius epus.

An autem officialis forane q. h. delegatā. vt no. in c. ij. de rescriptis tñ h. eam ad vniuersitatem

causarū: hoc possit. Dicit Panor. quo ad hunc casum hoc non potest.

An autem oporteat ordinarium hie administrationem. Host. dicit q. sic. h. ipse Host. aliter sentit in summa et refert Spe. dicere publicationem instrumenti posse fieri coram defensore ciuitatē. vt in auten. de defen. ci. s. h. neq. coll. iij. et coraz ordinario etiam administrationem nō hntē. et coram delegato ab ordinario administrationem habente. h. Jo. an. in addi. spe. dicit q. vbi hoc fieret de pcedia pñtū pcederet illud dictum Hosti. vt sufficiat auctas ordinarij administrationem non hntis. Als secus. Cum sit necessaria citatio. d. c. significauit. q. fieri nō pōt p ordinarium admistratōz nō hntem.

Quis autem debeat huiusmodi privilegia inspicere et testificari q. dictū privilegii omni vicio careat. Rñ. fm panor. q. iudex d. diligenter inspicere dicta privilegia et si in nulla pte viciosa repperit. d. mandare p psonam publicaz exemplari. Et ex hoc inferat p practicam hodiernam. Nam tabellio q. transferbit attestat q. ipse diligenter insperit. et nullum viciū repperit: qd est officiu iudicis et nō tabellionis. vt colligit i. d. c. si instrūta. Et tō debet dicere q. iudex diligenter insperit. et nullo vicio repperito mandauit sibi vt exemplat. et est vtile si notarius vult. etiam attestari de suo sensu. q. etiam sibi videbat omni vicio carere. Et ita seruat de cōsuetudine.

An autem ad huiusmodi exemplatōem requirant plures notarij. Rñ. fm panor. in. d. c. si instrū. q. vn⁹ solus sufficit cum aucte iudicis vt dictum est. Et hoc pbat p tex. in. d. c. si instrū. ibi p publicam psonam in singulari. et p illum tex. Jo. an. et Spe. reprobant opinionem quozdam q. tenuerūt requiri quatuor seu tres tabelliones. qd est falsum: vt ibi vides. licet hoc sit cōmendatū. ad maiorem cautelam. maxime qñ sit in abntia pns. Et pdicta no. q. pulcra. Dicit tñ panor. in. d. c. albius. q. pdicta intelligunt qñ alius notari⁹. s. q. nō scripsit privilegium vel instrū. vult exemplare. nam tūc requirit pdicta solēnitatis. Sec⁹ si ille notarius q. fuit rogatus de instrū vult exemplare. nam tunc nō requirit alia solēnitatis: q. vnū v. instrū. licet multa sint exempla. vt no. doc. in. d. c. si instrū.

Qualiter autem pphendat falsitas ipsius privilegii seu bulle apostolice. Dic multis modis. Primo si bulla falsis lris apponat. Secdo si filum ex vera bulla exbat ex toto. et p aliud filum immisum falsis lris inserat. Nam foramen vere bulle subleuat supius et inferius cum subtili instrū: et sic exbit filum de vera bulla et immittit filum falsis lris et vt nihil appeat falsitatis: foramina subleuata cū paruo malleo leuif ptūdunt. Tercio scindit filum sbplicatura vere bulle. et sic extrahit filum de vera lra. quo facto ipsam filum scarpit et postea immittit filum falsis literis ad modum pmax replicatis. et filo similis canapis restaurat scissura. Quarto. quasi simile secundo subleuatur foramen vere bulle ex superiori parte tñ. sed vt inferiori non tagit. subleuato p foramine superiori bulle. scinditur altera pars fili pendens quasi in medio bulle.

quo facto pars scissa de bulla extrahit. ipsa bulla sustentata cum altera parte filii que remanet integra. et immisso summo parte incise per foramina plicature false se reuertit ad locum unde exiit. et postea foramen bulle cum malleo percutit. Quinto cum lris bullatis et redditus in eis aliquid per rasuram tenuem immutat. Sexto cum vera carta vniuersali abolita cum vino et aqua et hinc. et eadem carta cum calce. sulfur et alijs similibus dealbata: de nouo rescribitur secundum artificium consuetum. Septimo. cum carte: cui fuerat apposta vera bulla: totaliter abolite et abrase. alia subtilissima carta eiusdem quantitatis: prescripta cum tenacissimo glutino coniungit. Octavo quoniam quis apud sedem apostolicam constitutus non de manibus. d. pape. vel bullatoris sui vel alterius ad hoc officium deputati litteras recipit. Nono. cum quis accedit ad bullatorem et falsas litteras caute percutit: ut dicte false littere cum alijs sigillentur.

An autem privilegium concessum patri transeat in filios.
R. secundum panorum. in. c. licet. d. censi. post. l. in. l. ij. c. de epi. et de. q. quibus privilegium procedit ratione dignitatis innate. quibus respectu officii seu professionis. quibus respectu necessitatis. Primo casu transit in filios ut in. l. femine. ff. de sena. Nam si per nobilitatem ratione dignitatis. hoc privilegium transit in filios. de quo dicitur ut no. in. l. j. c. d. digni. li. xij. et in. d. l. femine. et ibi gl. dat exemplum de vxore que coruscet radijs mariti que diu maritum viuuit. vel donec transeat ad secundas nuptias ut si efficiat vxor senatoris efficiat nobiliter. sed prius fuerit ignobilis. Ad hoc forte filij nobilitatem ex nobilitate patris Secundo casu transit in filios legitimos parte viuente. Tertio casu non transit in filios etiam parte viuente ut dicitur glo. in. d. c. licet. Exemplum est in tex. de ceco que non tenet ad collectas seu munera personalia. nec extraordinaria. secus ordinaria. de quo vide in. d. c. licet. Rudo. autem ro. in suis singularibus querit an ciuitas vniuersa concessa per privilegium transeat ad heredes. Et dicitur quod aut ciuitas est variabilis et non transit. aut inuariabilis et transit. ut. l. libertus. §. prius. ad municipia. Item immunitas concessa tibi et filiis tuis intelligitur ut etiam filij illam habeant viuente patre. ut no. Bart. in. l. gallus. §. Quidam recte. de li. et po.

Concedo tibi ius hauriendi aquam vel portandum ad fundum tuum: vel vbi vis. An hec quod fuerit transsit ad heredes.
R. Rudo. ro. dicit quod non. quia est personale. et non reale. vide tex. vnicum in iure in. l. pe. ff. d. f. ru. p. Qui prosum dicit ibi Bal. se rudiisse antequam vidisset tex. illum.

Donec puteus fuit toti vicinie. indiget repatione. vnus non vult tribuere. renuncians pro modicanti dicti putei ut euitet tributum. An hoc non obstanter appellat tribuere.
R. Rudo. dicit quod sic. Ita mirabiliter determinat spe. in ti. de censi. Idem Bal. in l. cum fructuar. ff. de vsufr.

Et quod cum aliquis allegat et ostendit privilegium. si non fuerit ei. R. secundum Do. non dicitur isti imputari. ut ff. como. l. ad eos. Non ob. si obijciat quod non fuit usus. vel quod prosum factum est. Quod enim videtur quod privilegio. si eo vti non permittit. nisi forte scia ferret contra eum: et non appellaret. ut extra de re iudi.

suborta.

Quando privilegium debeat renouari.
R. secundum Do. Non decet quod renouetur sine causa. Et cum causa et potest et debet renouari. ut puta. si aliquis religiosus concessum sit privilegium de non dandis decimis. propter eorum paupertatem. deinde ditati sunt. ita quod etiam dandis decimas possunt comode sustentari. et non dandis decimis ledunt parochiales ecclesie: debet cessare privilegium. extra de deci. ca. suggestum. et c. nuper. Item si quis non seruat privilegia superioris concessa subditis. etiam ipsius privilegium merito renouatur. extra de priuil. dilecti. Sed nota hic. quod si superior ex certa scientia confirmauit privilegium concessum ab inferiori: non poterit renouari per inferiorem. xv. q. ij. priuilegia. el. j. et ij. et c. se. Item secundum Hostien. imperator vel rex: privilegium concessum ecclesie. et per. d. papam quem constat superiorum esse omnibus ex certa scientia confirmatum. non poterit renouari. De hoc vide §. Juramentum. ij.

Quando autem privilegia habeant effectum suum: vel statim cum bullata sunt. vel cum ad noticiam privilegiati peruenerit. vide supra. Indulgentia.

Probatio. **De scriptura antiquorum librorum faciat fidem.**
R. Respond. panorum. in. c. cum cam. de pba. de mente Jo. an. et Hosti. quod sic. Et hoc in libris reuatis in custodia publica et fidelium. per hoc optime facit causa. ad audientiam. de prescrip. et ibi doct. quod satis tales scripture faciunt fidem si reperiuntur in camera cardinalis. vel episcopi. Sed panorum. hec dicta non admittit indistincte. Quid enim si episcopus pretendens aliquod castrum per alium detentum pertinere ad ecclesiam suam: scripsit in aliquo libro ecclesie illud castrum pertinere ad ecclesiam et successiue multis temporibus ille liber fuit detentus in camera episcopi: dicemus quod probabit dominium castri cum grauissimo iudicio possessoris. §. c. Inter dilectos de fi. instru. vbi non creditur antiquissimis privilegijs ecclesie si sigilla censumpta sunt. aut alia enorme fracturam patient. Dico ergo quod aut agitur de nulli iudicio. et tunc scripture librorum antiquorum. vel scripture lapidum faciunt fidem: quod tunc sufficiunt probationes non plene. Donec exemplum si dubitatur an ecclesia sit prescripta. vel infans baptizatus. vel simile. Idem puto vbi factum est antiquissimum. et agitur de modico iudicio ar. optimi ex dicto tex. ad audientiam. Et potest dici expressum. Non enim tunc dicitur ibi de libris reptis sub custodia publica et fidelium. sed indistincte per libros antiquos: quod cum agatur de modico iudicio. necesse est interesse bursole. non est verisimile quod quis scripsisset falsum. vel quod ista scriptura tanto tempore fuisset tolerata si non continuisset veritatem. Modicum autem est iudicium quod iste episcopus habet: vel ille. Quibus agitur de magno iudicio: et tunc aut est talis liber vel scriptura: cui ab antiquis nostris coiter creditum est vel reperitur in loco vbi solum fuerit scripture autentice. et facit plenam fidem. Et est tex. notabilis in. d. c. ad audientiam. Ex his infero quod istis libris by-

stozialibus seu croniciis quibz a maioribz nostris fides comunitur adhibita est: credere debemz. vt notat Bar. in. l. j. ff. si cer. pe. Hinc etia est qz di-
 cta Aristonlis Iocritis z similia: fide faciunt. qz
 comunitur in omnibz studijs recepta sunt. Idem
 de libro feudoz prout notat Panoz. in. c. fi. de feu.
 Aut est talis liber seu scriptura: cui coter a maio-
 ribus nostrz creditu no est. nec reperit in loco vbi
 seruant scripture autentice. z talis scriptura seu li-
 ber facit admuniculu seu psumptione: no ante ple-
 nam pbatione. Hoc pbatur a contrario in. d. c.
 ad audientia. z fuit de mete Inno. sup Rubrica.
 de pte. ec. Itē dicit glo. in. d. c. cu causam. qz credit
 instrumēto pducto ex archiuo publico. Et est ar-
 chiuus locus in quo reponunt scripture publice.
 Et fm Panoz. p hoc dicto facit. d. c. ad audientia
 Itē dicit glo. qz credit scripture sculpte in aliq
 columna vel lapide. Panoz. hoc intelligit in no ten-
 dentibus in alicui pndiciu. Nam aliqñ faciunt
 plena fide. aliqñ admuniculant fm qualitate loci
 vbi reperiunt z fm quantitate pndicij. vide in. l.
 monumētoz. z de reli. z sump. fu. vbi dicitur qz
 sculpture monumentoz seu sepulcri minime pro-
 bant. pprietate ipsius. Glo. etiā ibi colligit qz admi-
 nicula z si non plene pbent. coadunata tñ faciunt
 plenas pbationes. p illud qd si no psumt singula
 multa iurant.

An autē hoc sit verū indistincte vt pbationes
 impfecte coniungant ad faciendā plenā pbationē
 Vide cū qz no. Na singulares testes nihil pro-
 bant. vt in. c. licet. extra de pba. z multa impfecta
 no faciunt vnū pfectū. vt in. c. quozundā. cū glo.
 xiiij. dist. So. aut pbationes diuerse tendunt ad
 vnū. aut ad diuersa. Primū casu sunt commiscibi-
 les. z si sunt sufficientes ad iudicis animū inducē-
 dum ad plenā credulitate: inducūt etiā plenā pro-
 bationē. Et hoc pcedit siue sint eiusdē generz siue
 diuersi. vt in. c. testis cū fama. iuxta nota. in. c. j. de
 appe. Idē dicit in alijs psumptionibz z admunicul.
 cū vno teste de visu vel pluribz de credulitate pro-
 bant. Secūdo casu cū tendunt ad diuersa: tunc non
 sunt commiscibiles. Exemplū in pluribz testibz sin-
 gularibz. Idē videt si aliqui testes deponāt de mu-
 tuo. s; no pfecte. z aliqui de cōfessione mutui. z no
 pfecte. vt no coniungant ad faciendā plenā pba-
 tionē. quia mutui z cōfessio sunt diuersa. nec ten-
 dunt ad vnū totū faciendū. cum sepe sit vnū sine
 reliquo.

An autē priuata scriptura q scribit inter pntes
 que vocat apoca: vel apodisia faciat fidē. Panoz.
 in. c. ij. de si. instru. cōcludit q si talis apodisia hz
 subscriptionē pntū z testiu. tūc facit fidē. Secus q
 si tñ habeat subscriptionē partiu aut testium. aut
 nullum istorz.

An autē dicta scriptura debeat cōtinere diē. lo-
 cum. annos dñi. z hmoi. Bar. in. l. cū tabernā. §.
 idem quesit. ff. de pig. tenet qz no. Et hoc limitat
 Panoz. mta. quādo agitur de solo preiudicio scri-
 bentis.

An autem litera missina: aut libri rationū mer-

catoris faciant fidē. vide in. d. c. ij. p Panoz. z mi-
 ta similia.

Promissio. vide supra iurare in si.

Orgatio post partū.

Utrū post partū debeant mulieres ab-
 stinere ab ingressu ecclesie. Rñ. si intra-
 re velint ecclesia ad agenduz gratias: no peccant:
 nec sunt phibende. Si tñ ex veneratione volunt
 aliquantulu abstinerē: deuotio earz no est impro-
 banda. c. eo. c. vno.

Ouestuarij.

Utrū sacerdos
 teneat admittere istos questores elemo-
 synarum. vt sancti Anthonij vel sancti
 Ber. z hmoi. Rñ. fm Panoz. in. c. cū ex co. de pe.
 z re. vbi cōcludit post doc. qz aut no habet literas
 apostolicas vel dyocesani. z tunc no tenet. nec de-
 bet eos recipere p tex. ibi admitti phibemus. Aut
 habent literas z tunc si sunt vere z non suspecti:
 tenetur eos admittere. Secus si sunt false vel su-
 specte. quia tunc pot consulere epm. Et idē dicit de
 epō qñ isti deferunt. literas apostolicas. vnde epū
 possunt illas examinare: an sint false. Et idō solēt
 epī facere statuta. vt nulla lra apostolica admitta-
 tur sine ipsoz cōscientia z examinatione. Cauet
 tñ epō ne hoc faciat in fraudē. Alis puniret. vt in
 c. dilecti z in. c. qnto. de pnuil. Et pdicta pcedūt in
 istis questoribz qñtūqz sunt etiā exempti. Et hoc
 intellige qñ volunt petere noie hospitalū: aut mo-
 nasterioz. secus si p seipsis. Na tunc pnt admitti
 sine literis. Itē isti questores non pnt pdicare nec
 aliquid pponere. petēdo elemosynas. nisi qd in li-
 teris cōtinet. Et hoc fuit statutū. qz ipsi solebant
 pponere multas abusiones z dicere multa mēda-
 cia. Et maxime cōmutādo vota z absoluēdo a pe-
 na z a culpa. Et hodie psum est qz excedētes in
 talibus p epm loci puniri pnt. vt in. de. ij. z de pe.
 z re. Itē isti questores elemosynaz debent esse mo-
 desti z discreti. nec debēt hospitari in locis incon-
 gruis. nec portare false religionis hitū. Et si talis
 sunt: epō pot eos punire tanqz excedētes in eius
 territorio. vt in. d. de. ij. Et si ppter eos impediret
 inq̄sitionis officiu: possunt p inquisitores cōpesci
 a pdicatione. vt in. c. vt officiu. de hereti. li. vj.

Religio. j. comuniter.

Utrū religiosus peccet trasgrediendo
 ea q sunt in regula. Rñ. fm Tho. scda
 scde. q. lxxvj. votū pfectionis respicit pncipaliter
 tria. l. obedientia. paupertate z castitate. Et horum
 trasgressio obligat ad mortale. Alioz autē trasgres-
 sio no: nisi ppter cōtemptū regule vel ppter pceptūz
 a plato oretenus factū: siue in regula expsum. qā
 hoc esset facere p votū obediētie. sicut reperit in re-
 gula fratru minorz. vbi pter illa tria substantialia
 sunt multa alia pcepta. z quedā alia eqpollentia
 pceptis. q oia obligant ad mortale. vt patet in de-
 cimi. de v. si. No sic in alijs regulis. Ille autē qui
 pfitet no vouet seruare oia q sunt in regula tāqz